

δ'. Ο Φονδέντα δόδλον ἀνελ-
λιν, ὁμολογῶν ἐν τῷ Ακουιλίῳ,
εἰ καὶ μὴ ἀνείλεν, ὡς ὁμολογῶν
κρατεῖται.

ε'. Ο σωτέριος ἡρώσειν Πέ-
ρον, ὅς ἐν τῷ περὶ τῷ, ἢ μὴ περὶ τῷ
παρξιν ἐτελεύτησε, καὶ ἀκρίνεται.

ς'. Ο δῆλον π. σωτέριος; κα-
τακρίνεται. ὁ δῆλον; οὐ πῶς. Ἀλ-
λὰ ἀναγκάζεται δῆλον αὐτὸ ποιῆ-
σαι. εἰ δὲ καὶ περὶ τῷ ὁμολογή-
σῃ, ἀναγκάζεται ποσότητα εἰπεῖν.

Εἰ δὲ ἄρχον ἀπαρτῶ ὡς ἐμὸν;
σύ δὲ ὁμολογεῖς ἔχον, δοκεῖ τῆς
ἐμῆς δεσποτείας ἀποφανθῆναι.
ἐν οἷα δὴ ποτε ἀγωγῇ ὁ ὁμολογήσας
ἀντὶ κατακρινέντος βῆ, καὶ ἔχῃ πῶς
τετραμύλιον, ἢς ἐν τῷ εἰ μὴ παράχῃ,
ἢ δίκη κατ' αὐτὸ ἀποπράττει.

Ο ἐν ἀπορία μου ὁμολογήσας,
οὐ κατέχευται μὲν ὡς ὁμολογήσας.
οὐδὲ ὡς ἐν τῷ ὑπὲρ τῶν ὁμολογῶν. οὐ-
δεὶς γὰρ ἀπὸ τῆς καταδικάζεται. ὅ-
καὶ ὅ ἐν τῷ ἐν τῷ ἢ κηδεμόνα παρῆ-
ναι. εἰ δὲ εἰς τῶν ὁμολογήσας,
οὐ πῶς περὶ τῷ ὁμολογῶν ὁ περὶ τῷ
τύπος.

Οπου δὲ ἀνέως εἶναι, ἀντιπῶν
ἐπὶ τῷ ζήτησιν. ἀφῆλξ σω-
μολογῶν ἀποκαθίσταται.

Γὰρ ὁμολογῶν ἔχῃ πῶς περὶ
τοῖς τῷ κατακρινέντῃ εἰς ἀπό-
δοσιν.

ζ'. Σωτέριος κληρονόμου ἡρώσειν

I.V. Si is cum quo lege Aquis-
lia, agitur, confessus est, iter-
um occidisse, licet non oc-
ciderit, ex confesso tenetur.

V. Qui Petrum debere se
confessus est, qui iam mor-
tuus erat, vel post litis con-
testationem decessit, con-
demnatur.

VI. Certum confessus, con-
demnatur, qui incertum, non
item. sed cogitur certum con-
fiteri. item qui rem confessus
est, quantitatem dicere co-
gitur.

Sed & si fundum vindicem
meum esse, tunc confitear-
is, videtur pronuntiatum,
dominij mei fundum esse. In
quacunque actione confessus
pro iudicato est, & quadri-
mestre tempus habet, intra
quod si non restituat, lis ad-
uersus ipsum æstimabitur.

Qui me absente confessus
est, non tenetur veluti con-
fessus: nec qui iurat de ope-
ris: nemo enim absenti con-
demnatur. sufficit autem pro-
curatorem, tutorem, cura-
toremve præsentem esse. si
verò unus eorum confessus
sit, principali siue litis domi-
no non præiudicatur.

In pupillo tutoris auctori-
tatem exigimus. Minor con-
fessus restituitur.

Confessus quilibet idem
cum iudicato ad restitutio-
nem tempus habet.

VII. Cum heres fideicom-

ὅσον ὑπορεῖ ἀπαιτεῖται. ὅτι δὲ οὐ
δὲ ἀπὸ ἄλλου ἑνὸς ὀχλεῖται.

ε. Ο ἑκαστὸς, εἴτα θέλων ἑαυτὸν
διεκδικῆσαι, κωλύει πῶς ποιεῖν.

ς. Ο μὲν τὸ ἐκτελεῖν μέτρια
κτιστῆρος, οὐ πάρα διάπρασιν.
τὸ δὲ ἐκ τῆς ποσότητος διακρίνεται.
εἰ δὲ πρὸς μιλιαῖον ἢ ἐπὶ σὺν δαπάνῃ-
μα διὰ οἶκτον αὐτῷ κατέλιπεν, οὐ
παρασκόνται ἐκ δούλου. τὰ αὖτ'
τὸ αὐτὸ καὶν χρεῖσις αὐτῷ ἐδόθη,
ἢ κατελείφθη εἰς καθημερινὸν δα-
πάνημα.

ζ. Εἰ ὁ ἑκαστὸς, τὰ ποιεῖν
αὐτὸν ποιεῖται ὑποκρίσεται, ὡς
δοξάει ἰκανὰ εἶναι; δυνάμει δὲ αἰ-
τήσεως τῷ αὐτῷ δανεισῶν, ἐκ δού-
λου ταῦτα ποιεῖται.

η. Τὸν θέλοντα ἐκτελεῖν πρὸς
ὑποκρίσεται τὸ χρεὸς, ἢ κατὰ κρίσιν, ἢ
κατάδηται, οὐ δεῖ ἀκούεσθαι.

θ. Ἐκαστὸς καὶ ἔξω δικαστηρίου
ἡγνεται. καὶ ὁρκεῖ τὸ διὰ μέσου ἑνὸς,
ἢ δι' ὑποσημειώσεως τῶν σημειώσων.

ι. Οἱ ἐκτελεῖν καὶ μὴ ὁρκεῖσαν-
τες πληροῦσαι τὸν δανεισῶν, καὶ
πάλιν ἐνέχοντα πρὸς τῶν δα-
νεισῶν.

ια. Ὁ εἰπὼν, ὅτι ὁρκεῖται, μὲν ὁ
ταῦτα κατὰ βάλων, οὐ πάρα διά-
πρασιν τῷ ποιεῖται αὐτῷ.

ιβ. Ἐάν τις ἐκτελεῖν ποιεῖται,

A quantum facere potest, con-
uenitur. is verò nec ab alio
quopiam inquietatur.

V. Qui bonis cessit, si post- L. 5.
eà velit se defendere, bono-
rum venditionem impedit.

VI. Qui bonis cessit, si modi- L. 6.
cū aliquid adquisiuit, iterum
bona eius non veneunt, illud
autem ex quantitate aestima-
tur. quòd si menstruum, vel
annuum sumptum quis ei
misericordiae causa, relinque-
rit, bona eius secundo non
venundantur. Idem & si v-
susfructus ei sit concessus, vel
relictus ad sumptum quoti-
dianum.

VII. Si is qui bonis cessit, L. 7.
bona sua distracta denuò ad-
quisierit, vt sufficere videan-
tur; postulātibz creditoribz
eius; iterum distrahi pos-
sunt.

VIII. Qui bonis cedere L. 8.
vult antequàm debitum ad-
gnoscat, vel condemnetur,
vel confiteatur, audiri non
debet.

IX. Bonis cedi etiam extra ius L. 9.
potest. & sufficit per mediam
quandam personam, vel per
epistolam id declarari.

X. Qui bonis cesserint, ni- L. 10.
si creditores suos impleue-
rint, iteratò à creditoribus
conueniuntur.

XI. Qui dicit, se bonis ce- L. 11.
dere, postea autem soluit,
distrāctionem bonorum suo-
rum non patitur.

XII. Si quis bonis cesserit, L. 12.

facultates eius inquiruntur. A si quid verò liberi eius emancipati facti quæsierint, hoc ad eos pertinet.

L. 14. XIII. Secundum legem cessio non solum Romæ admissa est, sed etiam in prouinciis. non tamen creditores sua auctoritate bona diuidere, aut iure dominij detinere debent, sed ea distrahere. Aliud B est, si debitor res suas in solutum dederit: tunc enim rerum datarum domini efficiuntur.

L. 5. XIV. Propter munus municipale cessio admitti non debet, sed pro modo substantiæ munus implendum est.

L. 6. XV. In omni cessione sufficit voluntatis solâ professio. C

L. 7. XVI. Constitutio iubet, ut qui in parentum potestate sunt, bonis cedere possint, in his quæ acquisitionem effugiunt. quicumque autem bonis cedit, si quid postea quæsierit, cuius ratio haberi debeat, eius quoque nomine conuenitur.

L. 8. XVII. Sæpè à principe petitur, ut quis vel bonis cedat, vel quinquennale spatium aduersus creditorum conuentiones accipiat. Quærebatur igitur, si quidam ex creditoribus voluerint quinquennales dare inducias: alij autem iam nunc cessionem admittere velint, quorum sententiâ potior sit: & ait

ἡ οὐσία αὐτῷ ζητεῖται. εἴ τι οἱ παῖδες αὐτοῦ ὀφειλόμενοι αὐτεξούσιοι κηρύσσονται, τὸ αὐτοῖς διαφέρει.

17. Κατὰ τὸ νόμον οὐ μόνον ἐν Ῥώμῃ ἔχουσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις. οὐ γὰρ δὲ τῶν δανεισάτων ἔξουσίαν ἰδίῳ ἢ μερίσασθαι τὰ πράγματα, ἢ διαπύσαι αὐτῶν, ἀλλ' ὀφειλοῖσι πωλῆσαι αὐτά. ἐπεὶ ὅτιν, ἐὰν ὁ χρεώστης ἀπὸ καταβολῆς πράγματα δέδωκε· τότε γὰρ τῶν δοθέντων πραγμάτων διαπύται γίνονται.

18. Δια λήπουργίαν πολιτικῶν ἐκτασιν οὐ γὰρ ποτε δυνάται· ἀλλὰ πρὸς τὸ μέτρον τῆς οὐσίας, γὰρ πλὴν λήπουργίαν πληροῦσαι.

19. Ἐπὶ πάσης ἐκτάσεως δεῖ καὶ τὸ μόνον προσησάμεν τὸ ἰδίῳ βούλησιν.

20. Ἡ διάταξις κελεύει καὶ τῶν ὑπεξοισίους ἔχουσιν, ὅτι τοῖς μὴ προσησάμενοις πράγμασι. πᾶς δὲ ἐκταῖ, ἐὰν ἢ ποτε μὴ ταῦτα ἐπικτήσεται ἀξίῳ λόγου, ἐνάγειται ὡς αὐτῷ.

21. Πολλὰ καὶ πρὸς βασιλείᾳ αἰτίσις τοιαύτη γίνεται, ἵνα ἢ ἐκταῖ, ἢ λάβῃ πενταετίας ὑπὲρ δεσιν πρὸς πλὴν κατ' αὐτῷ ἐναγωγῶν. ἐζητεῖτο οὖν ἄρα, ἐὰν ἴεναι μὴ τῶν δανεισῶν δέλῳσι παραχρῆν αὐτῶν πενταετίῳ· ἄλλοι δὲ δέλῳσι παραχρῆμα ποτε δυνάται πλὴν ἐκτασιν, ἢ ἴενων γνώμη κρατεῖ καὶ λέγει

ἡ διάταξις, ὅτι καὶ πρὸς τὴν πο-
 σότητι τῶν χρεῶν. εἰ δὲ ἴση ᾖ ἡ τῶν
 χρεῶν ποσότης, καὶ πρὸς τὴν πο-
 σότητα τῶν προσώπων. εἰ δὲ ὁ
 ἀριθμὸς τῶν προσώπων ἴσος ᾖ, τότε
 δεῖ πρὸς τὴν φιλανθρωποτάτην
 γνώμην· μὴ νομιζόντων ἡμῶν εἶναι δια-
 φορὰν μεταξὺ τῶν ἀνυποθήκων δανει-
 σῶν, καὶ τῶν ἐχόντων ὑποθήκην. τότε δὲ ὁ
 δικαστὴς διαιρεῖ αὐτοῖς τὰ πράγμα-
 τα, ὅτε ἔχοσι διαφορὰν. ἐν δὲ τῇ πεν-
 ταετίᾳ ταύτῃ, οὐδεμία χρόνου πα-
 ραγραφή ἔκτεται καὶ τῶν δανεισῶν·
 ἀλλὰ καὶ εἰ πρὶν εἶχον εἰκοσιοντα-
 ἑνιαυτὸν ἐπὶ τῆς πενταετίας προ-
 σεδόκησεν ἕως τετρακόντα τεταρ-
 ταυτῶν δυνάμει· γινώσκοντες ἀντιπα-
 ρεῖν μακροῦ χρόνου παραγραφήν.
 τὴν οὖν ἀναιροῦσα ἡ διάταξις, κε-
 λεύει μὴδὲ ἐν ἀναιρέσει τῶν δανει-
 σῶν ἀπὸ τῆς ὑπὸ δέσσεως γίνεσθαι.
 καὶ Θεοπίδομον μὴδὲν ἐξ εἶναι τῶν
 ἐνδοξοτάτων ἢ μεγαλοπρεπέστατων
 ἀρχόντων, ἐκαστοῦ πράγματος χα-
 εῖν ἀνάγκην ἐπὶ τὴν ἀντιπαρ-
 ρεῖν ἀπὸ τῶν χρημάτων πρὸς τοῖς ἰδιω-
 τικοῖς ὑπομνόντων, ἢ τοῖς ἐξ ὅ-
 ποιοις αἰκισμῶν κεχρησθῆναι προφα-
 σεῖν, ὡς δὲ αὐτὸν τῶν σώματος φε-
 δομῶν ὑμωείας, αἰρεῖσθαι μάλ-
 λον πᾶν τῶν ἰδίων σέρησιν δεχέσθαι,
 καὶ μὴ σὺν τῷ τῆς ἀπορίας ὑγῶν
 καὶ τῷ τῆς ἀχρημοσύνης πείθεσθαι
 μέλει θανάτου ὀνειδισμῶν. ὅρκον
 δὲ πρὸς τὴν προσηκουμένην παρέ-
 χον λόγων, ὡς οὐδεὶς αὐτῶν πρὸς

A constitutio, ampliorem debi-
 ti cumulum sequendum esse:
 si verò par sit quantitas debi-
 ti, plurium numerum credi-
 torum. si pares sint credito-
 res, humaniorem sententiam
 sequendam esse, nulla diffe-
 rentia inter hypothecarios
 creditores, & chirographa-
 rios obseruanda: tunc autem
 iudex res inter ipsos partitur
 B cum inter se dissident. In hoc
 verò interstitio quinquennij;
 nulla temporis præscriptio
 aduersus creditores genera-
 tur. At enim, si ad complen-
 dam longissimi temporis præ-
 scriptionem fortè deerrat bi-
 ennium, quinquennio quod
 mihi indulgetur addito, ani-
 quasi impletam opponere
 possum. Hoc igitur corrigit
 constitutio, iubetque vt nul-
 lum præiudicium ex dilatio-
 ne creditoribus irrogetur.

XVIII. Sancimus, vt nulli N 135.
 gloriosissimorum, aut ma-
 gnificentissimorum magistra-
 rum liceat cessionis bono-
 rum necessitatem his impone-
 re, qui fortè propter debi-
 tum publicum, aut priuatum
 conueniuntur: aut huiusmo-
 di prætextu verberum vti,
 perinde quasi dum suppliciis
 liberantur, maluerint rerum
 suarum amissionem sufferre,
 quàm inopia simul, & igno-
 minia probro ad mortem vs-
 que premi. Iusiurandum ta-
 men tactis sacrosanctis elo-
 quiis præstent, sibi nec bo-

na, nec quidquam pecunia-
rum superesse, unde credi-
tores suos implere possint,
eisque satisfacere. Præterea
si qua ipsis iura lex vel ex he-
reditate vel cognatorum do-
natione deferat, siue in rebus
mobilibus, siue immobilibus
consistant, quorum possessionem
nondum nacti sint, com-
petere tamen ipsis videan-
tur, possintque creditores
vel partem eorum, vel etiam
totum colligere, (exceptis
tamen bonis uxoris, si reue-
rà ad ipsam pertineant) ius
sit creditoribus eiusmodi a-
ctiones vindicandi, & eius
nomine, qui quandoque iu-
rium futurus sit dominus,
actiones instituendi, siue de-
bitor præsto sit, siue non: &
vt summatim dicamus, vice
debitoris in actione intenden-
da, & rerum vindicatione
creditoribus constituentur.

^A Φασις παράματος χάριν ὑπολέ-
λειπται, ἢ χειρόν, ὅθεν ἢ ἢ χρεῖς
ποιήσεται πλήροσιν. εἰ δὲ δίκαια αὐ-
τῷ ὑπὸ νόμου, καὶ ὑπὸ κληρονομίας
ἢ δωρεᾶς συγγενῶν δίδωσι κινητῶν,
ἢ ἀκινήτων παράματων, καὶ οὕτων
ἐπ' ἐντοσμή κατέστη, ἀρμόζειν ὅτι αὐτῷ
φαίνετο, καὶ δυνατὸν εἶναι αὐτῶν μέρος,
ἢ καὶ τὸ ὅλον τοῖς ὀφειλομένοις σὺν-
τά. (δῖχα μὲντοι τῶν τῆς γαμετῆς
παράματων, τῇ ἀληθείᾳ εἴπερ δια-
φέρει αὐτῇ) τὰς γίνεσθαι, καὶ ἀδελφῶν
εἰ τοῖς ὀφειλομένοις οἰκειοῦσθαι τὰς
τοιαύτας ἀγωγὰς, καὶ εἰς πρόσωπον ἢ
ποτε τῶν δικαίων κυρίου τὰς ἐνα-
γωγὰς ποιεῖσθαι. εἴτε παρῇσιν ὀφει-
λέτης, εἴτε καὶ μὴ, ἢ εἰς πρόσω-
πον αὐτῶν, ἀπλῶς εἰπεῖν, τὰ ὑπο-
δύνου, ὅτι τῇ τοιαύτῃ ἀγωγῇ, ἢ
ἐκδοκῆσθαι τῶν παράματων κατε-
στάναι.

ΤΙΤΛΟΣ 5.

Τίνων εἰς αἰμάτων εἰς διακατοχὴν πέμπονται.

TITVLVS VI.

Quibus ex causis in possessionem mittantur.

L.I.D. I. **T**RIBVS ferè de causis
qu. ex
caus.
in pos.
cat. in possessionem quis
mittitur: creditor, vel lega-
tarius rerum seruandarum
causa, vel legatorum, mulier
ventris nomine: actio enim
damni infecti non in vniuer-

^C α'. **E**Κ τεινῶν σχεδὸν αἰμάτων πέμ-
πεται τις εἰς νομίμω, δανε-
σῆς, ἢ λεγατῆριος ὅτι φυλα-
κῇ τῶν παράματων, ἢ τῶν λεγάτων
γυνὴ γαστρός ὀνόματι. ἢ γὰρ ἐλπίδι
συμπλήσεως ἀγωγῇ, ἐκ εἰς πάν-
τα

^A forum possessionem mittit,
sed rei tantum de qua dam-
num timetur.

β'. Ἡ δὲ λέγειται, καὶ ἡ δὲ
μελλούσης συμπλήρωσεως ἀγωγή τῆς
ζημίας, ἡ γὰρ τοῦ ὀνόματι νομῆ,
ἐκ ἐστὶ κυρίως νομῆ, ἀλλὰ φυλα-
κὴ παρρησιῶν.

II. Cùm legatorum seruan- L.12.
dorum gratia, & damni in-
fecti, aut ventris nomine quis
in possessionem mitrirur, non
est propriè possessio, sed cu-
stodia rerum.

γ'. Κινουμένου τῆς δεξιᾶς
 νίας δικαστηρίου πρὸς αἰνέω, ὅς
 οὐ διεκδικεῖται, ἐκ μὲν παλαιᾶς
 αἰτίας περὶ ἀσπονδίας τὰ παλαιά·
 εἰ δὲ μὴ, εἰς νομὴν τῆς αὐτῆς πέμ-
 πονται ④ ἀντίδοκοι πλὴν ἐπὶ πα-
 λαιοῖς συνάλλαγμασιν οὐδεὶς δε-
 μῶν πλὴν ἡβὴν τῆς παλαιοῦς.

III. Si communi diuidun- L. 3.
do iudicio pupillus conuenia-
tur, & non defendatur, si
quidem ex causa & facto pa-
tris, bona patris veneunt. alio-
quin aduersarij mittuntur in
possessionem bonorum pupil-
li. verum cum contractus ex
persona patris descendunt,
non est expectanda pupilli
pubertas.

Κὰν μὲν δούλου τῆς ἀνῆβου σὺν-
 ἀλλάξῃ τις, πρὸς τὸν ἀνῆβον δό-
 χει σὺν ἀλλάξειν; καὶ κινεῖ τι
 πρὸς τῆς πεκουλίου ἀγωγῆς. ὁ αὖ-
 το καὶ ἐπὶ πάσης αἰτίας, οἷον πρὸς τῆς
 δαπανωμένων εἰς τὰ τῆς διαπότου
 πρᾶγματα, ἢ ὅταν κηρύσῃ τὴν διαπό-
 του δούλος σὺν ἀλλάξει μετὰ τίνος, ἢ
 ἐπὶ τῇ πωροσθέντος ἵνα πρᾶγμα-
 τίας χάριν. εἴη καὶ σὺν ἀλλάξει τις
 ἐπὶ τῇ πωρῇ ἐπὶ ὀρφανικῶν, χωρὶς
 τῷ δόγματι.

Licet cum seruo pupilli
quis contraxerit, videtur
cum pupillo contraxisse, &
aget de peculio. Hoc idem
seruandum in omni causa, ut
puta si seruus in rem domini
verterit: aut cum iussu do-
mini cum seruo quis contra-
xerit, aut si institoria cum eo
agi possit. Sed & si cum tu-
tore quis contraxerit, ex
causa pupillari, locus est e-
dicto.

Καὶ ὁ χρεωστούμενος ληξάτα
 ὡς ἀνέβου, πέμπεται εἰς νομίον
 ἢ αὐτῷ κληρονομῇ ἢ ὁ ἀνέβου
 συναλλάξαι δοκεῖ.

D Is quoque cui pupillus le- §. 2.
gatum debet, mittitur in pos-
sessionem bonorum eius: ere-
nini videtur pupillus contra-
here cū adit hereditatem: 7

Ν. Ωαυερ ή έμμίξας.

IV. Vt & is qui-miscuit se. L. 4.

ε. Ταῦτα δὲ γίνεται, ὅτε μὴ
ἐκδιμάται· εἰ δὲ ἐκδιμάται ὑπὸ

v. Hæc autem locum habent, quod si pupillus non defenditur: si enim defendatur

Basil. Tom. I.

Y y

à tutore vel curatore aut alio quocumque, cessat missio.

§. 1. Prætor autem tutores vel curatores, euocare debet: si autem non habet, cognatos vel adfines, vel libertos. & si negent se defendere, aut taceant, tunc mittere in possessionem. si verò postea defendetur, desinet possideri. idem est & in furioso.

§. 2. Si pupilli puberes facti sint, & rectè defendantur, id est, per se parati sint suscipere iudicium, vel alius eos defendens satisfecerit, datur actio in hoc vt. in possessionem missus ea deiiciatur.

L. 6. VI. Creditor etiam conditionalis in possessionem mittitur.

§. 1. Cuius bona possessa sunt, distrahuntur, præterquam pupilli, & eius qui reipublicæ causa sine dolo malo abest. Eius qui ab hostibus captus est creditores in possessionem mittuntur: non tamen statim distrahuntur, sed interim bonis curator datur.

L. 7. VII. Qui missus est in possessionem bonorum, ex his ne alatur.

§. 1. Si quis fraudationis causa latitet, nec defendetur, eius bona possidentur & venduntur.

§. 2. Si quis verò possederit bona eius qui non latitabat, & vendiderit, nihil egit.

§. 3. Latitare est, non turpiter

A κηδεμόνῳ, ἢ ἄλλου γένος, δέγει ἡ πομπή.

Δεῖ γ' ὅταν δέχοντα μετακαλεῖσθαι τὸν κηδεμόνα, ἢ εἰ μὴ ἔχῃ, τὸν συγγενεῖς, ἢ ἀγχεῖς, ἢ φίλους, ἢ ἀπελευθέρους. καὶ εἰ δέξονται διεκδικεῖν, ἢ σιωπῶσι, τότε πέμπειν εἰς νομὴν. καὶ μὲν ταῦτα γ' εἰ ἐκδικηθῇ, παύεται ἡ νομή. ταῦτα δ' καὶ ἐπὶ μαγνομόρῳ.

Εάν γινώσκωνται ὁ ἀνὴρ οἰεῖσθαι, ὅτι ὁρῶς ἐκδικῶνται, τυτέσιν, εἰ δὲ ἐαυτῶν ἐπιμοί εἰσι διακίσασαι, ἢ ἄλλος αὐτῶν ἐκδικῶν ἰκανὰ ᾤξευξαι, ἀγωγὴν δίδεται, ἐφ' ᾧ ἐμβαλεῖν τῆς νομῆς ὅταν πεμφθέντα.

5. Καὶ ὁ ἐπὶ αἵρεσιν δανειστῆς, πέμπεται εἰς νομὴν.

Γινεσκόμενα τὰ πράγματα τῶν ὑφισταμένων νομῶν, εἰ μὴ ἀνὴρ ὅς, ἢ διὰ πρᾶγμα δημόσιον δίχα δόλου ἀπέσιν. καὶ τῶν τῶν αἰχμαλώτου πέμπονται εἰς νομὴν δανεισταί, οὐ μὲν δίδως ταῦτα πηράσκονται, ἀλλὰ μετὰ ξὺν κουράτωρ δίδεται.

D 7. Ο. πεμφθεὶς εἰς νομὴν πρᾶγμάτων, μὴ τρεφέτω ὅτι αὐτῶν.

8. Εἰ τις διὰ πειρογραφίαν κρύπτεται, ὅτι μὴ διεκδικεῖται, καὶ νομῶν καὶ διάπρασιν ἐπὶ τοῖς οἰκείοις ὑφίσταται.

Εἰ γὰρ τὸ μὴ λαμβάνοντος νερμῆσθαι, καὶ πωλήσῃ, οὐδὲν ἐπράξεν.

9. Λαμβάνειν ὅτι, οὐ γὰρ αἰσθάνει

κρύπτεσθαι· δυνάται γὰρ ἢ χειρὶς
αἰχρὶ λαμβάνειν, ὡς ὁ φοβούμενος
τύραννον, ἢ πολέμους, ἢ οἰκιακὴν
ἐπιβουλὴν.

Εἰ γὰρ φύγη τις οὐ δυνάμενος
βλάπτονται μὲν τοὶ ἀδυνάτοι, οὐ-
δὲ οὕτως νομίζω ὑφίσταται· εἰ δὲ
πρὸς ἄλλας αἰτίας, ὥς διὰ τοῦ
δυνάμενος λαμβάνει, γίνεται ἡ πρᾶ-
σις· εἰ δὲ τις μὲν βούλεται λα-
βεῖν ὥς βλάψαι, τις δὲ οὐχί, π-
ωρεάσκοισιν οἷς περιεγράφην ἡδε-
λησεν.

Μεμνηνὸς λαμβάνων, οὐχ ὑ-
φίσταται πωρεᾶσιν· οὐδὲ γὰρ ἔχει
διάδοσιν βλάβης· εἰ δὲ μὴ ἐκ-
δικεῖται, ἢ λαμβάνει κουράτω-
ρα, ἢ νομίζω ὑφίσταται· ὅπως γί-
νεται καὶ ὅτε μὴ δύνεσκειται ὁ κου-
ράτωρ, ἢ ὁ διεκδικητὴς αὐτοῦ· εἰ
δὲ καὶ κουράτωρ μὴ ἐκδικῇ, ἀ-
πωλεῖται, καὶ δίδεται κουράτωρ
ἐκ τῶν δανεισῶν, ἐφ' ὧν τὰ κατε-
πιέγοντα πωλεῖται· καὶ ἀπλῶς
ἐκείνα κρατεῖ, ἀπὸ καὶ ἐπὶ
τῆς ὀνόματι γαστροῦ ἀγωγῆς· π-
ωρεάσκονται δὲ τὰ τῆς μεμνηνό-
του, ὅτε κατεπιείγῃ τὸ χρέος,
καὶ ζημιουῦνται ἐκ τῆς ὑπερδότησεως
ἀδυνάτου· τὸ δὲ περιττὸν ἀποδί-
δεται αὐτῷ· ὁ γὰρ μεμνηνὸς οὐ πο-
λὺ δέσσηκεν αὐτὸν· τὰ αὐτὰ καὶ
ἐπὶ ἀσώτου, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων

Basil. Tom. I.

A occultari : potest enim quis
latitare non turpi de causa,
veluti qui tyrannum timet,
aut hostes, aut domesticas
insidias. Sed & si quis latitet non
tamen propter creditores,
etsi hæc latitatio creditores
fraudet, neque sic bona eius
possideri possunt. si verò a-
lias causas latitandi habuit,
inter quas est & fraudationis
causa, bona venduntur. quod
si aduersus quosdam occulta-
re se velit, & fraudare latita-
tione, aduersus autem alios
non latitet, bona vendunt,
quos decipere & fraudare de-
stinavit. Furiosus qui latitat, bono-
rum venditionem non pati-
tur, quia fraudandi affectum
non habet. planè si non de-
fendatur, aut curator ei da-
tur, aut bona eius possiden-
tur; quod obseruatur & cum
curator, aut defensor eius
non inuenitur. Sed & si cu-
rator eum non defendat, re-
mouetur, & curator ex cre-
ditoribus datur, vt urgentia
distrabantur. Denique ea ser-
uantur, quæ seruari solent,
cum venter in possessionem
mittitur. Venduntur autem
bona furiosi cum vrget æs
alienum, & dilatio damnū
sit allatura creditoribus. quod
autem superest, furioso red-
ditur. furiosus enim à pupillo
non multum abhorret. idem
est in prodigo, cæterisque

Yy ij

qui ex alia causq̃ curatorum
auxilio reguntur non sunt

- §. 6. 1. Potest quis in quacunque ciuitate
est latitare, & in alia, si vo-
pam sui non faciat in publi-
2. 2. conlatitat & qui defleat ex
itineribus creditoris: euitandi
causa, & qui in foro eodem
circa columnas, aut stationes
conatur se occultare: potest
quis aduersus alterum, qui
dem latitare, aduersus alte-
rum non. ille autem bona ven-
dit aduersus quem latitat. §. 3.
§. 7. 1. Qui in diem vel sub condi-
tione debet, tamen si lati-
tet, non tamen bona eius ven-
neunt ante diem vel condi-
tionem: non enim debitor
2. 2. est: sicut nec qui actioni subi-
icitur, quam per exceptionem
repellere potest. §. 2. p. 1. m. 2.
§. 8. 1. Si aduersus re actionem de
peculio habeam, & latites,
bona tua veniunt, tamen si
nihil fuerit in peculio: pote-
rit enim esse: rei namque iu-
dicatae tempus spectatur, &
an actio teneat. §. 2. p. 1. m. 2.
§. 9. 1. Eius etiam qui actione in
rem conuenitur, bona ven-
neunt, si latitet. §. 2. p. 1. m. 2.
§. 10. 1. Si vero fundum ab aliquo
petam, & absit, in fundi pos-
sessionem mittor. §. 2. p. 1. m. 2.
§. 11. 1. Si a te hereditatem petam
& latites, in possessionem mit-
tor rerum quas pro herede
vel pro possessore possides:
sed si dolo fecisti, etiam bo-
na tua venduntur. §. 2. p. 1. m. 2.
§. 12. 1. Si vero a te petam hereditatem

A. Κουρατώριον ἰσχυρῶν. ἡ τοιαύτη αὐτὴ
ὡς Διὸς αὐτῇ περὶ ἐν τῇ πόλει ὡν
λαοδικάν, καὶ ἐν ἄλλῃ· εἰ μὴ δι-
μοσιβοῖ. λαοδικάν, δὲ καὶ ὁ (C) δα-
νειστὴν· ὡς ἐκ ἀμπελων. ὁ ἐν τῇ αὐτῇ
ἀγροῦ· ὡς ἐν τῷ κίονας, ἢ παρὰ σα-
κκίονας. ὅτι τῆς δούλων· κρύπτει αὐτῇ· δού-
λαται· περὶ ὡς ἐστὶν ἰσχυρὸν λαοδικάν,
B. ὡς ἐστὶν δὲ οὐ. ἐκείν (C) δὲ πε-
ρατοῦς ὡς ἐν λαοδικάν.

Ο ὑπὸ ἡμέραν ἢ αἵρεσιν χρεώ-
 ζων, καὶν λανθανή, οὐ πάρα δια-
 ἵκασιν πρὸ τῆς ἡμέρας, ἢ τῆς αἵ-
 ρέσεως· οὐ γὰρ ὅτι χρεός, ὥστε
 οὐδέ τοῦ ὑποκείμενος ἀγωγῇ, ὡς
 ἐμβαλεῖ παραγραφῇ.

-· Εὰν ἔχω· καὶ σοὶ πάλιν πεκου-
λίου ἀρωγὴν· καὶ λησθαιῆς· πι-
πράσκονταί· τὰ σὰ· καὶ μὴδὲν ἢ
ἐν πεκουλίῳ· ἠδυνάτο γὰρ εἶ.· καὶ
ὁ τῆς καταδίκης γὰρ καιρὸς σκόπτει-
ται, εἰ ἢ ἀρωγὴ κρατεῖ.

Καὶ τὰ τῶν ἐναγερμένων τῇ ἐπι-
 πλάματι ἀγῶνι εἰ λουθάνοι, πι-
 πλάσκονταί.

Εἰς τὴν ἀνάγωγὴν, καὶ ἀπ-
εστίν, εἰς νομὴν τὴν ἀναγωγὴν πέμπωμαι.

Εἰ δὲ κληρὸν ἐνάγω σοι καὶ
λαοθάνης; εἰς νομὴν ἐκείνων πέμ-
πομαι, ἢ ὡς κληρονόμος, ἢ ὡς
ἀναιδὴς νομεις κρατεῖς. εἰ δὲ ὁδὸν
διαγέροντας, ἔτασά περ ἀσκονταί.
Εἰ δὲ ὡς κληρὸν ἐνάγω σοι,

καὶ λαοδαίεις, εἰς νόμιμω τῇ κληρονομαιῶν πέμποιμαι, & δυνάμει καὶ οὐ καρποῖς αὐτῶν καρδαίνειν.

π. Αμφιβολίας οὐσης ἐπὶ πολὺ, εἰ κληρονομεῖται πρὸς ἢ μὴ, πέμπονται ④ δανείσαι εἰς νόμιμω· ἐὰν δὲ καὶ κουράτωρ τῇ οὐσίᾳ διδοται.

θ'. Εἰ ἐκ δύο κληρονόμων ὁ μὲν εἰς διασκέπτεται, ὁ δὲ ἄλλος παραιτεῖται, πέμπονται εἰς νόμιμω ④ δανείσαι φύλακῆς χάριν, ἕως ἀνωδοῆς, εἰ ὁ διασκεπτόμενος κληρονομεῖ.

ι'. Ο ὄρων ἀνήθος, καὶ μὴ ἔχων ἐπιτροπὸν, ἀπεινῶν δόκει.

ια'. Εἰ ὑπεξοισίῳ ὑπὸ ἀρεσίν π ληλατῶν, & αὐτὸς & ὁ πατήρ αὐτοῦ πέμπονται εἰς νόμιμω.

ιβ'. Ο διὰ βασιλικὴν διάγνωσιν πέμφθεις εἰς Ρώμην, καὶ τὰς λοιπὰς ἔχ ὑποδέχῃ δικὰς ἐν Ρώμῃ, ὁμῶς ἐν τῇ ἐξορίᾳ ὡφείλεν ἐκδικεῖσθαι καὶ ὁ προσκαίερος ὅς ἐξοριζόμενος, εἰ μὴ ἐκδικεῖται, διαπρασιν ὑφίσταται.

ιγ'. Ο κωλύων με ἐπιβλέψαι τῆς νομῆς τῇ τῆς χρεώσου μου, ὑποκείται μοι, εἰς τὸ διαφέρειν. εἰ δὲ καὶ λεγατὰ ἐκ τῶν πέμφθῶ καὶ κωλυθῶ, καὶ δύνανται ἀδνεῖν τὸ ἀρεπκὸν λεγατὸν, ὁμῶς διαπρασιν ἢ ἀσφαλῆα. Δοκίμης δὲ ἀρεπκός, οὐ πέμπεται εἰς νόμιμω· ἐκείνῳ δὲ

Basil. Tom. I.

Atatem & latites; in possessionem rerum hereditariarum inducor, & earum fructus lucrifacere possum.

VIII. Si diu incertum sit, L. 8. heres extaturus necne sit; creditores in possessionem mittuntur: interdum autem etiam bonis curator datur.

IX. Si alter ex duobus heredibus deliberet, an debeat adire hereditatem, alter autem recuset, creditores in possessionem mittuntur custodia causa, donec appareat is qui deliberat, utrum adeat.

X. Pupillus qui praesens est, ac tutorem non habet, abesse videtur. L. 10.

XI. Si filiofamilias sub conditione quid legatum sit, tam ipse, quam pater eius in possessionem mittuntur. L. 11. lex 12. deest.

XII. Ad cognitionem Imperatoris Romam remissus; etsi caeteras lites Romae non excipiat, tamen in provincia defendendus est: nam & exilio temporario puniti, si non defendatur; bona veneunt. L. 13.

XIII. Qui me in possessionem bonorum debitoris mei venire prohibet, in id quod interest, tenetur mihi. Sed & si cum legatum mihi relatum esset, missus in possessionem fuero; ac prohibitus; licet deficere legatum conditionale possit, tamen aestimatur cautio. Creditor autem conditionalis in possessionem non mittitur: is enim

Y y iij

mittitur, qui & potest bona A πένυται, ὁ δὲ ἀνὴρ καὶ πω-
vendere. λείν.

- L. 15. XIV. Emptori similis est is, id'. Ομοίος ὅστις ἀγοράσῃ ἢ ὁ δὲ
qui rem permutatam acce- ἀλλαγῇ λαβὼν, ἢ ὁ εἰς καταβολὴν,
pit, & qui in solutum, & qui ἢ ὁ παρακράτησας τῆς δίκης διαπ-
lite æstimata retinuit, vel μηδείσης, ἢ ὁ λαβὼν δὲ ἐπρωτή-
ex causa stipulationis, non ob στως, οὐ καὶ φιλοπρίαν.

ΤΙΤΛΟΣ Ζ΄.

Περὶ πραγμάτων αὐθεντίας τῶν δικαστῶν κατεχομένων, ἢ
παρασκομμένων, ἢ καὶ χειριστῶν.

TITVLVS VII.

*De rebus auctoritate iudicum possidendis, seu vendundis;
& de separationibus.*

- L. 1. D. I. **V**ENIRE bona ibi o- B α'. ΕΚΕΙ δὲ πωλεῖσθαι τὰ πραγ-
dercb. 1. porret, vbi quis de- ματα, ὅπου καὶ ἵνα ἐνδι-
auct. iud. fendi debet. κείσθαι,
L. 2. II. Id est, vbi domicilium
habet,
L. 3. III. Aut vbi contraxit. Con- β'. Τοῦτέστιν ὅπου οἰκεῖ,
tractum autem non intelli- γ'. Ἡ ὅπου συναλλάξει. συν-
tū eo loco, quo inter con- ἀλλαγμα δὲ ὅστις, οὐχ ὅπου συμ-
trahentes conuenit, sed quo φωνηθῇ, ἀλλ' ὅπου δὲ καταβλη-
pecunia soluenda est. θῶναι τὰ χρήματα.
L. 4. IV. Si seruus sub conditio- δ'. Εἰ δὲ δόλῃ ὑπὸ ἀρεσίν τῷ
ne dandæ pecuniæ, sine die, C δουλῶναι τὰ χρήματα ἀορίστως κα-
heres institutus sit, & dubium φῇ κληρονόμος, καὶ ἀμφισβή-
sit, an is heres liberque futu- ται, εἰ μέλλει ἐλθὺν κληρονομεῖν,
rus sit, postulantibus credi- δὲ αἰτωμάτων τῶν
tōribus decerni debet, vt si δανείων ψήφισθαι, ὥς εἰ ἐν τῷ
intra certum tempus is he- ρητῷ χρόνῳ μὴ φθῶν κληρονό-
res non extiterit, perinde μῃ, οὕτω πάντα πωλεῖσθαι, ὥς εἰ
omnia procedant, ac si is he- μηδὲ ἐλθέτω. ταῦτα δὲ ὅσον πρὸς
res ita institutus non esset. τὰ πράγματα ἐλθὺν καὶ
sed hæc quantum ad bona: ἔσται καὶ μὴ κληρονομήσῃ. ὁ ἐπὶ
liber enim erit, licet heres
non extiterit. Qui sponon-
... γγ

η. Εν διαφόσι θεματίων

VIII. In venditionem bo- L. 8.

Universidad Carlos III de Madrid. Biblioteca

norum etiam ususfructus venit: appellatione enim domini & ipse continetur.

§. 1. Qui in possessionem prædij missus est, fructus stantes vendere vel locare debuit: nisi antè venierint, aut à debitor locatiferint: tunc enim quod actum est non infirmatur, etsi minoris distractum est, vel locatum: nisi si in fraudem creditorum hoc factum sit: tunc enim arbitrium datur creditoribus, ut hoc infirment: de cæterarum quoque rerum fructu idem erit dicendum.

§. 2. Creditor autem locat quanto tempore voluerit: licet enim ipsi & vendere, scilicet sine dolo malo: ex negligentia enim non conuenitur.

§. 3. Cum plures sunt creditores, si nihil inter eos conuenierit, is quem prætor elegerit, locat aut vendit.

L. 9. IX. Prætor ait: si quis in possessionem missus sit, & fructus quos cepit ei ad quem ea res pertinet non restituat: sine ipse quod impensa sine dolo malo fecerit, non recipiat, vel si deterior causa possessionis ab eo facta sit, iudicium datur.

§. 1. Fructuum nomine intellige alios quoque quæstus: veluti si ex compromisso, vel alia causa pœnam consecutus sit.

§. 2. Impensas autem intellige, quas creditor sine dolo malo erogauit, etiam si nihil profuit erogatio.

Α καὶ ἡ χρεῖσις τῶν καρπῶν ἐρχεται· πῶ γὰρ τῆς διαδοτείας ὀνόματι, ἔαυτὸς παρέχεται.

Τὸν δὲ ἐσῶτα καρπὸν τῶν χωρίων πηρεάσκειν ὠφέλειν ὁ πεμφθεὶς εἰς νομίω, ἢ μιδοῦ, εἰ μὴ παρεπράξη, ἢ ἐμιδώσῃ ὥρᾳ τῆς χρεώσου· τότε γὰρ ἐκ αἰατρέπεται τὸ παραχθὲν, καὶ εἰς ἐλαπὼν γέγονεν, εἰ μὴ ἐπὶ ὥρα γραφῇ τῶν δανειῶν ἐπράχθῃ· τότε γὰρ ἐξέστιν αὐτοῖς αἰατρέψαι· τὰ αὐτὰ δὲ ἐπὶ καρποῖς τῶν λοιπῶν παραχμάτων.

Μιδοῖ δὲ ὁ δανειστής, εἰς ὅσον θέλῃ χρόνον· ἐξέστι γὰρ αὐτῷ καὶ πωλεῖν, διότι καὶ μὴ τοῖς δόλου· ἀπὸ ραβδύμιας γὰρ, ἐκ βύθνεται.

Πολλῶν δὲ δανειῶν ὄντων εἰ μηδὲν σωεφώνησεν, ὃν ὁ πραιτωρ ἐπιλέξεται μιδοῖ, ἢ πωλεῖ.

Θ'. «Λέγει ὁ πραιτωρ· εἰ πεμφθῇ τις εἰς νομίω, ἔλαβὼν καρποὺς μὴ ἀποδῶ τούτοις ὡς διαφέρει, ἢ αὐτὸς μὴ ἀπολάβοι· ἀ' ἐδαπάνησεν ἀδδῶλως, ἢ εἰ χεῖρον τ' αἴτιαν τῆς νομῆς ἐποίησεν, ἀγωγή κινεῖται.»

Καρποὺς δὲ νόει, ἔστω ἄλλοις πόροις, οἳ εἰ ἀπὸ συμφώνου, ἢ ἄλλης αἰτίας λάβοι πρὸς τιμὴν.

Δαπάνας δὲ νόει, αἳ ὁ δανειστής ἀδδῶλως ἐποίησε, καὶ μὴδὲν ὠφέλησεν.

Τὸ δὲ, ὡς διαφέρει, καὶ κουρά-
τωρα τῆς οὐσίας σημαίνει, καὶ
χρεώσῃν, εἰ μὴ ἡ διάπρασις γέ-
νην. Απαρτεῖ οὖν, τοῖσι τοῖς δανείσῃς
ἢ ἐδαπανήσῃν, εἰς τὸ λαβεῖν ἐκ
καρποῦ, ἢ εἰς τὴν Φαμίλιαν, ἢ εἰς
κτίσματα, ἢ εἰ ἐπιεσθῇ τὴν πῶ-
μελλούσης συμπλώσεως, ἀγωγῶν
ἢ δόλον ἐπὶ ζημία ἐξεδίκησεν, ὃν
οὐ σωέφερον ἐκδοῦναι, εἰ γὰρ ἐ-
χέω, ἐκδοῦναι, οὐχ ἔξει ἀνάλη-
ψιν τῶν δόσέντων.

Γενικῶς γὰρ ὃ ἐδαπανήσῃν, ἀδο-
λως εἰς τὸ πρᾶγμα, λέγεται, οὐ
διὰ τῆς πῶ- πρᾶγμάτων διοική-
σεως ἀγωγῆς, ἀλλ' οὐδὲ κοινῶς ἔξει
ἐπὶ κοινὸν οἶκον ἐκείνας, καὶ ὁ δα-
νείσῃς γὰρ κοινὸν ἐκ ἀλλότριον πρᾶ-
γμα δοκεῖ διοικῆσαι.

Εἰ δὲ διχὰ δόλου αὐτῷ χεῖρα
ῥήνται τὰ πρᾶγματα, ἢ δούλων
ἀπολομνῶν, ἢ οἴκου πεσόντος, ἢ
καυθέντος, ἢ Φαμίλιας, ἢ ἑρμιό-
των μὴ φροντισέντων, ἢ νόμῃς ἄλ-
λῳ δοθείσης, οὐ κατέχεται, ἀλλ' ἔσται
καλλίων ἢ ἐπὶ ἐνέχρῳ δανείσαντος.
ἐκείνος γὰρ καὶ ἀμέλειαν χρεώσῃν,
οὕτως βιδύνηται καὶ κουράτωρ οὐ-
σίας.

Οὐ μὴ μισθώσας, ἢ πωλή-
σας, καὶ καρπὸν, ἐνάγεται τῇ
ἐν Φαμίλιᾳ ἀγωγῇ, καὶ ἀπαρ-
τεῖται εἰς ὅσον ἐλαττωτέραν
δείχθῃ. παρέχῃ δὲ τὰ ὑπὲρ
τῆς χρεώσεως μόνου, οὐ ἐν ἐμνήσῃ,

His verbis: *ad quem ea res*
pertinet, etiam curator bono-
rum significatur, & debitor;
si bona non venierint: ipsi
itaque creditori aduersus hos
dabitur actio; si quid in fru-
ctibus percipiendis erogauit,
vel in familiam; vel in præ-
dia; vel damno infecto pro-
mittendo, vel seruo noxali
iudicio defenso; quem non
expediebat dedere: quod si
dedere expediebat; non re-
petet, quæ erogauit.

Generaliter enim: quid
quid impendit in rem sine
dolo malo, repetet; non ne-
gotiorum gestorū actio-
nes; quam nec socius habi-
turus est qui commune ædi-
ficiū fult: creditor enim
commune non alienum ne-
gotium gessisse videtur.

Si verò deteriora prædia fa-
cta fuerint sine dolo malo
eius, aut seruitutes eorum a-
missæ, vel ædificia diruta, vel
exusta, aut familiæ pecorumq;
acta cura non sit, aut posses-
sio alij tradita, non tenetur:
sed erit melior eius conditio
quàm pignoratitij creditoris:
ille enim culpam quoque
præstat. sic etiam conuenitur
curator bonorum.

Qui neque locauit fru-
ctum prædij, neque vendidit;
tenetur in factum actione; &
in hoc conuenitur; quanto
minus perceptum est. præstat
autem per id tantum tempo-
ris; quo in possessione fuit;

vel ipse, vel iussu eius alius: A sicut enim non imputatur, cur in possessionem non venerit; ita neque illud cur de possessione decesserit, aestimatur autem quantum interest eius qui experitur.

§. 7. Hæ actiones perpetuæ sunt, & tam heredibus, quam in heredes dantur.

§. 8. Si possessio deterior facta sit dolo eius qui in possessionem missus sit, est actio annalis, quæ in heredes non datur: ex delicto enim est, & pœnalis.

L. 10. X. Nisi quatenus ad eos peruenit.

L. 11. XI. Heredi autem dabitur, quia rem persequitur.

L. 12. XII. Cum vius ex creditoribus postulat in possessionem mitti, etiam qui non postulant mittuntur. Si vero qui postulauerit creditor non sit, nec ipse, nec cæteri possident. quod si qui postulauit receperit creditum suum, cæteri poterunt peragere bonorum venditionem.

§. 1. Is qui mittitur in possessionem, in locis ad iurisdictionem præsidis pertinentibus missus videtur.

§. 2. Si prædium inundatum sit, aut à latronibus detineatur, rectè dicimus, non esse quod possideatur.

L. 13. XIII. Quamuis ab eo qui in possessionem missus est possessa non sint bona, quia nihil fuerit, aut non sine

ἢ αὐτὸς ἢ ἄλλος καλῶς αὐτῷ. ὥς περ γὰρ ἐκ ἐγκαλείται διὰ τὴν μὴ ἔλθην εἰς νομὴν, οὕτως οὐδὲ διὰ τὴν ἀνεχώρησεν ἐξ αὐτῆς. Διαπραγμάτων δὲ τὸ διαφέρον τῷ κινουῶντι.

Αὐταὶ αἱ ἀγωγαὶ διωκεαῖς εἰσι, καὶ κληρονόμοις δίδονται, ὥς καὶ κληρονόμων.

B. Εἰ δὲ λῶ τῷ πεμφθέντος βλάβῃ ἢ νομῇ, ἐστὶν ἀγωγὴ ἐτησία, μὴ διδομένη καὶ κληρονόμων. ἀπὸ πλαισίου γὰρ ὅτιν ἐ ποιναλία.

Α. Εἰ μὴ εἰς ὅσον ὡς ἔλθην εἰς αὐτοὺς.

Α. Κληρονόμοι δὲ δίδονται, ὥς ὡς ἔλθην ἀπαγγέλλουσα.

Β. Ἐνὸς αἰτιουῦτος δανεισθὲς πεμφθῆναι εἰς νομὴν, καὶ (4) μὴ αἰτήσαντες πέμπονται. εἰ δὲ μὴ ἡ δανεισῆς ὁ αἰτήσας, οὐδὲ αὐτὸς, οὐδὲ (4) λοιποὶ νέμονται. εἰ δὲ ὁ αἰτήσας ἀπολάβῃ τὸ χρέος, (4) λοιποὶ δύνανται διάπρασιν ποιεῖν.

D. Ο πεμφθεὶς εἰς νομὴν, ἐν τοῖς ὑποκαταμένοις τῷ δέχοντι τοῖς δοκεῖ πεμφθῆναι.

Εἰ δὴ κλυαθῇ ὁ ἀρχὸς, ἢ ὑπολησῶν κρατηθῇ, ὁρῶς λέγουμεν μὴ ὑπεῖναι τὸ ὀφείλον ὑπὸ νομὴν εἶναι.

Γ. Εἰ καὶ μὴ ἐνεμήθῃ ὁ πεμφθεὶς, ὥς αὖ μνηστὴρ, ἢ φιλο-

νείκου μύθον δῖρηκώς, ὅμως κουρά-
τωρ νέμεσθαι δοκεῖ.

ιδ'. Καὶν πεμφθεὶς εἰς νομὴν,
ὅμως κουράτωρ δίδεται τῇ οὐσίᾳ,
διὰ τὰς χρονικὰς ἀγωγὰς.

Ενάγεται δὲ ὁ πεμφθεὶς πρὸς
ὧν ἔλαβεν ἐκ τῶν πραγμάτων. εἰ
ὃ μὴ ἔλαβεν, ἐκχωρεῖ τὰς ἐαυτοῦ
ἀγωγὰς. ἐνάγεται ὃ τῇ ἀγωγῇ τῇ
ἀπαιτούσῃ ὅσα καὶ πρὸς πρᾶγμα-
των διοικήσεως.

ιε'. Πολλῶν δανειστῶν πεμφθέν-
των εἰς νομὴν, διὰ τὸ μὴ φθείρε-
σθαι τὰς λογοποιίας, εἷς δὲ ἵππεύει-
σθαι ὃν τὸ πλεόν ὀπιλέξεται μέρος.
δεῖ ὃ ἀναγραφῇ γίνεσθαι πάν-
των, καὶ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν
δικαιωμάτων. μὴ μετὰ γράφεσθαι
ὃ τὰ δικαιώματα, εἰ μὴ δι' ὅλον
τον αἰῶνα.

Απαξ ὃ ὥφελον ἀναγινώσκειν
αὐτά. εἰ δὲ τις ὁμόσοι μὴ καὶ συκο-
φαντῆαν ἀπαυτεῖν, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ
ἔχῃν πῶς διάστιξιν αὐτῶν, καὶ δις ἀ-
ναγνώσεται.

ισ'. Διαπράσεως γινομμένης, τῷ
μὲν ὀξωπκοῦ ὁ δανειστής, ἢ ὁ συλ-
λῆτης περιποιᾶται εἰς τὸ ἀγοράσαι
τῷ ὃ συλλήκοις ὁ δανειστής. ἐκ δὲ τῶν
δανειστῶν, ὁ τὸ πλεόν χρεωστούμενος.

ιζ'. Εἴτε τὸ χρεώσθην δαίψω, εἴτε ἄλλον
ὃν ὑπὸ τῷ χρεώσθην ἔδωκα φιλοῦμαι, προ-
τιμῶμαι τῷ δανειστῶν ἐν τοῖς χρεώσθην

A controuerfia sit, tamen possi-
dere videtur.

XIV. Quamuis in possessione L. 14.
nem quis missus sit, tamen
curator bonis constituitur
propter temporales actiones.

Conuenitur autem credi- s. 1.
tor, qui in possessionem mis-
sus est de his quæ ex bonis
ad eum peruenerunt. si verò
nihil peruenit, actiones suas
præstat. tenetur autem a-
ctione in quam venit omne
id quod veniret in actionem
negotiorum gestorum.

XV. Cum plures credito- L. 15.
res in possessionem mittun-
tur, ne corrumpantur ratio-
nes, vni hoc negotium dan-
dum est, quem maior pars
elegerit. oportet autem in-
uentarium facere omnium
tam bonorum, quàm instru-
mentorum, non autem in-
strumenta describere, nisi ex
iusta causa.

Semel verò ipsa relegere s. 1.
debet. si quis tamen iurauerit
non calumniæ causa se postu-
lare, sed quod non habeat
dispositionem ipsorum, ite-
rùm releget.

D XVI. Cum bona veniunt, L. 16.
creditor aut cognatus in li-
citatione extraneo præfertur.
creditor autem cognato. &
inter creditores cui maior
pecunia debetur.

XVII. Siue debitorem se- L. 17.
peliero, siue alium qui à de-
bitore sepeliri debebat, præ-
feror creditoribus in bonis

debitoris: & nihil refert qua actione hic sumptus repetatur, funeraria an familiæ eriscundæ, an qua alia actione. siue in stipulatum impenfa deducta est: nisi abiiciendi priuilegij causa stipulatio facta sit.

§. 1. Si sponsa dote data, postea non nupserit; dotis priuilegium habet. idem dicendum etiam si minor duodecim annis quasi vxor domum ducta sit.

L. 18. XVIII. Interest enim reipublicæ hanc solidum consequi, vt tempestiuè nubere possit.

L. 19. XIX. Habet igitur & ipsa priuilegium.

§. 1. Si quis cum tutor non esset, pro tutore negotia gessit, locus est priuilegio, siue ipse debeat, siue heres eius. heredes autem pupilli priuilegium non habent. Cæteri quoque qui curatores accipiunt, vt debilis, aut prodigus,

L. 20. XX. Vel surdus, aut mutus,

L. 21. XXI. Vel fatuus,

L. 22. XXII. Idem priuilegium habent: quod aduersus curatorem bonorum vel absentis, vel ab hostibus capti, vel datum dum deliberat scriptus heres, non datur.

L. 23. XXIII. Si negotium impuberis velut amicus gesseris, bonis tuis venditis priuilegium habebit.

L. 24. XXIV. Si ventri curator datus

πράγμασιν. καὶ ἀδιάφορον εἴτε πῶς διὰ τῆς ταφῆς ἀγωγῆς εἴχον, εἴτε ὅς διὰ τῆς διαίρεσέως τῆς κληρονομίας λόγον, εἴτε ἄλλω ἀγωγῇ. εἴτε εἰς ἐπρώτησιν κατὰ τὴν πλὴν εἰ μὴ εἰς ἀναίρεσιν τῆς κληρονομίας ἢ ἐπερώτησις γέγονεν.

Εἰ μὴν δὲ δοῖται παρὰ τὴν γαμῆν, ἔχει τὸ τῆς πατρικῆς κληρονομίας. τὸ αὐτὸ καὶ ἐάν τις τῇ δώδεκα ἐτῶν ἀρχῇ ὡς γυνή.

11. Κοινῇ γὰρ συμφέρει πάντων ὁλόκληρον ἀπαρτεῖν, ἵνα δίκαιος διωκτῇ γαμηθεῖσα.

12. Ἐξ ουὶ καὶ αὐτῇ τὸ πατρικόν.

Εἰ ὡς ἐπίτροπος τις διοικήσῃ μὴ ὢν, χωρὰ τῷ κληρονόμῳ, εἴτε αὐτὸς χρεώσῃ, εἴτε ὁ κληρονόμος αὐτῇ. 13. ὁ κληρονόμος τῆς ἀνέρου ἐκ ἔχουσιν κληρονόμον. καὶ 14. λοιποὶ δὲ λαμβάνοντες κουράτωρας, ὡς ἀδελφὴς, ἢ ἀσωτος,

15. Ἡ κωφὸς, ἢ ἄλαλος,

καὶ 16. Ἡ μαρὸς,

καὶ 17. Ἐχουσιν τὸ αὐτὸ κληρονόμον. ὅπου καὶ κουράτωρ οὐσίας ἢ ἀπόντῃ, ἢ αἰχμαλώτου, ἢ τῇ δόξαντῃ ὅτε διασκέπτεται ὁ κληρονόμος, οὐ δίδεται.

καὶ 18. Εἰ πρὸς τὴν ἀνέρου ὡς φίλος διοικήσῃ, ἔχει κληρονόμον ἐν τῇ πατρικῇ κληρονομίᾳ τοῦ ἀνέρου.

καὶ 19. Εἰ γὰρ δόξῃ κουράτωρ,

καὶ μὴ τέχῃ, ὅθεν τὸ πονό-
μιον.

Ο εἰς ἀνδρώσιν οἴκου δανείσας,
ἢ ἐργολάβω δοῖς γὰρ μὴ τὸ δεσπο-
του, πονόμιον ἔχει.

Πραγματῶν τραπέζιτου πηρα-
σκομῶν, μὴ τὰ ἄλλα πονόμια,
προσημαται ὁ παραθήκας δοῖς, εἰ
μὴ τοκοῖς ὑπὲρ αὐτῶν λαμβάνει·
ὅτι ὅμοιος ἐστὶ τοῖς λοιποῖς δα-
νείσας· εἰ δὲ φαίνονται τὰ νομί-
σματα αὐτῶν, ἐνδικεῖ αὐτὰ προση-
μασμένους ἔχόντων πονόμια.

Εἰ ἐκ τῶν χρημάτων μου πλη-
ρωθῇ ὁ ἔχων καὶ σοὶ πονόμιον, ἢ
οὐ λαβὼν ὅς ἐμοὶ δέδωκας αὐ-
τῷ, οὐ μὴ πολὺ χρόνον, προσημα-
ται τῶν ἄλλων δανείσων.

κέ. Φησὶν ὁ πραιτωρ· εἰ συναλ-
λάξω σοὶ εἰδὼς ὅτι ἀειχράται
δέλφες τοῦ δανείσας σου, ἐκ ἔχων καὶ
τῶν πραγμάτων σου ἀπαίτησιν.

κς. Εἰ πεμφθῇ τις εἰς πλὴν φι-
δικομαστέαν νομῶν, δίδεται δια-
γνώμονι, ἵνα τὰ δὲ χρεὼς φθαρό-
μενα προσημαται, καὶ τὸ τίμημα παρα-
πεθῇ τῷ φιδικομαστέῳ· ἕως αὖ
ὁρεθῇ εἰ χρεωσέται.

κζ. Ἀνθρώπος ἀπέστη τῆς πα-
τρῶου κλήρου, καὶ ἄλλον κληρὸν
εἰς αὐτὸν ἐλθόντα κατεδέξα-
το· αὐτὸς μὲν ἐκ τῶν πατρῶων
ἐκ ἐνάγεται δανείσων. εἰ δὲ ἀνὴρ
βός τις τελευτήσῃ, καὶ ὁ καὶ

Basil. Tom. I.

A sit, nec partus editus, priui-
legium cessat.

Qui ob restitutionem æ-
dificij crediderit, vel redem-
ptori voluntate domini, pri-
uilegium habet.

In bonis mēnsularij ven-
dendis, post alia priuilegia,
præfertur qui pecunias apud
eum deposuit: nisi usuras ea-
rum acceperit: hic enim simi-
lis est cæteris creditoribus. si
tamen nummi eius existent,
vindicat eos, præferturque
his qui habent priuilegia.

Si ex pecunia mea dimis-
sus sit, qui aduersus te priui-
legium habet: aut si tu à me
acceptam non post longum
interuallum ipsi dederis, præ-
feror aliis creditoribus.

XXV. Ait prætor: Si con-
traxero tecum sciens te cre-
ditores tuos fraudare velle, in
bona tua nulla mihi actio est.

Lex
26.
deest.

XXVI. Si quis in possessio-
nem missus sit fideicommissi
seruandi causa, permittitur
arbitrio ea distrahere, quæ fa-
cile corrumpuntur, & præ-
dium ex his redactum apud
fideicommissum deponat, do-
nec pronuntiatum sit an de-
beatur.

XXVII. Pupillus paterna
hereditate se abstinuit, & a-
liam hereditatem, quæ ei
obuenit, admisit: ipse qui-
dem à paternis creditoribus
conuenitur. si verò quis im-
pubes decesserit, & pupilla-

Z z

riter ei substitutus hereditatē adierit, ab eis conuenitur: nec separabitur æs alienum patris, & filij. quod si substitutus heres hereditatem non adierit, creditoribus patris in id quod pupillus reliquit, actio non datur: neque enim in bonis patris sunt ea quæ pupillus adquisiuit.

L. 29. XXVIII. Si statuat in honorem alicuius in publico positæ sint, & bonorum venditionem patitur, non sunt emptoris bonorum eius.

L. 30. XXIX. Eis qui bona sua negant iure venisse, præiudicium competit.

L. 31. XXX. Si creditores heredem suspectum putent, satisfactionem exigant pro suo debito reddendo. suspectus autem ex inopia æstimatur, non ut tutor ex callida conuersatione. hæc autem in initio aditionis, non etiam post multum temporis. Quod si satisfacere iussus non obtemperauerit, bona hereditatis possidentur, veniuntque dantur, si tamen creditores non docuerint, quædam ex bonis alienasse, sed pauper tantum dicatur, contentus esse prætor debet, ut iubeat eum nihil minuire, quod si nec inopia laborantem eum ostenderint, quasi eum iniuria adfecerint, iniuriarum ei actione tenentur.

L. 32. XXXI. Qui ex eadem causa priuilegia habent, licet di-

ἀνθρώπινα ὑποκατασας αὐτῶν πρὸς ἑλθοι, καὶ ὅξ αὐτῶν ἐνάγεται· καὶ οὐδὲ χωρεθήσεται τὰ χρεῖα τῶ πατρὸς καὶ τῶ υἱοῦ. εἰ δὲ μὴ πρὸς ἑλθοι ὁ ὑποκατάστατος, ἐκ ἐνάγεισιν. ④ τῶ πατρὸς δανείσας τοῖς τῶ ἀνθρώπου πρὸς ἑλθοι οὐδὲ γὰρ ἐν. τοῖς τῶ πατρὸς ὅτι τὰ τῶ ἀνθρώπῳ κτηθέντα.

καὶ. Εάν λάβῃ τις ἀνδριδύτα ἐν πόλει, καὶ πάθῃ πρὸς ἑλθοι διαπρασιν, οὐ διαφέρει ὁ ἀνδρίας τῶ ἀρροζοντι.

καὶ. Τοῖς λέγεισι μὴ δικαίως πρὸς ἑλθοι τὰ ἑαυτῶν, πρὸς ἑλθοι ἀρροζοντι.

λ'. Εἰ νομίσουσιν ④ δανείσας ὑποπτον εἶναι κληρονόμον, ἀπαγγέλλωσαν αὐτὸν ἱκανὰ πρὸς τῶ χρεῶν ἀποδόσεως. ὑποπτος δὲ ὅξ ἀπορίας κρίνεται, οὐχ ὡς ὁ ὁπλοζοντος ἐκ δολεραῖς διαγωγῆς. ταῦτα δὲ ἐν ὅξ τῶ πρὸς ἑλθοι ἀποδόσεως, οὐ μὲν μὴ πολὺν χρόνον. εἰ δὲ μὴ πεισθῇ δοῦναι τὰ ἱκανὰ, ὅξ νομὴ καὶ πρὸς ἑλθοι ὑφίσταται ἐκ τῶ κληρονομιάων. εἰ, μὲντοι μὴ δείξουσιν ④ δανείσας, ὅπ ὅξ ἐποίησεν τινα, ἀλλὰ μόνον πένητα αὐτὸν λέγουσιν, ὅξ καὶ τὸ κελεύσας τὸν ὅξ ἑλθοι μὴ γίνεσθαι μείωσιν· εἰ δὲ μὴ πένητα δείξουσιν, ὅξ ὡς ὑβρίσαντες τῶ πρὸς ἑλθοι ὑβρίως ἐνέχονται.

λα'. Οἱ ἐκ τῶ αὐτῆς αἰτίας ἐγκρίτες πρὸς ἑλθοι, καὶ ἐν δια-

φόροις καιροῖς, ὅς ἴσου ὁμῶς ἐρ- A uersitates temporis in his sint,
χονται. tamen concurrent.

λβ'. Καὶν πιπράσκονται τὰ τῷ
ἀνέχου ὡς ἀνεκδικήτου, ζεφείδω
ὁμῶς ἐκ τῶν ἰδίων.

Καὶ μὲν τὸ πεμφθεῖν εἰς νο-
μὴν, εἰ δὲ τῇ ἱκανοδοσίᾳ ἐκδικήσεως,
ἀναχωρεῖτω τῇ νομῇ ὁ πεμφθεὶς.

λγ'. Εἰ πεμφθῶ εἰς νομὴν τῶν B
παραγμάτων τῇ κτ' δόλον. ἀπόντος
εἰς παρῆμα δημόσιον, ἐνόμῳ
κρατῶ, ἕως δὲ τὸ πᾶν χρέος λάβω.
εἰ δ' μὴ κτ' δόλον ἀπελείφθῃ, ἀνα-
χωρεῖν με δεῖ τῇ νομῇ.

λδ'. Οὗτοι δὲ κίονας κρυπτό-
μενος τῷ δανεισθῇ, λαμβάνει ὡς περ C
ἔο μὴ ἀναχωρεῖν ἵνα ἐναχθῇ. καὶ ὁ
ἀπὸ πόλεως φύγων· ἀδιάφορον
ᾧ εἴτε πρὸς ἐκδημεῖ διὰ τὸ λαθεῖν, ἢ
ἔο μὴ ἐκδημῶν, ἀχέρεται ἑαυτῷ
μὴ ποιεῖ.

λε'. Αντιόχεια, ἡ τῆς Κοίλης Συ-
ρίας, πρεσβύτιον ἔχει, ἵνα εἰ ἀπο-
δατῇ χρεώσεως αὐτῆς, ἐνέχου λά-
βῃ ἐκ τῶν παραγμάτων αὐτῆς.

λς'. Οὐ συμπιπράσκονται τοῖς
τῇ χρεώσῃ παραγμάτων παλλακῇ, D
καὶ παῖδες φισκοί.

Πόλις δανείσασα προσημαίνεται
τῇ ἀνυποθήκῳ δανεισάντων.

λζ'. Καὶν ἀφῆλιξ πεμφθῇ εἰς νομὴν
ἀνέχου παραγμάτων, καὶ τῷ ἀνέ-
χῳ

Basil. Tom. I.

XXXI. Licet pupilli tan- L. 37.
quam indefensi bona vendan-
tur, tamen ex bonis suis ala-
tur.

Post bonorum quoque pos- s. 1.
sessionem, si satisfidetur defen-
sionis nomine, qui missus est
in possessionem, ab ea disce-
dat. Lex 34
de off.

XXXII. Si in possessionem L. 35.
missus sim rerum eius qui
dolo malo reipublicæ causa
abest: iure in possessione sum,
donec solidum mihi soluatür.
si verò sine dolo malo abfuit,
discedere me oportet de pos-
sessione.

XXXIV. Is qui circa colum- L. 36.
nas se occultat, ut credito-
rem euitet, latitat: sicut is
qui recedit ne secum aliqua
actio moueatur. & qui vrbe
profugit: nec enim interest
siue quis peregrinetur lati-
tandi causa, siue in vrbe de-
gat, & copiam sui non faciat.

XXXV. Antiochia Coele- L. 37.
syriæ priuilegium habet, ut
si debitor eius vita decesserit,
pignora capiat ex bonis eius.

XXXVI. Bonis debitoris L. 38.
venditis, vnà non venduntur
concubina, & liberi natu-
rales.

Ciuitas creditrix præfer- s. 1.
tur creditoribus hypothecam
non habentibus.

XXXVII. Licet minor in L. 39.
possessionem bonorum pu-
pilli missus sit, pupillus ex

Zz ij

bonis suis usque ad pubertatem alendus est.

- §. 1. Eius qui ab hostibus captus est bona non veneunt, donec reuertatur.

L. 1. D. XXXVIII. Si cum soluendo non sis heres tibi exirero qui soluendo es: creditores tui possunt desiderare separationem: mei autem non possunt.

- §. 1. raro autem praetor eis succurrit. sed si compulsus fuerim adire & restituere hereditatem, lege autem aliqua obstante non restitui, bona tua duntaxat venduntur, perinde atque si hereditatem tuam non adiissem: & creditoribus meis desiderantibus separatio bonorum meorum praestanda est.

- §. 3. & 4.

fuerim adire & restituere hereditatem, lege autem aliqua obstante non restitui, bona tua duntaxat venduntur, perinde atque si hereditatem tuam non adiissem: & creditoribus meis desiderantibus separatio bonorum meorum praestanda est.

- §. 5. Si heres intra pubertatem decesserit, patris creditores, & ipsius etiam impuberis, si bona pupillo substituti veneant, separationem impetrare possunt.

- §. 6. Petrus Paulum heredem scripsit, Paulus Marcum. creditores quidem Petri aduersus utriusque heredes separationem impetrant. Pauli autem aduersus Marci, non etiam aduersus Petri heredes impetrare possunt.

- §. 7. Si filii familias bona veneant, qui peculium habet, non fit separatio inter castrenses creditores, sed omnes simul admitteremus; praeterquam si quis antequam militaret, cum eo contraxe-

Α ὅν ἐκ τῆς οἰκείων ζέφειται μέλει τῆς ἥλης.

Τὰ τ' αἰχμαλώτου πράγματα, ἕως αὐτὸς ἐπιστρέψῃ, οὐ πηράσκοντ'. λή. Εἰ ἄπορος ὢν κληρονομήσω σου δούπου ὄντος, τοῖς μὲν δανείαις σου ἔξεστιν αἰτεῖν χωρισμόν. τοῖς δὲ ἐμοῖς οὐ. ἀπαντίως ὃ αὐτοῖς ὁ δόχων βοηθεῖ. εἰ δὲ ἐν ἀγκάδιω τῷ κληροπροσελθεῖν ἐφ' ᾧ δόποκατέστηται αὐτόν, νόμῳ δὲ τινὶ ἐκ δόποκατέστηται, μόνον τὰ ἴδια σοὶ τ' διαδεκτέον, ὡς εἰ μηδὲ κληρονομήσῃ σου, καὶ δεῖ καὶ τοῖς δανείαις μου αἰτοῦσι χωρισμόν τῇ ἐμῇ δίδοσθαι.

С Τοῦ κληρονόμου ἀνέρου τελευτήσαντος, διώδονται οἱ τ' πατρὸς αὐτοῦ δανείαι, καὶ οἱ αὐτοῦ τ' ἀνέρου, πηρασκομμένων τ' ἑ ἀνέρου ὑποκαταστάτου πραγμάτων, χωρισμόν αἰτεῖν.

Πέτρος ἔγραψε κληρονόμον Παῦλον, Παῦλος Μάρκον· οἱ μὲν τ' Πέτρου δανείαι καὶ τῇ ἐκείνου κληρονόμων αἰτοῦσι χωρισμόν. ④ δὲ Παύλου, καὶ τῇ Μάρκου, οὐ μὲν καὶ τῇ Πέτρου.

Εὰν ὑποξιοσίου πράγματα πηράσκωνται ιδιόκτητ' ἔχοντ', οὐ γίνεται χωρισμός τῇ εἰς τὸ ιδιόκτητον δανεισάντων, ἀλλὰ πάντα δεχόμεθα· πλὴν εἰ μὴ πρὸ τῆς στρατίας ἰδανεί-

σε πρ, ἢ εἰς πατρῶον ἀρχαία τὰ ^Arit, vel creditum in rem pa-
δανειδέντα ἀρεχώρησεν. tris verſum ſit.

Εἰ ἐπρωτήσω ^(V) κληρονόμον καὶ ^{§. 8.}
μετάδοσιν ὃ ἐχρεώσθαι μοι ὁ διαδέμε-
νος, καὶ λάβω τόκοις ὡς αὐτῷ, οὐ ^{§. 9.}
δυνάμαι λοιπὸν αἰτεῖν χωρισμόν,
ὥσπερ οὐδὲ εἰ ἐβητήσω μοι δοῦ.

Εἰ μὲντοι τὰ κληρονομία ^B Si bona hereditaria bonis ^{§. 10.}
ἀρχαία τοῖς τῷ κληρονόμου, ^{§. 10.}
ἐκείνῳ αἰτεῖται χωρισμός. πλὴν εἰ ^{§. 10.}
μὴ φαίνονται τὰ κτήματα, ἢ τὰ ^{§. 10.}
ἀνδράποδα, ἢ τὰ θρέμματα, ἢ ἄλ-
λό τι τῶν δυναμῶν χωρίζεται.

Μετά πενταετίαν τῆς ἀρεχῆς ^{§. 11.}
σεως ἐκ αἰτεῖται χωρισμός. ita hereditate separatio non
postulatur.

Ταῦτα πάντα σκοπεῖ πρῶτον, ἢ ^{§. 12.}
ἔχων, μόνοι. De his omnibus prætoris ^{§. 12.}
vel præſidistantium notio est.

Ὁ λαβὼν ἐνέχυρον ἀπὸ κληρο- ^C Qui pignus ab herede ac- ^{§. 13.}
νόμου, ἐκ αἰτεῖ χωρισμόν. ceperit, separationem postu-
lare non potest.

Εἰ ἐκ πολλῶν δανειῶν ἕνεις ^{§. 14.}
τῷ κληρονόμῳ πρῶτοι, τοῖς αὐτῷ ^{§. 14.}
δανείαις, οὐ μὴν τοῖς τῷ τεθνεώτος, ^{§. 14.}
συναριθμῶνται. Si ex pluribus creditoribus ^{§. 14.}
quidam heredis fidem
ſequantur, cum creditoribus
eius, non autem cum credi-
toribus defuncti numerantur.

Οἱ τῷ κληρονόμῳ δανείαι, τὸ ^D Creditores heredis si quid ^{§. 15.}
ἀρεχθὲν ὡς εἰκὸς λαμβάνουσιν. ^{§. 15.}
τῷ τελευτήσαντος οὐδὲν ἐκ τῶν τῷ ^{§. 15.}
κληρονόμου λήφοντα, καὶ αἰτῶσιν ^{§. 15.}
ἀποκαταστήσαι εἰς τὰ ἀρχαία ^{§. 15.}
αὐτῷ. πλὴν εἰ μὴ ἀρεχθῶς ἐξ ἐ-
λόγου ἀγνοίας ἤτισαν χωρισμόν.

Ὁ μὲν ἐλευθερίας ἀναγκάσιος κλη- ^{§. 16.}
ρονόμος γραφεὶς, καλῶς αἰτεῖ χω- ^{§. 16.}
ρισμόν, εἰ μὴ ἤφατο τὸ πατρῶνος ^{§. 16.}
πραγμάτων ἵνα ὅσα ἐπεκτήσασθαι ^{§. 16.}
μὲν.

Basil. Tom. I.

Zz iij

adquisierit, vel si quid ei à testatore deberur, separatur.

- L. 2. XXXIX. Si citra fraudem hereditas ab herede vendita sit, separatio iam postulari non potest: nam quæ bona fide gesta sunt antequam separatio bonorum postularetur, rata conseruantur.

- L. 3. XL. Si fideiussori quem tibi dederam heres extitero, B extinguitur quidem obligatio fideiussionis, tu verò postulata separatione bonorum fideiussoris, si solidum consecutus non sis, potes redire ad bona mea, dimissis tamen creditoribus meis. hoc enim in quolibet creditore hereditario seruatur: sicut & in creditoribus heredis.

- L. 4. XLI. Creditor cui ex die, C vel sub conditione deberur, separationem postulare potest propter cautionem. legatarius autem conditionalis in iis quæ de bonis seruari poterunt, ius pignoris habet.

- L. 5. XLII. Creditores defuncti qui separationē postularunt, ad heredem reuerti non possunt: nisi aliquid heres ex eadem hereditate adquisierit: tunc enim ad ipsum redeunt. & si impleti fuerint, quod superest tribuitur heredis creditoribus. si tamen ex alia causa adquisierit, licet proprii creditores ad solidum peruenierint, non redeunt ad ipsum creditores hereditarij. proprii autem heredis creditores

A. τελευτήσω κείνου, καὶ εἴ τι ἔξ αὐτοῦ κεχρῆσται, διαχωρεῖται.

λθ'. Εἰ χρεὶς ἀπάτης ὁ κληρονόμος πωλήσῃ (κ) κληῖρον, ἐκ αἰτεῖται λοιπὸν διαχωρισμός· τὰ γὰρ ἡ καλῇ πίστι παρὰ τῆς αἰτήσεως ἔστι χωρισμός· παρὰ τὸ μὲν κρατοῦσιν.

λθ'. Εἰ κληρονομῶσω τῷ ἐφύστα μέρους μοι παρὰ σέ, σβέννυται μὲν ἡ τῆς ἐφύσης ἐνοχὴ, σὺ δ' αἰτῶ· χωρισμὸν τῆς οὐσίας τῷ ἐφύστῳ, εἰ μὴ πληρωθῇς, τότε ἔρχη καὶ τῷ παρὰ γμάτων μου, μὲν τὸ πληρωθῆναι ἔσθ' ἐμοὶ μέρους δανείας· τὸ γὰρ ἐπὶ παντὸς δανείου κληρονομιάου κρατεῖ· ὥστε οὐ καὶ ἐπὶ τῷ τῷ κληρονόμου δανείῳ.

μα'. Καὶ ὁ ὑπὸ ἡμέραν, ἢ ὁ αἰρεπτικὸς δανείης, αἰτεῖ χωρισμὸν δι' ἀσφάλειαν. λεγατάριον δὲ αἰρεπτικὸς ἐπὶ τοῖς μὲν τὰ χρεῖα σωζομένοις, ἐνεχύρου δίκαιον ἔχει.

μβ'. Οἱ τῷ τελευτήσαντος δανείῳ, χωρισμὸν αἰτήσαντες, ἐδωδὺ καὶ ἔστι κληρονόμου ὑποστέφει· εἰ μὴ ἐκ τῆς αὐτῆς κληρονομίας ἐπεκτίσασθαι· τότε γὰρ ἔρχονται κατ' αὐτὸ· καὶ εἰ πληρωθῶσι, τὸ παρὰ τὸν τοῖς τῷ κληρονόμου δίδεται δανείῳ. εἰ μέρους ἔξ ἐφ' αὐτῆς αἰτίας ἐπεκτίσαντο, καὶ ἐπληρώθησαν (δ) ἰδικοὶ αὐτοῦ δανείῳ, οὐχ ὑποστέφουσι παρὰ αὐτὸν οἱ τῷ τελευτήσαντος· οἱ δ' ἰδικοὶ τῷ κληρονόμου δανείῳ,

καὶ τὰ πρᾶγματα αὐτῶν ἔχουσιν, & ὅσα μὲν ταῦτα ἐπικτήσεται.

μγ. Απορουῶτος τῆς κληρονομίας, & ὁ δανίσαι τῆς τελευτήσαντος αἰ-
 τοῦσι χρεομὸν, καὶ ὁ λεγατάριοι,
 ἵνα μετ' ἐκείνους ἢ ὁλόκληρα, ἢ ἐκ
 μέρους λάβωσι τὰ λεγὰτα.

Απελευθέρω γραφεῖσα κληρο-
 νόμος ὑπὸ δόπου, ἤτις ἢ ἐκ δια-
 θήκης διαδοχῇ καλῶς ὁ πατρῶν
 μὲν τελευτῇ αὐτῆς χρείζει τὰ
 πρᾶγματα αὐτῆς.

μδ. Καὶ θεοκαταρξάμενοι καὶ
 τῆς κληρονομίας ὁ δανίσαι τῆς τελευ-
 τήσαντος δυνάμει αἰτεῖν χρεομὸν.
 με. Ὁ ὑπὸ αἵρεσιν κληρονόμος,
 ἢ πληρούτω πάντῃ δυνάμενος, ἢ
 εἰ δὲ πολὺ πρὸς τὸν κλῆρον, καὶ
 ἐξέλθῃ ἡ αἵρεσις, πρὸς ἀσκονταὶ τὰ
 πρᾶγματα τῆς τελευτήσαντος. εἰ δὲ
 μηδὲν τούτων δυνάται ποιῆσαι, κου-
 ράτωρ δίδεται τοῖς πρᾶγμασιν,
 ὥστε ἵνα πωλεῖν αὐτὸν, καὶ ἡ
 ἐκ θεοτίμου αὐξόμενον παρέχῃ
 ὡς περ γίνεται καὶ ὅτε γαστήρ πέμ-
 πεται εἰς νομὴν, ἢ ἀνὴρ ἐκ ἐχθ-
 ροῦ ἐπιτροπον.

με. Ταῦτα φυλάσσεται ἐπὶ
 κουράτωρ οὐσίας, ὥστε καὶ σω-
 αίνεσιν τῆς μείζονος μέρους τῶν δα-
 νειῶν προβάλλεσθαι αὐτὸν, καὶ
 ὅτ' αὐτῶν πάντα θεοτίομα βέ-
 βαια εἴη, καὶ τὰς ἀγωγὰς αὐτῶν, & κατ'
 αὐτῶν οὐπλίας ἀρμόζῃν. καὶ θεο-
 βάλην ὅτ' ἐναρμόντα, ἢ ἐναρμόνον,

propria eius bona habent, &
 quæcumque postea acquireret.

XLIII. Cum heredis bona
 soluendo non sunt, credito-
 res defuncti postulant separa-
 tionem, & legatarij, ut post
 eos vel in solidum, vel ex
 parte legata consequantur.

Liberta heres instituta ab
 eo qui soluendo non erat,
 petit bonorum possessionem
 secundum tabulas: recte pa-
 tronus post mortem eius po-
 stulat separationem bono-
 rum eius.

XLIV. Creditores etiam
 defuncti qui litem aduersus
 heredem contestati sunt, separa-
 tionem postulare possunt.

XLV. Is qui sub conditione
 heres institutus est, aut im-
 pleat ipsam si in eius potesta-
 te sit, aut si repudiet heredi-
 tate, etiamsi conditio extite-
 rit, venduntur bona defun-
 cti. Quod si nihil eorum fa-
 cere potest, curator bonis
 datur, ut quædam ipse ven-
 dat, & æs alienum quod ex
 poena crescit exsoluat: sicuti
 fit cum venter in possessio-
 nem mittitur, aut pupillus
 tutorem non habet.

XLVI. Hæc in curatore
 bonorum obseruantur, ut
 ex consensu maioris partis
 creditorum constituatur, &
 ut omnia quæ per eum facta
 sunt, rata sint: eique & in
 eum actiones utiles compe-
 tant: & si quem miserit ad
 agendum vel defendendum,

ut nomine eius cautio præstetur, non eius nomine qui bonorum venditionem patitur.

§. 1. Si verò plures sint curatores, ait in solidum eos agere & conveniri, nisi per regiones diuersas fuerint constituti.

§. 2. Nemo inuitus curator bonorum fit: nisi ex magna causa iussu Imperatoris. neque necesse est ut sit creditor defuncti.

§. 3. Si tres sint curatores bonorum, & in eum qui nihil tetigit actio datur: nisi inuitus factus sit.

L. 3. XLVII. Creditor in quem vult curatorum agere potest: & quiuis eorum in solidum agit.

L. 4. XLVIII. Bonis per curatorem distractis, nullum ex testamento auxilium habebit, qui creditores fraudare voluit.

L. 5. XLIX. Si debitor decoxit siue foro cessit, & vnus à creditoribus electus sit, per quem bona distrahantur, & pro rata portione quod redactum erit eis solvatur: & postea emerferit quidam creditor, non agit quidem aduersus curatorem, sed & ipse vnà cum illo bona vendere potest, ut ex pretio omnibus pro portione præstetur.

L. I. C. de bō. auct. iud. poss. L. Si debitor legatorum decesserit, & ipse aliis legata reliquerit, eorum quibus ab herede legatum est, quàm

πλὴν ἱκανοδοσίαν ὀνόματι αὐτοῦ, οὐχὶ τῆς ὑφισταμένης πλὴν διαπρασινὴν διδοται.

Εἰ δὲ πολλοὶ εἰσὶ κουράτωρες, φησὶν ἑκάστον εἰς τὸ πᾶν ἐνάγκην ἔχειν ἐνάγκασται· πλὴν εἰ μὴ εἰς διαφορὰ κλίματα δοθῶσιν.

Αἱ κων κουράτωρ οὐσίας οὐ γίνεται· εἰ μὴ ἐκ μεγάλης αἰτίας κελεύσῃ βασιλέως. οὐδὲ πάντως δανεισῇ τῆς τελευτήσαντος.

Εὰν τρεῖς γινώσκωνται κουράτωρες οὐσίας, καὶ ὁ μὴ παραφάρμακεν τῇ παραγράμει ἐνάγκασται, εἰ μὴ αἱ κων ἐγγύετο.

μζ'. Καθ' οὗ βούλεται τῇ κουράτωρον κινεῖ ὁ δανειστής ἔξω τῶν δὲ ἑκαστος εἰς ὁλόκληρον κινεῖ.

C μη'. Πιπράσκομένης οὐσίας διακουράτωρ, οὐδεμίαν ἐκ διαθήκης βοήθειαν ἔξει, ὁ περὶ γραφῆς δανειστής αὐτῆς δανειστής.

μηθ'. Εἰ φύρασι χρεώσης, καὶ προβληθῇ τις ἀπὸ τῆς δανειστῶν ἵνα πωλήσῃ, ἔως ἀναλογίαν μερικῶς αὐτοῖς δῶτα συναγόμενα, καὶ μὴ πάντα ἀρεθῇ τις δανειστής, ἐκ ἐνάγκης μὲν καὶ τῆς κουράτωρ, δύναται ὅ καὶ αὐτὸς μετ' αὐτῶν τὰ πράγματα πωλεῖν, ἵνα ἐκ τῆς πράσεως καὶ ἀναλογίᾳ πάντες λάβωσιν.

ν'. Εὰν τις χρεωστῶν λεγάτα τελευτήσῃ, καὶ αὐτὸς δὲ ἑτέροις κατελείπη λεγάτα, πρῶτον λαμβάνουσιν ὁ λεγατάριοι οἷς ἐχρεώσῃ, καὶ

μετ' αὐτῶν ④ λεγατάριοι, οἷς αὐ-
τὸς ἐλεγάτῃσεν.

να'. Εὰν τις χρεώσῃ, κληρονο-
μήσῃ ἑστρόν τινα χρεώσουντα, καὶ
διαπιπράσκοντα τὰ ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐ-
τοῦ, ἐν ᾗ ὅστις ⑤ ἢ ⑥ τελευτήσαντος
κληρονομία, δεχόμεθα τὸν δανεί-
σαν ⑦ τελευτήσαντος, ἀξιουῦντας
λαβεῖν πλὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ὥστε πλὴν B
οὐσίαν ⑦ κληρονόμου τοῖς δανεί-
σαις αὐτοῦ ὑπομένειναι. τὸν δὲ λέ-
γομεν ὅτε μὴ ἐπελέξαντο ④ κλη-
ρονομαῖοι δανείσαι πλὴν ⑦ κληρονό-
μου πίστιν, καὶ ἐνῆλθον αὐτῷ, ὡς
ὀφείλοντες ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ πλη-
ροθῆναι, ἀλλ' ὅτι ἀνάγκης ὡς καὶ
κληρονόμου ἐκίνησαν.

ιβ'. Εὖν κεχρεώσῃ μὲν ④ τις πα- C
ρὰ ⑦ ποιήσαντος ἐκτασιν, πάλιν ἐν-
αγάγῃ αὐτῷ, ἀντιπῶσιν ἐμείν ④
παρεχραφῇ λέγουσαν, ἀλλ' εἰ μὴ
ἴξῃς τω. εἰ μὴ ἄρα ἐπεκλήσασθαι,
ικανόν. ④ ὃ μὲν πλὴν ἐκτασιν αὐτῷ
συναλλάξαντες. καλῶς αὐτῷ ἐν-
αγῶσι καὶ χωρὶς ταύτης τῆς παρε-
χραφῆς.

ιγ'. Οὐκ ἀνάγκάζεται εἰς ἐκ ⑦ D
δανείων λαβεῖν πλὴν οὐσίαν αὐτοῦ χρεώ-
σου, καὶ πᾶσι ποιῆσαι τὸ ικανόν.

ιδ'. Εἰ μηδεὶς ὅστις κληρονόμος ⑦
χρεώσουντος, καὶ ὁ δημόσιος μὴ κατὰ-
δέχῃ πλὴν οὐσίαν αὐτοῦ, καλῶς αὐ-
τῷ ④ δανείσαι λαμβάνουσιν.

νε'. Οὐ καλῶς αἰτῶσιν οἱ δανείσαι ἀντὶ
⑦ χρεώσεως περὶ σκευοθῆναι αὐτοῖς τὰ
πράγματα ⑦ ἰδίου χρεώσου. ἀλλ' εἰ

A eorum quibus ab herede he-
redis, potior est causa.

LI. Si quis æri alieno ob- L. 2.
noxius, alij itidem ære obru-
to heres extiterit, & vendan-
tur bona eius in quibus est
etiam defuncti hereditas, ad-
mittimus creditores defuncti
postulantes suscipere bona
eius, ut bona heredis credi-
toribus eius seruentur. hoc
autem obtinet, cum credito-
res hereditarij heredis fidem
secuti non sunt, nec ad iudi-
cium prouocarunt, quasi ex
bonis eius satisfieri eis debe-
ret, sed ex necessitate tan-
quam aduersus heredem e-
gerunt.

LII. Si creditor qui suum L. 3.
ab eo qui bonis cessit conse-
cutus non est, iteratò eum
conueniat, tueretur se exce-
ptione hoc modo concepta,
at nisi bonis cessi: nisi si quid
idoneum adquisierit. Qui
verò post cessionem bono-
rum cum eo contraxerunt,
rectè conueniunt eum, nec
eis exceptio illa opponitur.

LIII. Vnus ex creditoribus L. 4.
debitoris bona suscipere non
compellitur satis omnibus
facturus.

LIV. Si nullus debitori he- L. 5.
res extet, & fiscus bona eius
admittere nolit, creditores
rectè ea suscipiunt.

LV. Pro debito creditores L. 6.
addici sibi bona sui debitoris
non iure postulant. sed si qui-

dam creditores hypothecarij priores sint tempore, illi potiores sunt. si verò res debitoris nemini sint obligatae, vindicare dominium rerum debitoris non debent, sed à prætore postulare, ut in possessionem bonorum mittantur.

L. 7. LVI. Mulier quædam patris debitori suo pro triente heres extitit: & constitutio ait, si ab eo quidquam exigere specialiter prohibita non sit, quasi pro debito trientem habeat, à coheredibus suis debitum pro besse exigere posse. sin autem coheredes soluendo non sint, rectè petit separationem bonorum defuncti, ut ex iis impleatur, ac quod sibi debetur consequatur.

L. 8. LVII. Creditores in bonorum possessionem missi, domini eorum non efficiuntur.

L. 9. LVIII. Constitutio ait, ex administratione rerum obligatum, si latitet, & à nemine defendatur, venditionem bonorum suorum pati.

L. 10. LIX. Apud veteres quaestio orta fuerat, si quidam missi sint in possessionem quorundam bonorum absentis, an cæteri quoque, qui in possessionem bonorum eius missi non sunt, communionem habere in rerum venditione possent. Iubet igitur constitutio, ut omnes venditionis participes sint, si quidem

ἂν εἰσὶ ζῆνες ἐν τῇ ὑποθήκῃ παρὰ νεώτεροι, ἐκείνοι παρηνόμουνται· ἐὰν δὲ μηδεὶς ἔχῃ ὑποθήκην, τότε ἐκ ὀφείλοισι ζητῆσαι πρὸ δεσποτέρῳ τῷ τῷ χρεώστου παρηνόμουνται, ἀλλ' ὀφείλοισιν αἰτῆσαι τὸν δέχοντα, καὶ γλύξαι ἐπὶ νομῆς τῷ παρηνόμουνται. Γυνὴ τις κεχρεώσθη μὴ παρὰ τῷ ἰδίου θεῷ, ἐκκληρονόμησεν αὐτὸν εἰς τρίτον μέρος. καὶ λέγει ἡ διάταξις· ὅτι ἂν μὴ ἰδικῶς ἐκέλευσε, μηδὲν ἀπατήσαι, ὥς ἔχουσιν τὸ τρίτον μέρος τῆς οὐσίας. ἀλλ' ὁ τῷ χρεώστῳ, δυνάται δὲ τῷ συγκαληρονόμῳ αὐτῆς τὸ διμοῖρον τῷ χρεώστῳ ἀπατήσαι. εἰ δὲ ἀποροὶ εἰσιν οἱ συγκαληρονόμοι, καλῶς αἰτεῖ διαχωρισμὸν τῆς οὐσίας τῷ τελευτήσαντος, ἵνα ἔξ αὐτῆς δότο πληροῦται.

νζ'. Οἱ δανισταὶ πεμφθέντες εἰς νομὴν τῷ παρηνόμουνται, οὐ γίνονται δεσποταί.

νη'. Ἡ διάταξις φησιν, ὅτι καὶ ὁ δὲ τῆς ἐπὶ παρηνόμοις διοικήσεως χρεώστου παραχεῖν, εἰ μὴ φανηται, ὅτι οὐ διεκδικεῖται, παρὰ διαπρασιν τῷ ἰδίων παρηνόμουνται.

νθ'. Ἐξήκειν παρὰ τοῖς παλαιῶσι, εἰ ζῆνες γλύξουν ἐπὶ νομῆς ζῆνων παρηνόμουνται τῷ δότοντος, εἴγε δυνάται καὶ οἱ ἑτέροι οὐ μὴ γλύξουν ἐπὶ νομῆς τῷ παρηνόμουνται αὐτῷ, κοινῶν ὅντοις, καὶ πρὸς τῷ παρηνόμουνται παρηνόμουνται. καλῶς οὖν ἡ διάταξις, πάντας μετέχειν τῷ παρηνόμουνται, ἐὰν

④ μὲν ὄντες εἰσω διετίας ἐζη-
 ποσαν γνέσθαι κοινωνοὶ αὐτῶν, ④ ὃ
 δὲ ὄντες εἰσω τετραετίας ἀναγκάζον-
 ται ὃ ἔστι οὕτω πῶ ἀναλογίᾳ τῆς δα-
 πανηθέντων τοῖς περ λαβοῦσι κατα-
 βαλεῖν, πειθόντων ἡμῶν τῷ ὅρκῳ
 αὐτῶν. καὶ οὕτως αὐτοῖς μὲν τὸν
 χρόνον καὶ τὸ ἴδιον χρεώσου κινεῖν
 τὰς ἀρμυζούσας αὐτοῖς ἀγῶνας.
 Εάν δὲ ἐπωλήσων τὰ πρᾶγματα
 ④ δανεισῶν, ἢ εἰς ἑτέρα πρᾶγματα
 μετεπέμψαν τὸ ἴδιον δικαίον, (πῶ-
 λαίς ἑτέροις τὰ πρᾶγματα παρα-
 χόντες, καὶ τὸ χρεὸς ἀποπληροθῆ-
 ναι,) εἴ τι πρᾶγμα λάβωσι, τὸ
 καὶ παρόντων παβελαίων σφρα-
 γισμῶν, καὶ ἐν ἱερῷ τόπῳ ἀποθεῖναι,
 ἵνα ἐὰν ἀναφύῃ μεταγνέσθω
 δανειστῆς, πάσῃ τῇ ἱκανὸν μὴ ζη-
 μιουμύων ὃ τῶν οἰκονόμων, ἢ τῶ
 κειμηλιαρχῶν, καὶ ⑤ ἔχοντα
 πρᾶγμα, ⑥ δόλον δανειστῆν,
 ἐκ τῶν ἀποκεμύων ἀποπληροθῆ-
 ναι. καὶ ὃ ἐκμυρπύειον γίνεσθαι,
 εἴτε μόνον τὸ χρεὸς, εἴτε πλεονέχ-
 βεν ὁ πρᾶγματος δανειστῆς, εἴτε ἥπλον,
 ἵνα τὰ λοιπὰ ἀποτεθῶσιν ὁμνυῶτος
 τῶ πρᾶγματος δανειστοῦ, ὅτι οὐτε καὶ
 χρεὸν, οὐτε καὶ δόλον ἥπλον τῶ δι-
 καίου τιμῆματος ἐλάβεν, ἀλλ' ὅσον
 ἡδυνήθη μὲν πάσης ἀπουδῆς κομι-
 στασθαι.

A praesentes intra biennium de-
 siderauerint communionem
 habere cum iis, absentes au-
 tem intra triennium, cogun-
 tur autem his qui possessionem
 petierunt pro rata ex-
 pensas refundere, iurando
 corum nobis fidem habenti-
 bus. post completum igitur
 memoratum tempus aduersus
 debitorem suum competentes
 B sibi actiones mouere debent.
 Sin autem creditores res ven-
 diderint, vel in alias personas
 ius suum transtulerint (ple-
 rumque res ipsas aliis traden-
 tes, & quod sibi debetur con-
 secuti) si quid superfluum ac-
 ceperint, hoc necesse est prae-
 sentibus tabulariis obsignare,
 & in loco sacro deponere, ut
 si quis postea creditor appa-
 ruerit, possit ex hoc satis sibi
 facere. Curabit autem prae-
 ses, ut ex pecuniis depositis
 posteriori creditori satisfiat,
 & ut nullum dispendium pa-
 tiantur oekonomi, vel cime-
 liarcha. Attestatio autem fie-
 ri debet, siue quod debetur
 duntaxat, siue plus, siue minus
 prior creditor acceperit, ut
 residuum deponatur: iusiur-
 randum priore creditore prae-
 stante, quod neque per gra-
 tiam, nec dolo interuenien-
 te minus iusto pretio accepe-
 rit, sed id quod reuera cum
 omni studio potuerit inue-
 nire.

ΤΙΤΛΟΣ Η΄.

Τὰ εἰς ψευδαφίω τῶν δανείων γεγονότα, ἵνα ἀποκαταστήσιν.

TITVLVS VIII.

Qua in fraudem creditorum facta sunt ut restituantur.

L. I. D. I.
cod.

AIT prætor: Si fraudationis causa quid gestum erit cum eo qui fraudem non ignorauerit, curator bonorum, vel is cui de ea re actionem dare oportebit, intra annum quo experiundi potestas fuerit, utilem actionem dabo, tam aduersus eum, quam ipsum qui fraudem fecit.

s. I. Fraus autem intelligitur in omni alienatione, vel contractu, siue rem alienauit, siue apochâ seu acceptilatione, vel pacto aliquem liberauit.

L. 2. II. Et si pignus liberauit, vel quem creditorum præposuit.

L. 3. III. Vel ei præbuit exceptionem, vel se obligauit, vel numerauit pecuniam, vel data opera ad iudiciū non adfuit, vel passus est in condemnationem deducta statim executioni mandari, aut eo non petente debitor tempore liberatus est, vel vsumfructum amisit, aut seruitutem.

L. 4. IV. Vel non fecit quod facere debebat, ut puta si seruitute vsus non fuerit.

L. 5. V. Vel si quid pro derelicto habuerit,

A α'. ΛΕΓΕΙ ὁ πραιτωρ· εἰ πρὸς ψευδαφίω πωληθῇ πρὸς τὸν ἐκ ἀγορήσαντα, ὁ κούρωρ τῆς οὐσίας, ἢ ὡς πωρήσῃ, κατ' αὐτὴν ἀγωγὴν ἐξ ἧς οὐ πλείων ἐν τῷ ἐνιαυτῷ, ἐν ᾧ ἡ δυνάτω κινεῖν, ἢ κατ' τὴν ψευδαφίαντος.

B Η δὲ ψευδαφίη ὅπῃ πάσης νοεῖται ἐμποίσεως, ἢ συναλλάγματος, εἴτε πωρῶμα ὅξ ἐποίησεν, εἴτε ἀποχῇ, ἢ συμφώνῳ ἵνα ἡλθὲν δέροσε. β'. Καὶ ἐνέχουρα βύλυτωσε, καὶ ἵνα τῶν δανείων πωρεπῆμηση.

γ'. Η καὶ παρέχε τινὲς τούτων πωραφίω, ἢ ἐαυτὸν ἐνοχον ἐποίησεν, ἢ χεῖματα ἔδωκεν, ἢ ὅπῃ πηδὲς ἐκ ἡλθεν εἰς δικαστήριον, ἢ ἐπὶ ἔργον τὰ ἀπὸ καταδίκης ἐκβεβαδύωαι, ἢ μὴ ἀπαμῆσαντος, ἡλθὲν δέροση τῷ χροῶν ὁ χρεώσης, ἢ ἀπώλεσε χεῖσιν καρπῶν, ἢ δουλείαν.

δ'. Η ὁ ἐχρῶ ἐκ ἐποίησεν· ὅς ἐκ ἐχρήσαντο τῇ δουλείᾳ, ε'. Η ἀπερονόητον π ἐποίησεν.

ς'.

5. Εἴτερον, εἰ ἐπιτήδεις ἐκ ἐνέρδανεν· ὁ γὰρ ἐλατῶν οὐχ ὁ μὴ αὐξων πλεονούσιαν ὑποκείται τῷ δόγματι· ὡς ὁ μὴ πειθαρχῶν αἰρέσει, καὶ ἀπολλυμένῳ ἐπρώτησιν. ὁ ἀπορρίπτων κληρον, ἢ λεγάτον, ἢ αὐτεξούσιον ποιῶν ἢ ὄν γραφέντα κληρονόμον, οὐχ ὑποπίπτει.

Ὁ δόδλον γραφέντα κληρονόμον ἐκποιῶν, ἵνα κελεύσει τὸ ἀγοραστὴν προσέλθῃ, εἰ μὲν ἐν τῷ κληρογέρονεν ἢ ἀπάτη, οὐχ ὑποκείται· εἰ δὲ ἐν τῇ πωλείᾳ, ἀναγέρεται τὸ πωλεῖν, ὥστε εἰ καὶ ἡλιδέωσεν αὐτόν, διὰ βλάβου.

Ὁ χρέος λαβὼν οὐ πειραγμένος· τὸ γὰρ δόγμα πρὸς τὰ χρεὶς ἔχοντος ὁρᾷ, οἷον πρὸς ἐνέχυρα καὶ πωλείας.

Εἰ μὲν πρὶν νομίμῳ ὑποσηῆς ἑδωκας δανείσῃ, καὶ ἢ ὅτι σε ἀπορον, οὐχ ὑποπίπτει. ὁ δὲ μὲν πρὶν νομίμῳ λαβὼν, συμμερίζεται τοῖς λοιποῖς δανεισταῖς· ὁμοιοὶ γὰρ πάντες λοιπὸν εἰσιν.

ἢ ὅτι εἰδὼς τὸ ἀπατάσθαι τὸν δανείσαντα ποιῶν ἢ πρὸς βλάβην, ὑποπίπτει· οὐχ ὁ ἀγνώων, ἢ

Basil. Tom. I.

A VI. Aliud est, si quid data l. c. opera non adquisiuit: qui enim deminuit patrimonium suum edicto subiicitur, non etiam qui non auger: sicut nec qui conditioni non paret, & commodum stipulationis amittit. Qui repudiavit hereditatem aut legatum, B aut filium suum, heredem scriptum emancipauit, in edictum non incidit.

Qui seruum suum heredem institutum alienauit, ut iussu emptoris adeat, si quidem in hereditate fraus sit, edicto non subiicitur. si verò in venditione, quod actum est reuocabitur: quemadmodum si cum in fraudem manumississet. C

Qui quod sibi debetur recipit, nullam fraudem facit: edictum enim ad ea spectat in quibus se prætor non interponit, ut puta pignora venditionesque.

Si priusquam bona tua possiderentur pecuniam creditori numerasti, quamuis scierit te soluendo non esse, non facit edicto locum. qui verò post bona possessa debitum suum recepit, in portionem vocatur cum cæteris creditoribus: iam enim par conditio omnium creditorum est.

Qui sciens fraudari creditores aliquid fecit in fraudem eorum, incidit in edictum: non etiam qui ignorans: qui

Aaa

ve consentientibus creditoribus aliquid agit cum eo qui fraudare vult.

§. 6. Si quid cum pupillo gestum sit in fraudem, reuocatur.

§. 7. Si liberalitatem à fraudatore accepero, quamvis ignorarem fraudari, quatenus locupletior factus sum, teneor.

§. 8. Si seruus sciens ab eo qui soluendo non est, quid acceperit, si quidem dominus ignorabat, restituit quod seruus lucratus est peculij fini: vel quatenus in rem eius versum est. eadem & in filiofamilias. Sed si dominus sciebat, suo nomine conuenitur.

§. 9. Vtilis actio datur aduersus legatarios, etiamsi ignorauerint.

§. 10. Annus utilis est, & computatur ex die venditionis.

L. 7. VII. Si in fraudem creditorum meorum minore pretio fundum vendidero, reuocatur quod gestum est, etiam non reddito pretio.

L. 8. VIII. Si tamen nummi soluti extant, redduntur.

L. 9. IX. Is qui in fraudem creditorum sciens rem emit; si alij bona fide ementi venderit, solus in solidum teneatur, non is qui ab eo emit: quemadmodum nec is qui ab ipso debitore ignorans emerit.

L. 10. X. Ait prætor: *Quæ quis fraudandorum creditorum causa te sci-ente tecum fecit, si non præterit an-*

A συναινέσθῃ δανεισῶν· ἀλάττων π, πρὸς τὸν ὡς ἀλάττων βουλεύμενον.

Εἰ πρὸς ἀνέκον ἀλατῶν π δὴ π ὡς ἀλάττων, ἀλάττειται.

Εἰ δὲ π ὡς ἀλάττων λαβὼν δώρεον, καὶ ἡγνόωσιν ὅτι βλάπτονται δανεισῶν, εἰς ὅσον γέγονα πλουσιώτῃ, ὑποκίμαι.

B Εἰ δὲ δὸς εἰδὼς πρὸς ἀπόρου π λαβὼν, εἰ μὲν ἡγνόει ὁ δεσπότης, δίδωσιν ὁ ἐκέρδανεν ὁ δὲ δὸς ἄλλῃ πεκουλίου αὐτῷ· ἢ εἰς ὅσον ἐστὶν ἀφῆκε πρὸς τὰ ἀλάττω αὐτῷ. π αὐτὸ καὶ ἐπὶ ὑποξοισίου. εἰ δὲ ἡδὲ ὁ δεσπότης, αὐτὸς ἀπαυτεῖται.

Οὐπλὶα δίδεται καὶ τῷ λεγατάρων, καὶ ἡγνόωσιν.

C Οὐ δὲ ἐνιαυτὸς οὐπλὶός ἐστι, καὶ ψήφίζεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀλάττω.

Ζ'. Εἰ πρὸς ὡς ἀλάττων δανεισῶν μου, ἐλάττων π πωλήσω ἀγρὸν, ἀλάττειται τὸ ἀλατῶν, καὶ μὴ ἀναδοθῇ ἡ τιμή.

Η'. Εἰ μὲντοι φαίνονται τὰ δοθέντα νομίσματα, ἀναδίδονται.

Θ'. Οὐ ἐπὶ ὡς ἀλάττων δανεισῶν ἐν εἰδήσιν ἀγροτάς, εἰ ἐπὶ πωλήσῃ καλῇ πρὸς ἀγροτάς, αὐτὸς μόνος εἰς τὸ πᾶν ἐνέχεται, οὐχ ὁ ἀγροτάς πρὸς αὐτῷ· ὡς οὐδὲ ὁ ἐν ἀγροτά πρὸς τῷ χρεώσῃ ἀγροτάς.

Ι'. Λέγει ὁ πραιτωρ· ὅσα πρὸς διαβλάβῃ δανεισῶν εἰδοῖσιν σου καὶ σοὶ ἐπράξεν, εἰ μὴ πρὸς ἄλλῃ ἐνέχῃ.

αὐτὸς οὐ πῦλος, ἀποχαιρήσων. ἔαδ' ὅτε δὲ καὶ μὴ ἔγνω, ὑποκείμεται ἰμφοκτουμ ἀγωγῇ, ἢ ὁ ἀνὰ κλησὶς τῶ ἀραιομύου γινέσθαι, εἰ αὐτοὶ οἱ δανείσαι οἱς ἠθέλησεν βλάψαι, πηγάσκειται τῶ χρεώτου ἀραιοματὰ εἰς δὲ κείνοις ἐπλήροσεν, ἀλλοις δ' ἔχθ'· εἰ μὲν ἀπλῆστερον ἐπὶ ἐπράξεν, ἀραιοῖ ἢ ἀνὰ κλησὶς. εἰ δ' αὖτε χρεήματα τῶ δανειστῶν τοῖς ἀραιοτοῖς δέδωκεν, ἀναβέβηται.

Ὁ λέγει ὁ πραιτωρ, εἰδότος, σιωεἰδότος ὅτι ἔμεταχρόντος τῆς βλάβης· οὐ γὰρ δεῖκεν τὸ εἰδέναι με, ὅτι ὁ σωμαλλάστων μοι δανείσας ἔχθ'· εἰ δὲ μὴ σιωοῖδα μὲν τῇ ἀειγραφῇ, διαμυρτηρηθεὶς δὲ ὑπὸ τῆς δανείστων ἠγρόρασα, ὑποκείμεται τῇ ἰμφοκτουμ.

Ἐὰν κηδεμόνος εἰδότος ἀραιοσῶσιν. ὁ δ' αὖτε φροντισμοί, εἰς ὅσον ἐγγύοντο πλοισιῶται, βλάπτονται.

Κὰν εἰς μόνος ὑπὸ τῆς δανείσεως, ἢ ἀειλεφθῇ, χῶρα τῇ ἀγωγῇ ταύτῃ. εἰ ὁ σωμαλλάστων ἕνα οἶδε περὶ ἀφραδαί, ἔπρον δὲ οὐ. καὶ οὐτως χῶρα τῇ ἀγωγῇ. πλὴν εἰ μὴ κείνῳ ἐπαδε τὸ ἰκανόν. ἐκ ἀκούεταί δὲ λέγων, ὅτι ὃν οἶδα δανείσθην, ἀπαλλάττω.

Εἰ τὰ τῶ κληρονόμου τῶ βλάψαντος πηγάσκει, δεῖκεν ἢ ἀγωγῇ.

Υἱός, ἢ ὁξωπικός κληρονόμος, εἰς ἐμμιξιν, ἢ εἰς ὑποεισελθούσιν κλη-

Basil. Tom. I.

Anus utilis, restituas interdum, etsi non sciisti in factum actione teneris. Eius, quod factum est reuocatio fit, si hi creditores, quos fraudare voluerunt, bona debitoris vendunt: nam si hos dimisit, alios autem habet: si quidem paulò simplicius id fecit, cessat reuocatio. sin autem pecunia posteriorum, priores dimisit, reuocationi locus est.

Quod ait prætor, *sciente*, est conscio & fraudem participante: non enim sufficit me scire cum quo contraho, creditores habere. si verò particeps quidem fraudis non fui, verumtamen testatò conuenrus à creditoribus comparaui, teneor in factum actione.

Si tutore vel curatore sciēte pupillus, vel adolescens emerint, in quantum facti sunt locupletiores damnum patiuntur.

Et si vnus creditor sit, vel remanserit, huic actioni locus est. Si is qui contrahit vnum scit creditorem fraudari, alium verò ignoret: adhuc locus est actioni: nisi illi, quem scit, satisfactum sit: non tamen si dicat aliquis, quem scio creditorem, absoluo, audiendus erit.

Si fraudatoris heres bonorum venditionem patiatur, cessat hæc actio.

Si filius qui se immiscuit, vel extraneus qui heredita-

A 2 a ij

remadiuit, quid fecit in fraudem creditorum, & in integrum sit restitutus, utilis aduersus eum actio competit. Seruus autem necessarius, si quidem protinus bona vendiderunt creditores, vel pascissentibus ipsis semiscuit, & ipsius, & testatoris fraus reuocatur. Si vero ipsum creditores passi sunt, aut quasi fidem eius secuti sunt usuris ab eo acceptis, id solum quod testator alienauit non reuocatur.

§. 7. Si impubes vel adultus patri heres extiterit, eiusque mortui bona veniant, separatione impetrata, & fraus eius, & tutoris vel curatoris eius reuocatur.

§. 8. Si ei cui in diem debebatur in fraudem aliorum solueretur, actioni locus est: fraus enim etiam in tempore fit.

§. 9. Idem erit etsi in vetus creditum in fraudem aliorum pignus dederit.

§. 10. Si mulier in fraudem creditorum marito debitori suo acceptum debitum fecerit dotis nomine, omnis pecunia quam maritus debuerat exigitur, & actio de dote extinguatur: neque enim dos in fraudem creditorum constituitur.

§. 11. Per hanc actionem, & usufructus & stipulatio annua praestationis exigitur.

§. 12. Si debitorem meum & aliorum fugientem consequar,

ρόνομίας βλάβας δανείας, καὶ διὰ τῆς εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστάσεως δόσας τὸ κληροῦ, οὐπλῶς ἐναγεται. δόλος δὲ ἀναγκάσιος, εἰ μὴ αὐτὸς ἐπράξη. ὥρα τῶν δανείων τὰ πρᾶγματα, ἢ συμφωνησάντων αὐτῶν ἐμίξοι, καὶ ἢ αὐτῶν, καὶ ἢ τῶ διαδεμῶν παραγραφῇ ἀνατρέπεται. εἰ δὲ κατεδέξατο αὐτὸν

ⓐ δανείσαι, ἢ ὥσπερ ὅτις δόσαν αὐτὰ τοῖσι λαβόντες, ἢ ὥρα τῶ διαδεμῶν πρᾶσις ἐ μόνου ἐκ ἀνατρέπεται.

Εἰ ἀνῆλου ἢ νέου κληρονομήσαντος τὸν πατέρα ἐ τελευτήσαντος ἡ οὐσία πρᾶξη, καὶ χειρισμός αἰτηθῇ, ἀνατρέπεται ἡ ἀπάτη καὶ ἡ αὐτῶ, καὶ ἢ τῶ κηδεμόνος αὐτῶ.

ⓑ Εἰ τῶ ὑπὲρ ἡμέραν δανείῃ ὅτι βλάβῃ τῶ ἄλλων καταβάλω, χωρεῖ τῇ ἀγωγῇ καὶ χροῖνῳ ὅς ἀπάτη γίνεται. ὁ αὐτὸ καὶ εἰς παλαιὸν χρόνος ὅτι βλάβῃ τῶ ἄλλων δώσω ἐνέχεα.

ⓓ Εὰν γυνὴ ὅτι πειραφῇ δανείων, χρεωσυνῇ τῶ ἀνδρὶ ποιήσει ἀποχρῶ ὀνόματι πρῶτος, ὅλον ὁ χρόνος ἀπαυτεῖται ὁ ἀνὴρ, καὶ σβέννεται ἢ πρῶτος οὐδὲ ὅς σωίσεται πρῶτος ὅτι πειραφῇ δανείων.

Διὰ τῆς ἀγωγῆς ταύτης, καὶ χρόσις καρπῶν, ἐ ἐπρώτησις ἐπῆσις δόσεως ἀπαυτεῖται.

Εἰ ⓔ χρεωσυνῇ ἐμοὶ καὶ ἄλλοις φεύγοντα κερτάσω,

ἢ ἔξ ὧν ὑποφέρεται χρημάτων A
λάβω χρεός· εἰ μὴ πρὶν τῆς πεμ-
φθῆναι τοῦ δανίστας εἰς νομὴν,
δραχὴ ἢ ἑμφάκτος· εἰ δὲ μὴ ταῦ-
τα, χωρὶς ἐξεί.

& ex ea pecunia, quam se-
cum ferebat; id quod mihi
debetur auferam: si quidem
antequam in possessionem
bonorum eius creditores mit-
rantur, hoc factum sit, ces-
sat in factum actio. si postea,
locum habebit.

Εἰ καὶ πλεὺς Μάρκου διατάξιν
προσπύροισι· τὰ παρὰ τὰ B
πεθνεώτος, διὰ τὸ φυλαχθῆναι
ταῖς ἐλδοτελείας, οὐ χωρὶς τῆς ἑμ-
φάκτου πώτης· Εἰς ἐνιαυτὸς ἀφ'
οὗ προαθῆναι τὰ τῆς χρεώτου ψηφί-
ζεται.

Si secundum constitutionem §. 13.
nem D. Marci bona defun-
cti sint addicta alicui liber-
tatum conseruandarum cau-
sa, huic in factum actioni lo-
cus non est. Annus ex die ven-
ditionis bonorum debitoris
computatur.

Ἡ ἀποτίμηται ὁ τοῦτος, ὁ καὶ ποῖ, ὁ
ποῖ ληφθῆναι ἡδυνάτω ἐκ τῆς περι-
γραψαντος. Ὑπεξαίρουται μὲντοι
τὰ ἐπ' αὐτοῖς ἀναγκαστὰ δαπάνημα- C
τα, ἢ τὰ καὶ νόμιμα τὰ ἐπὶ τῇ ἡ
τῇ δανίστων χρυσόμυρα· χρυσῶς ὅς
εἰς πλεὺς δραχμὰν πέξιν ὁ τὰ παρὰ
τὰ, ὁ αἰ ἀγῶναι, ὁ αἰ ἐνοχῶν
ἀπαρτίζονται· καὶ ἀρεπῆναι, καὶ
ὑπὸ ἡμέραν ὥσπερ καὶ ἡ τῆς μέσου
καίροδ' ὠφέλεια· χωρὶς μὲντοι
τόκου τῆς μὴ ἐπερομηθέντος· εἰ μὴ
τὸ συνάλλαγμα, καὶ ἀνέπρωτο
τὸν ἀπαρτίζον· τοῖς ὅς ὑπὸ ἡμέ- D
ραν ἐνοχοῖς, ὁ ὑπὸ λιμπανόμυρος
ἀνδρικοῦται χρεόν, οὐχ ὅλ' ὁ
ἐνιαυτός.

Restituitur autem par- §. 14.
tus, & fructus, qui perci-
pi potuerunt à fraudatore.
Impensæ tamen: necessariae
deducuntur, & si quæ aliæ
ex voluntate fideiussorum
aut creditorum factæ sint:
generaliter enim in pristi- §. 15.
num statum restituantur tam
res, quàm actiones & obliga-
tiones: etiamsi conditiona- §. 16.
les sint, vel in diem: & me-
dij temporis: commodum;
exceptis vsuris quæ in stipu-
latum deductæ non fuerunt:
nisi talis contractus fuit, in
quo vsuræ deberi potuerunt
etiã non deductæ in stipu-
lationem. si autem in diem sit
obligatio, tempus quod su-
pererat obligationi renoua-
tur, non annus postulandæ re-
stitutioni conceditur.

Μετὰ ἐνιαυτὸν ἡ ἀγῶν ἂν εἰς
τὸ πρὶν εἰσέλθον διδόνται, ἵνα μὴ ἔξ ἀπα-

Hæc actio post annum de §. 17.
eo quod ad eum peruenit;
datur: ne quis ex fraude lu-

crum sentiat, siue ad fraudatorem peruenerit, siue alium quemuis : dolove malo factum sit, quo minùs perueniret.

9. 18. Datur autem heredibus, & cæteris successoribus, & in heredes, similésque personas.

L. 11. XI. In id tamen duntaxat quod ad eos peruenit.

L. 11. XII. Filiofamilias cui libera peculij administratio data est, hoc etiam concessum non est, ut in fraudem creditorum alienet. at si hoc quoque concessit pater, ipse conuenitur: etenim filij creditores, eius quoque sunt creditores propter actionem de peculio.

L. 13. XIII. Qui pignus tenet, huic actioni non subiicitur: non enim rei seruandæ causa possidet.

L. 14. XIV. Hæc actio & dominium à possessoribus reuocat, & competit aduersus eos qui actionem habent, ut actione cedant. proinde si mandaue- ro tibi, ut quid acciperes à debitore Petri, actionem mandati aduersus te Petro cedere debeo. Si pro filia mea dorem in fraudem credito- rum dederò; filia tenetur ut cedat actione de dote.

L. 15. XV. Si cùm soluendo non essem, in fraudem Petri creditoris mei, libertates testa- mento dederò, deinde dimisso Petro ab alio mutua pecuni- am accepero, libertates

A της κερδαμένης, είτε εἰς τὸν βλά-
ψαντα, είτε εἰς ἄλλον πωληθέν·
ἢ ἔδωκα οὐ πωληθέν.

Δίδεται ὁ κληρονόμοις καὶ δια-
δόχοις, ἔκ τῃ κληρονόμων, καὶ τῇ
ομοίων.

B ια'. Μόνῳ μὲντοι εἰς τὸ πω-
ληθέν.

ιβ'. Υπεξούσιος ἔχων ἐλευθερίαν
πεκουλίου διοίκησιν, ἐκ ὀπιτέτρα-
πῆς πρὸς πωληθέντων δανείων
ἐκποιεῖν. εἰ δὲ ἐπέτρεψεν ὁ πατήρ,
αὐτὸς ἐνέγκται. Ὁ γὰρ τῷ υἱοῦ δα-
νεῖται ἢ αὐτῷ εἰσι, διὰ πῶς πω-
ληθέντος ἀγωγῶν.

ιγ'. Ο ἐνέχυρον κρατῶν οὐχ
ἐπὶ κεῖται· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ φύλακῃ
νέμεται.

ιδ'. Ἡ προδοσις ἀγωγῆς, καὶ δε-
σποτείας ἀπὸ τῇ νυμομνῶν ἀνα-
καλεῖται ἢ τῶν ἔχοντες ἀγωγῶν
ἀπαρτῆς ἐκχωρήσας. ὅθεν εἰ ἐπέ-
ψα σοι λαβεῖν τι ἀπὸ τῆς χρεωστω-
τος Πέτρου, δεῖ με κατὰ σου πῶς
πῶς Πέτρου εἰ κατὰ γὰρ ὑπὲρ θυ-
γατρὸς μου πωρῆκα ἐπὶ πωληθέν-
τῃ δανείων, ἀπαρτῆται ἢ θυγατρὸς
ἐκχωρήσας τῷ πωρῆκῳ ἀγωγῶν.

ιε'. Εἰ ἀπορῶ ὧν ἐπὶ πω-
ληθέντῃ Πέτρου τῶ δανείσθῃ μου
ἐλευθερώσω δούλους ἐν διαθήκῃ,
εἴτα πληρώσω Πέτρου, δανείσθῃ-
μαι. δὲ πρὸς ἐπὶ, ἐρῶνται.

Εἰ μὴ πωρῶ

αἱ ἐλθούσαι· εἰς ᾧ τὸ ἀναζαπῆ-
ναι πάντα, ὅ· γὰρ μὴ καὶ ὑποτέ-
λεισθαι δεῖ συνδραμεῖν.

15. Ταῦτα δὲ κρατεῖ, εἰ μὴ ὁ
πρότερος δανίσται, τὰ χρήματα τῷ
δανιστῶν ἐλάβον.

16. Εἰ χρεώσης ἐπὶ πειραφῇ
δανιστῶν ἐλθούσῃ, ἀναζέπεται
τὸ γεγονός.

Εἰ ἔχων δανίσας, πάντα τὰ
πράγματα μου τοῖς φεικτοῖς μου
ἢ τοῖς δωρήσομαι, καλῶς ἐνάγονται·
ὁ γὰρ κατὰ χρεώσης πάντα τὰ οἰκίαι
ἐκποιῶν, πωλήσει πειραφῇ
ὅτιν.

Εἰ ἐπὶ πειραφῇ δανιστῶν τῇ
γυναικὶ μου μὴ διάλυσιν τῆ γα-
μου, πρὸ ἐνιαυτοῦ τὰ κινητὰ ἀνα-
δῶ, εἰς ὅσον διαφέρει, ἀναζέπε-
ται τὸ πωλεῖν· πειραφῇ γὰρ
καὶ ἐν χρόνῳ γίνεται.

17. Ἡ τῆ ἐνεχύρου συγχώρησις,
ἐπὶ ἀνδρὸς καὶ γαμετῆς, ἐκ ἐστὶ
δωρεά· εἰ δὲ δανίσται πειραφόν-
ται, καὶ ἐπὶ τύπων, καὶ ἐπὶ
παντὸς ἐκτὸς διὰ τῆς οὐπλίας ἀνα-
ζέπεται.

18. Εἰ μὴ βλῶν· φιδικόμισον κα-
ταβάλλω αὐτέξοισί μου ἢ ἢ, ὅπῃ
ἐκελύσθην μὴ πελδύμῳ μου· δόδ-
ναι, καὶ μὴδὲ φάλκιδιον πρεκρά-
ται, ἐκ ἐδόξα ὅτι δανίσας μου πε-
ειραφῇ.

19. Τὸ αὐτὸ ἐπὶ παντὸς χρεώσου,
φιδικόμισον δίδοντ.

20. Ὁ ἀρραβάζων ἀπὸ δανιστοῦ

A ratæ sunt: vt enim rescindan-
tur, consilium & euentum
concurrere oportet.

XVI. Hæc autem obtinent, L. 16.
nisi priores creditores pecu-
nia posteriorum dimissi sint.

XVII. Si debitor in frau- L. 17.
dem creditorum liberatus sit,
B reuocatur quod factum est.

Si cum haberem credito- s. 1.
res, vniuersas res meas filiis
meis naturalibus tradidero,
rectè conueniuntur: ære e-
nim alieno obrutus, qui vni-
uersa bona sua alienat, præ-
sumitur creditores suos frau-
dare velle.

Si in fraudem creditorum s. 2.
soluta matrimonio vxori res
mobiles ante annum reddi-
dero, in quantum interest,
C reuocatur quod gestum est:
fraus enim etiam in tempo-
re fit.

XVIII. Si vir vxori, aut L. 18.
vxor viro pignus remittat,
donatio non est. si verò cre-
ditores fraudulentur, remissio
D ab eis, vel quouis alio facta
actione vtili reuocatur.

XIX. Si fideicommissum L. 19.
hereditatis maternæ filio meo
soluta potestate restituerò,
quod post mortem meam ius-
sus eram restituere, nec fal-
cidiam retinuerò, non videor
creditores meos fraudasse.

XX. Idem & in omni de- L. 20.
bitore qui fideicommissum
restituit.

XXI. Qui fundum à credi- L. 21.

Aaa iij

torē emit, si debitor in fraudem eius cum vicino de finibus fundi pactus sit, reuocari rectē pōstulat.

L. 22. XXII. Si vnus creditorū acceperit pignora, non videtur in fraudem creditorū factum, nisi hoc probetur.

L. 23. XXIII. Si heres hereditatem adierit ea lege vt creditoribus duntaxat partem presteret, libertates quidem, si in fraudem creditorū datæ non sint, præstantur: non etiam legata, si soluendō hereditas non sit.

L. 24. XXIV. Cum pupillus vni creditorū paternorū soluisse, abstinuit hereditate, si quidem creditor per gratificationem acceperit, reuocatur, & eiusdem conditionis erit cum cæteris creditoribus: non etiam si sollicitè egit, vt exigeret, & interea res familiaris dererior facta sit. Si verò cum bonâ ipsius venire deberent, pecuniam creditori soluerit, non reuocatur quod gestum est, nisi ab iniusto exactum sit.

L. 25. XXV. Si fraudator fideiussori acceptum rulerit scientē etiam reo principali, vterque tenetur. si minùs, is qui scierit, si tamen fideiussor solvendo non sit, etiam si reus principalis ignorauerit, tenetur, quia lucrum facit. secus si reus scierit, fideiussor autem ignorauerit. In duobus autem reis par vtriusque causa est.

αρχὴν, εἴτε συμφωνήσῃ ὁ χρεώσης ἐπὶ βλάβῃ αὐτῷ πρὸς τὰ ἀρχαῖα καὶ ὁροθεσίῳ, ἀναβέβηται. καὶ τὸ, ἕνα τῶν δανεισῶν λαβεῖν ἐνέχυρα, οὐ δοκεῖ ἐπὶ χειρᾶ φη τῶν ἄλλων χρεώσας; εἰ μὴ τὸ δεχθῇ.

καὶ. Εἰ συμφωνήσαντων τῶν δανεισῶν μέρος λαβεῖν, ὑποσέληται πρὸς κληρονομίαν ὁ κληρονόμος, αἱ μὲν ἐλευθερίαι, εἰ μὴ πρὸς χειρᾶ φη κατελείφθωσαν, δίδονται οὐ μὲν τὰ λεγόμενα, ἀπὸ τοῦ ὄντος τῆς κλήρου.

καὶ. Ανησθενὲς ἐν τῇ πατρὶα ὁ δὲ δανεισῶν, ἀπέστη τῆς κλήρου. εἰ μὲν καὶ χάριν ἔλαβεν ὁ δανειστής, ἀναβέβηται. καὶ πρὸς αὐτὸν ἔξω τὸ πρὸς τοῖς ἄλλοις. οὐ μὲν εἰ σπουδαίως ἀπήτησε, καὶ καὶ μετὰ τὴν ἡλπίσθη ἢ οὐσία. εἰ δὲ μελλόντων πηρὸς αὐτὸν τῶν αὐτῶν, χρεὸς καταβάλαι δανειστῇ, ἐκ ἀναβέβηται καὶ πρὸς αὐτὸν, εἰ μὴ ἄκων εἰσέπραχθῃ.

καὶ. Εἰ ὁ βλάψας ἐγγυητῇ ἀποχρῶ ποιήσας, εἰδότες τῆς πρὸς τὸν πῦπου, ἐκαστὸς κρατεῖται. εἰ δὲ μὴ, μόνος ὁ εἰδώς. εἰ δὲ ἐγγυητῆς ἀπορῇ, καὶ ἡ γνώμη ὁ πρὸς τὸν πῦπου, ὑποκείται ὡς κερδαίνων. οὐ μὲν καὶ ἐν αὐτῷ ἐν δὲ ἀλλήλες, ἴση ὅσον ἐκαστοῦ αἰτία.

Εἰ ὑπὲρ θυγατρὸς μου ἢ ἑξωπικῆς, ἢ βλάβῃ δανεισῶν ἔδωκα προῖ-
κα, εἰ μὴ ἢ δὴ καὶ ὁ ἀνὴρ τῷ περὶ
χερσὶν ἀπαυτεῖται. Ἐὰν δὲ διδοῖς
τοῖς δανεισταῖς, οὐχ ὑποκείται τῇ
γυναικί. εἰ δὲ περὶ ἐμῶν κινή-
σων δώδωκε τῇ γυναικὶ πῶν προῖ-
κα, ἢ οὕτως ὑποκείται, καὶ διδοῖς
ἐκ ἀνὰ πρῶτης πῶν γυναικα, εἰ μὴ
ἀκουσίως ἔδωκεν. εἰ δὲ αὐτὸς ἠγά-
θουχ ὑποκείται. ὥστε οὐδὲ δανεί-
σης, ἢ ἐξ ἑλπίων. ἢ δὲ γυνὴ γ-
νώσκουσα, ὑποκείται. ἀγνοοῦσα ὅ-
τι, ὅς ἐστι λαβὴν δυνάσασθαι, ὥστε δω-
ρεὰν λαβοῦσα, ἢ ἀσφαλίσεται ὁ
λάβῃ δίδοναι. ὅς τις αὐτῇ. ὅς τις αὐ-
τῇ ὁ μὴ λαβὴν πρὸς τὴν αὐτῇ.

Εἰ δὲ ἑξωπικῆς ἢ περὶ περὶ

Εἰ δὲ ἑξωπικῆς ἢ περὶ περὶ
Φῆ ὑπὲρ θυγατρὸς μου δὴ περὶ
κα ἐν ἀγνοίᾳ μου, τῇ αὐτῇ ἀσφα-
λείᾳ ὑποκείται.

Εἰ ὁ βλάψας ἀγνοοῦν πῶν δα-
νειστῇ δὴ ὁ χρεὸς, ἐκ ἀνὰ πρῶτης
τὸ περὶ χεῖρ.

Εἰ ὁ διοικητὴς μου, ἀγνοοῦν πῶν
μου, κελύσθαι δούλω μου λαβεῖν π
ὡς χρεώσου μου, εἰδὼς αὐτὸν
περὶ χεῖρ δανεισῶν, αὐτὸς κατέ-
χεται, ἐκ ἐγώ.

Καὶ τὸ περὶ χεῖρ, καὶ ④ ἐν
τῷ περὶ τῆς ἐμπορίας αὐ-
τῇ ἐν τῇ γῇ ὄντες καρποὶ, καὶ
④ μὴ περὶ χεῖρ ληφθέντες,
ἀποκαθίστανται, οὐ μὴν ④ ἐν τῷ

A Si pro filia mea, vel extra-
nea in fraudem creditorum
dotem dedero : si quidem &
maritus fraudem non igno-
rauerit, tenebitur hac actio-
ne : & si restituerit eam cre-
ditoribus, à muliere conue-
niri non potest. Sed, si prius
quàm creditores eum eo ex-
perirentur reddiderit vxori
dotem, tenetur creditoribus,
nec ullum regressum habet
aduersus mulierem, nisi co-
actus reddiderit. Quod si is
ignorauerit, non tenetur, sic
ut nec creditor qui debitum
recepit, mulier autem sciens
tenetur, quæ verò ignorauit,
vel quod accepit restituere,
quasi ex donatione ad eam
peruenierit, aut cauebit, quod
consecuta fuerit, se restitua-
turam.

Si verò extraneus fraudan-
di causa pro filia mea dotem
dederit, eidem cautioni sub-
iicior.

Si fraudator ignoranti cre-
ditori quod ei debet soluerit,
non reuocatur quod gestum
est.

D Si procurator meus igno-
rante me iussit seruo meo al-
iquid accipere à debitore
meo, cum sciret eum credi-
tores fraudare, ipse tenetur,
non ego.

Et res ipsa, & fructus, qui
alienationis tempore terræ
coherent, & qui post litem
contestatam recepti sunt, re-
stituuntur, non etiam qui me-

dio tempore. sed neque par-
tus ancillæ, si post alienatio-
nem conceperit, & antequàm
ageretur, & pepererit. & aliud
est, si cùm alienaretur, præ-
gnans fuerit: Fructus qui a-
lienationis tempore terræ co-
hærenti, licet maturi, vel
immaturi sint, simul resti-
tuuntur: nam cùm fundus a-
lienatur, una res sunt. sicut B

§. 6. si hæc actio etiam in ipsum
fraudatorem datur: quamvis
nullus postquam bonorum
venditionem passus est con-
ueniatur ex autè gesto. con-
uenitur autem ad poenam:
nec enim quidquam persol-
uere potest, qui semel bonis
exitus est.

L. i. C. XXVI. Si heres post adi-
tam hereditatem, in fraudem
creditorum hereditarium
consultò corpora hereditaria
alienauerit, creditores dolo
factam alienationem reuoca-
re possunt.

L. 2. XXVII. Constitutio ait,
etiam si quis in dotem pro fi-
lia rem dederit in fraudem D
creditorum, eos conueniri
posse qui acceperunt.

L. 3. XXVIII. Constitutio ait,
cum qui se abstinēt, si nihil
ex bonis paternis in fraudem
creditorum in eum transla-
tum est, non conueniri.

L. 4. XXIX. Si filij patri here-
des extiterint, res ab eo alie-
natas reuocare non possunt,

μέσαι οὐδὲ ὅρ' οὐδὲ τοὺς τοκέας τῆς
δούλης; εἰ μὴ ἐκποίησιν συλλάβῃ;
καὶ παρὰ κινήσεως τέκνη. ἔτ' ἔρον εἰ ἐνε-
χυρόνει ὅτε ὁξέποιετο. (C) ἐν τῇ γῇ
ὄντες τῶ ἀγροῦ καρποὶ, ὅτε ὁξέποιε-
το, καὶ ἀγροί, καὶ πέπειροι, σω-
αποκαθίστανται ἐν ὅρ' ἐκποίησιν. ἐν
τοῖς ἀγροῖς εἰσιν ὡς αὐτοὶ καὶ ἡ οἰκία,
καὶ δυνατόν διηρημένως τὸ ἔδαφος
αὐτῆς πωλεῖν.

Τῇ ἀγῶγῇ ταύτῃ, ὁ βλάψας
ὑποκείται: καὶ πάλιν, ὡς αὐτοὶ τοῦ
δεῖς μὴ πρὸς ὑπομείναι διαπραΰσιν
ἐνάγκῃ ἐκ τῆς παρὰ τοὺς οἰκιστὰς
ὑπ' αὐτῶ ἐνάγκῃ δὲ, παρὰ τοὺς οἰκιστὰς
εἶαν. οὐδὲ ὅρ' ἔχῃ π' ἀποδοῦναι ὁ
ἅπαξ γυμνωθεῖς.

C κς'. Εἰς π' κληρονόμος ὑπάρ-
ξων κληρονομίαν, εἰς τοὺς τοῦ
φίλ' τῆς κληρονομίας δανείων
ἐπὶ τοῖς ἀπεκτείναντο σώματα τῆς
κληρονομίας, διώκονται οἱ δανείων
κινουῦντες ἀναξέψαι πλὴν κτ' ὁ-
λον γυμνωθῆναι ἐκποίησιν.

κζ'. Ἡ διάταξις λέγει, ὅτι καὶ εἰς
εἰς τοὺς τοῖς ἔδωκεν ὑπὲρ θυγατρὸς
πρᾶγμα ἐπὶ τοῖς τοῖς δανείων,
διώκονται ἐνάγκῃ οἱ λαβόντες.

κη'. Ἡ διάταξις λέγει, ὅτι ὁ ἀποσπῶν
ἑαυτὸν, ἐν ᾧ μηδὲν ἔχῃ ἐκ τῆς πα-
τρῶν πραγμάτων, τοῖς τοῖς εἰς
αὐτὸν, ἐπὶ τοῖς τοῖς δανείων,
ἐκ ἐνάγκῃ.

κθ'. Εἰς π' κληρονόμοις τὸν
πατέρα, ὁ διώκων λέγοντες, ὅτι ἔχῃ

XXXI. Creditor deceptus ^{L. 6.}
à debitore suo, si ipsi actionem remiserit, intra annum in quantum facere potest, vel dolo malo fecit quo minus possit, conuenitur.

II. Si quis fisci debitor sit, l. 2.
ut bona eius ei obligata sint,
& deinde uxorem duxerit,
resque eius ei obligatae sint,
fiscus doti praefertur, per con-
trarium si prius dotis debitor
sit, dos fisco praefertur.

1. 3. III. Quidam fisci debitor A erat, & bona ipsius veluti debitoris utique ei obligata erant. alius quidam pro ipso soluit, neque specialiter convenit, ut ius fisci in se transferretur. hypothecarius igitur creditor non est. postea idem rursus fisco debere coepit. constitutio dicit ei qui pro ipso soluit: si pactus non sis ut in ius fisci succederes, & quædam res eius tibi tacite obligarentur, neque pignoris causa quid ab eo specialiter accepisti, fiscus tibi præferri debet: personalem autem duntaxat actionem habes.

L. 4. IV. Si quis postquam rem alienavit, cum fisco contraxerit, rei emptor à fisco inquietari non debet.

L. 5. V. Quidam privati & fisci debitor erat, & privato satisfecit. postea fiscus agit adversus ipsum hypothecaria digens: pecuniæ quas à debitore meo recepisti, eius quod mihi debetur solvendi causa obligatæ mihi erant. pecunias ille sine usuris restituere debet: nec enim fœnus contraxit cum fisci debitore, sed suum recepit.

L. 6. VI. Si fisci debitor, possessiones suas, filio donationis propter nuptias nomine dederit, recte fisci procurator ea vindicat.

γ'. Εχρεώσθης πρὸς τὴν δημοσίῳ, καὶ δηλονότι ὑπέκειτο αὐτῷ τὰ πράγματα αὐτῷ. ὡς χρεώσθης. ἑτέρος τις κατέβαλεν ὑπὲρ αὐτοῦ, & οὐ συνεφώνησεν ἰδικῶς, ὥστε ὑποσελθεῖν τὰ τῆς δημοσίου δίκαια. διέρεθ' οὖν δανείης ἀνυπόδικος. μὴ ταῦτα πάλιν ὁ αὐτὸς ἐχρεώσθῃ τῷ δημοσίῳ, ἢ λέγῃ ἡ διατάξις πρὸς τὸν καταβαλόντα ὑπὲρ αὐτοῦ. ὅτι εἰ μήτε συνεφώνησας ὑποσελθεῖν τὰ δίκαια τῆς δημοσίου, καὶ κτήσασθαι σιωπηρῶς ὑποθήκας, μήτε ἰδικῶς ἔλαβες ὥρ' αὐτῷ πράγματα εἰς ἐνέχυρον, ὁ δημόσιος ὀφείλει σου προσημειῦναι· μόνῳ δὲ προσωπικῶς ἀγωνίῳ ἔχῃς.

δ'. Εὰν πρὸς πωλήσας πρᾶγμα, μὴ ταῦτα συναλλάξῃ πρὸς τὴν δημοσίον, ὁ ἀγοράσας τὸ πρᾶγμα ὥρ' αὐτῷ, ἐκ ὀχλείται ὥρ' αὐτῷ τῆς δημοσίου.

ε'. Εὰν ἐχρεώσθης ἰδιώτῃ, χρεώσῃ δὲ & τῷ δημοσίῳ, & ἀπεπλήρωσῃ ὁ ἰδιώτης. μὴ δὲ ταῦτα κινῇ ὁ δημόσιος κατ' αὐτῷ ὑποθήκας εἰς ἀγωνίῳ, λέγων ὅτι τὰ χρήματα ἀπὸ ἐδέξω ὥρ' αὐτῷ τῆς χρεώσου μου εἰς καταβολὴν ὑπέκειντο μοι· χρεώσῃ οὖν ὥρ' αὐτῷ τὰ χρήματα ἀποκί· οὔτε γὰρ δάνειον συναλλάξε πρὸς τὴν δημοσίον χρεώσῃ, ἀλλὰ τὸ ἴδιον ἀπέλαβεν.

ς'. Εὰν ὁ χρεώσθης & δημοσίῳ κτήματα ἴδια ὥρ' αὐτῷ εἰς προγαμισίαν δωρεὰν ὑπὲρ & οἰκείῳ παιδὸς, καλῶς ὁ δημοσίος φροντιστὴς αὐτὰ διεκδικεῖ.

γ'. Ο ὑποσσελθὼν εἰς τὰ δίκαια ἂν δημοσίου, περιμότηρός ὅστιν ἐκείνων τῶν δανεισῶν, ὧν ἔστι ὁ δημοσίος περιμότηρ.

η'. Τὸ περινόμιον ὅπερ ἔχουσιν αἱ γυναῖκες ἐν τῇ ἀπαμύσει τῇ περιπόσει, εἰς κληρονομίαις αὐτῶν οὐ διαβαίνει.

VII. Qui succedit in ius fisci præfertur eis creditoribus, quibus ipse fiscus præferebatur.

VIII. Priuilegium quod habent mulieres in repetitione dotis, ad heredem non transit.

TITΛΟΣ Ι.

Η ΔΥΟ ΨΗΦΟΥ ἦτοι καταδίκης ἱκανοδοσίαι.

TITVLVS X.

De cautione iudicatum solui.

α'. Η Γραὶ τῆς ἀποπληρώσεως τῆς καταδίκης ἱκανοδοσίαι, παραχρῆμα μὲν τῇ ψηφισθῆναι βεβαιούται. ἔχει δὲ πρὸς ὑπόδειγμα τῇ ἐναγόμενῳ πλὴν τετραμήνον εἰς ὑπέρθεσιν.

β'. Φθαρείσης τῇ δίκης, ἔστι ἡ ἐκ γνηστῆ τῆς ἐπὶ τῇ ἀποπληρώσει τῆς καταδίκης ἱκανοδοσίας ἐλβετρουώται.

γ'. Εἰ λάβω πλὴν ἀσφάλειαν ὡς ἂν πῶδε πῶ δικαστῇ μέλλων δικάζεσθαι, ἐὰν ἂν ἐστὶν δικάσωμαι, οὐ βεβαιούται.

Τὴν ἐπὶ τῇ ἀποπληρώσει τῇ κρίσεων ἱκανοδοσίαν, καλῶς λαμβάνει κουράτωρ καὶ ἐπίτροπος, καὶ ὁ ἔχων ἐν πολλῇ φρονήσει, εἴτε πάντων τῶν πραγμάτων, εἴτε ἐνός τύπου, ἢ ἐὰν τὸ πρῶτον ἀποδέχεται ὁ

Basil. Tom. I.

I. CAVTIO iudicatum solui statim quidem post rem iudicatam committitur: sed tamen ad exemplum rei quadrimestrem dilationem habet.

II. Lite mortua, fideiussores quoque satisfactione iudicatum solui liberantur.

III. Si stipulatus sim quasi apud aliquem iudicem litigaturus, si apud alium litigem, non committitur stipulatio.

Satisfactionem iudicatum solui rectè accipit curator & tutor, & procurator, siue vniuersorum bonorum, siue huius rei tantum procurator sit, aut si dominus ratum ha-

Bbb

buerit. Si verò ascendentes, aut descendentes, aut vir pro vxore interveniens citra mandatum iudicatum solui stipulatus sit, stipulatio non committitur. quamvis enim personis eiusmodi etiam sine mandato agere permittatur, tamen procuratores non sunt. ex integro igitur cauere oportet. Siue qui tutor non est administret, siue qui tutor est non administret, & stipulatus sit iudicatum solui, non committitur stipulatio. solus enim agere potest, cui à defuncto, maioreve parte tutorum, cove cuius de ea re iurisdicção fuit, administratio permíssa erit.

§. 3. Si tutor sit regionis alicuius, vel prouinciæ, vel rei C

§. 4. Si reus postquam iudicatum solui promisit, demens factus sit, & nemo cum defendat, stipulatio committitur ob rem non defensam.

§. 5. Hæc autem clausula nunquam committitur, quandiu existit, qui defendat.

§. 6. Si fideiussor conueniatur ex clausula ob rem non defensam, reus defensionem eius suscipere potest.

L. 4. IV. Quo facto absoluitur.

L. 5. V. Postquam autem fideiussor damnatus est, reus defensionem eius non suscipit: sicut nec qui post condemnatio-

A δεσποτης· εἰ δ' αἰνόντες ἢ καπόντες, ἢ ἀνὴρ ὑπὲρ γυναικὸς παρεμβαλὼν χεῖρας μανδάτου λάβῃ πλὴν ἀσφάλειαν, οὐ βεβαιοῦται· εἰ δ' ἔτι χεῖρας παροτρύνῃς τοῖς παροτρύνουσιν τοῦτοις κινεῖν. Ἐπιτέτραπται, ὅμως ἐκ εἰσιν ἐντολαίς. ἀνῶθεν οὐκ δεῖ πλὴν ἀσφάλειαν δίδωσθαι, εἴτε ὁ μὴ ὢν ἐπίτροπος διοικεῖ, εἴτε ὁ ὢν μὴ διοικεῖ, καὶ λάβῃ πλὴν ἀσφάλειαν, οὐ βεβαιοῦται· μόνος δ' ἔδωκεται κινεῖν ὁ ὧν τὰ τελευτήσαντος, ἢ τὰ πλείονος μέρους τῶν ἐπιζήτων, ἢ τὰ παρόφρων ἔχοντες διακοδοσίαν, ἐπιζῆταις πλὴν διοικήσιν.

Εάν τινος κλήματος ἢ ἐπαρχίας, ἢ πραιποσίτου Ἰταλικοῦ ὢν ἐπίτροπος, τότε ἡ δοθεῖσα αὐτῷ ἀσφάλεια βεβαιοῦται, ὅτε πρὸς τὴν αὐτὴν φέρεται διοίκησιν.

Εάν μὲν τὸ δοθῆναι πλὴν ἀσφάλειαν ὁ ἐναγόμενος μανῇ, ἔτι μηδεὶς αὐτὸν διεκδικῇ, βεβαιοῦται ἐκ τῆς τοῦ πραιποσίτου μηδικοδοσίας.

Τοῦτο δ' ὁ κεφάλαιον οὐδέποτε βεβαιοῦται, ὑπὸντος τῆς διεκδικουμένης.

Διόταται ὁ ἐναγόμενος διεκδικεῖν τὸν ἐπὶ τῇ ἐναγόμενῃ ἐκ τῆς διὰ τὸ πραιποσίτου μηδικοδοσίας.

Δ. Καὶ τοῦτου γινόμενου ἀπολύει. Εἰ. Μετὰ δὲ τὸ καταδικασθῆναι τὸν ἐπὶ τῇ ἐναγόμενῃ, οὐ διεκδικεῖ αὐτὸν. ὡς περ οὐτε μετὰ καταδί-

πλὴν δοὺς ἀναλαμβάνει.

Καὶ εἴς ἐφύηται, & εἴς κληρονόμος δυνάται ἑὸν ἄλλοις ἀπολιμπανόμενοις διεκδικεῖν.

Ἐὰν δὲ ἐνὸς κεφαλαίου βεβαιωθῇ αὐτῇ ἡ ἐπρώτοις, ἐκέπθῃ ἐξ ἐπ' αὐτῆς βεβαιόται.

Εἰ δὲ πῶς τῷ παραριθμηθέντων προσώπων διεκδικῇ πλὴν δίκῃ, εἴτε πῶς ἔξωθεν διδοὺς ἱκανὰ, οὐ βεβαιόται. οὔτε μὲν ἐὰν ὁ ἐνάγων καταδέξηται ὡς χωρὶς ἱκανοδοσίας ἐαυτὸν τῇ δίκῃ εἰς τὸ διεκδικῆσαι προσαγαγόντα, βεβαιόται ἡ ἐπρώτοις.

Ἐὰν ὁ ἐφύηταις διεκδικῇ, διὰ τὸ κρινεῖν τὸ πρᾶγμα ἐκέπθῃ βεβαιόται ἡ ἐπρώτοις. ἐὰν ὁ ἐφύηταις διεκδικῇ, & τὰ λοιπὰ δὲ ὡς ἔξω ποδὶ διεκδικουῦτος παραφυλάσσεται.

Ἐὰν ἐφύηται μὴ διεκδικήσωσιν, ἐκ ἐνέχονται τῇ ὡς ἐντολῆς ἀγωγῇ. εἰ δὲ ἐκόντες διεκδικήσωσι, & καταδικαζέμεντες καταβάλωσι, λαμβάνουσι διὰ τὸ ἐπὶ τῇ ἐντολῇ ἀγωγῆς τὰ ἀπὸ τῆς καταδίκης, οὐ μὲν τὰς δαπάνας τῆς καταδίκης. εἰ δὲ νικῆσαι, καὶ τὰς δαπάνας λαμβάνουσι.

Οἱ πολλοὶ ἐφύηται ἓνα ὥφελον εἰς τὴν ἐκδίκησιν πρὸς τὰ ἀναλογουῦντα αὐτοῖς μέχρι ἡλίου ἀσπίδος ἐὰν ἔσθ' οὐ βούληται. ὁ ἐνάγων ἢ οἱ πολλοὶ ἢ κληρονόμοι τῆς ἐναγομένης, ἓνα ὀφείλουσιν ἐπὶ τῇ δίκῃ πρὸς ἀλλήλους ἐντολέα. ①

Basil. Tom. I.

Anem soluerit, repetit.

Vnus etiam ex fideiussoribus vel heredibus, alios cessantes defendere potest.

Si ex vna clausula committatur stipulatio, amplius ex alia non committitur.

Si quis verò ex personis enumeratis litem defendat, aut etiam quis extrinsecus præstita satisfactione, stipulatio non committitur: nec si actor sine satisfactione admitterit eum qui se liti obtulit ut defendat, stipulatio committitur.

Si fideiussor defendat, ob rem iudicatam stipulatio non amplius committitur. Si fideiussor defendat, cæteraque seruantur, atque si extraneus defensor existat.

Si fideiussores defensionem omiserint, mandati iudicio non tenentur. si verò ultro defensionem susceperint, & victi sint, ac soluerint, mandati iudicio quod ob rem iudicatam præstiterunt, consequuntur, non etiam sumptus litis. si autem obtinuerint, & sumptus litis consequuntur.

Plures fideiussores: unum defensorem dare debent, non autem quisque pro parte sua defendere, ne per plures defensio scindatur: si hoc actor desideret: nam & plures heredes rei inesse habent unum dare procuratorem. he-

Bbb ij

redes autem actoris non coguntur per unum litigare.

5. 7. Ibi verò rectè defenditur, vbi lis moueri debet.

- L. 6. VI. Stipulationis iudicatum solui tres sunt clausulæ, siue capita, ob rem iudicatam, de re defendenda, de dolo malo.

- L. 7. VII. Si ante litis contestationem prohibitus fuerit procurator a domino litis, & actor ignorans egerit, stipulatio committitur. quod si sciens prohibitum esse, non committitur. si verò procurator rei heres ei extiterit, & iudicium acceperit, non committitur stipulatio: sicut nec si absentem defendens satisfecerit; deinde vel procurator ab eo datus, vel postquam heres ei extitero, iudicium accepero: fideiussores enim non tenentur.

- L. 8. VIII. Si acturus rei vindicatione ante litem contestatam heres possessori extiterit, extinguatur stipulatio iudicatum solui.

- L. 9. IX. Iudicatum solui stipulatio in tantum committitur, in quantum condemnatio secuta est.

- L. 10. X. Si reus procuratorem dederit, idem etiam iudicatum solui satisfat. si verò pro-

A δὲ κληρονόμοι τῆς ἐνάγωντος, ἐκ ἀνάγκης δὲ ἐνὸς δικάζεσθαι.

Εκεῖ δὲ καλῶς διεκδικεῖται, ὅπου παρορθεῖ κινεῖσθαι τὴν δίκην.

5'. Τῆς ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τῆς κριθέντων ἱκανοδοσίας τελεῖα εἰσὶ κεφάλαια, ὅς ἐστιν ἰουδικάταμ, δὲ ἐν δειφενδένδα, δὲ δολῶ μάλω.

7'. Εὰν παρὰ τῆς παρορθεῖας ἔξωθεν καλυπθῇ ὁ ἐντολὴς παρὰ τῆς κυρίου τῆς δίκης, ὅς ἀγνοῶν ὁ ἐνάγων κινήσῃ, βεβαιώσεται. εἰ δὲ πλὴν καλίσιν ἦδῃ, οὐ βεβαιώσεται. εἰ δὲ κληρονόμος ὁ ἐντολὴς τῆς ἐνάγομενου γυμνός ἐσθαι πλὴν δίκην, οὐ βεβαιώσεται ἢ ἐπὶ πρώτης ὥστερ, οὐτὲ ὡς δὲ διεκδικῶν (C) ἀπόντα. παράγω πλὴν ἀσφάλειαν, καὶ ὑπερ(ω) δοθεῖς παρὰ αὐτῶν ἐντολὴς, ἢ κληρονόμος αὐτῶν γυμνός ἐσθαι πλὴν δίκην. ἐκ ἐνάγονται γὰρ (C) ἐπύπται.

8'. Εὰν ὁ μέλλων ἐνάγων τῇ ἐπὶ παρορθεῖα ἀγωγῇ γήνηται παρὰ τῆς παρορθεῖας ἔξωθεν. κληρονόμος τῶ νόμει, σβέννυται ἢ δοθεῖσι αὐτῶν ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τῆς κριθέντων ἱκανοδοσίας.

D 9'. Εἰς ὅσον ἢ ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τῆς κριθέντων ἱκανοδοσία βεβαιώσεται; εἰς ὅσον ἢ καταδίκη δέσιν.

10'. Εἰ μὲν ὁ ἐνάγομενος δίδωσι τὴν ἐντολήν, αὐτὸς καὶ πλὴν ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τῆς κριθέντων ἱκανοδοσίαν δίδωσιν. εἰ δὲ αὐτὸς ὁ ἐνά-

πολείς διεκδικεῖ τινα, αὐτὸς ὁ ἐν-
πολείς δίδωσιν.

ια'. Εἰ ὃ καὶ μὴ προκαταρξὶν
ἀποδάνῃ ὁ ἐκδικούμενος δοδὼς,
ἐκ ἐλευθερουῦται οἱ τῆς ἐπὶ τῇ ἐκ-
πληρώσει τῶν κρινέντων ἱκανοδοσίας
ἐπύνηται, τὴν ἐναγόμενον πλεὺς δίκην
ἐγκαταλιμπανόντος διαφέρει ἢ αὐ-
πλεὺς πληρωθῆναι, καὶ διὰ τὴν ἀγωγὴν
τῆς ἐκδικήσεως, καὶ διὰ τοῦ καρποῦ.

ιβ'. Εἰ καὶ δέχων ἡγήσῃ ὁ δεδωκώς
τὴν ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τῶν κρινέντων ἱκα-
νοδοσίαν, ὥστε μὴ καλεῖσθαι αὐτὸν εἰς
δικαστήριον ἄκοντα, ὁμῶς ἐὰν τὸ πρῶ-
τον μὴ διεκδικῇ, οἱ ἐπύνηται ἐνέχον.

ιγ'. Εὰν δὲ τὸ ὅτι ῥέμνον δεφένσαι
κεφαλαίου βεβαιώσῃ ἢ ἐπὶ τῇ ἐκ-
πληρώσει τῶν κρινέντων ἱκανοδοσία, καὶ
κατακριθῇ ὁ ἐναγόμενος ὡς ἐρημο-
δικίου, οὐ βεβαιοῦται πάλιν ἀπὸ τῆς
δεῖν ἰουδικαῖα· ἀπαξ γὰρ ὡς οἰου-
δήποτε κεφαλαίου βεβαιοῦται. ὥς-
περ ὅτε σε ἐπρωτήσω δίδοναι ὅτε ἡ ναὺς
ἔλθῃ, ἢ Πέτρος ὑπάτος γένηται· οὐχ
ἄμα ὃ τῷ μὴ διεκδικηθῆναι, βεβαι-
οῦται ἢ ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τῶν κρινέντων
ἱκανοδοσία· ἀλλ' ὅτε προκαταρξῇ
ἢ ἀπὸ τῆς ἐπρωτήσεως δίκην. ὅθεν ἐὰν ἢ
προτότυπος δίκην πρῶτον διὰ κα-
ταβολῆς, ἢ ἀποχῆς, ἢ διαλύσεως, ἢ
ἐπὶ τῷ ὅτι, σβέννυται τὸ ὅτι ῥέμνον
δεφένσαι κεφάλαιον.

Εὰν ἐπὶ τῇ ἀγωγῇ λαβὼν πλεὺς
ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τῶν κρινέντων
ἱκανοδοσίαν, ἐπὶ τῇ κινήσει, οὐ βε-
βαιοῦται.

Basil. Tom. I.

Ac curator aliquem defendat,
ipse procurator satisfat.

XI. Etiam si post litem con-
testatam servus qui in rem
actione perebatur decesserit,
non liberantur qui iudicatum
solui satisfecerunt, reo litem
deferente. interest enim eam
impleri tam propter actio-
nem evictionis, quam pro-
pter fructus.

XII. Quamvis is qui satis-
dedit iudicatum solui magi-
stratum adeptus sit, ut nec
inuitus in ius vocari possit:
tamen nisi res defendatur, fi-
deiussores tenentur.

XIII. Si ex clausula ob rem
non defensam committatur
stipulatio iudicatum solui, &
reus ex eremodicio senten-
tiam passus sit, rursus non
committitur, ex clausula de
re iudicata: semel enim ex
quacumque clausula committi-
tur. sicut cum a te stipulor
dari cum naus venerit, aut
Petrus consul factus fuerit.
non autem simul atque res
non defenditur, sed cum ex
stipulatione lis fuerit conte-
stata: unde si lis principalis
finita fuerit vel solutione, vel
acceprilatione, vel transactio-
ne, vel quo alio modo, eua-
nescit ob rem non defensam
clausula.

Si qua actione acturus sti-
pulus sum iudicatum solui,
& alia egero; stipulatio non
committitur.

Bbb iij

L. 14. XIV. Si ex duobus fideiussoribus, qui iudicatum solui sponponderant, alter ob rem non defensam partem suam soluerit: nihilominus res defendi potest. nec tamen qui soluit ob rem non defensam repetit: stipulatio enim pro parte perempta est, perinde ac si stipulator ei accepto tulisset.

5. 1. Quoties ex clausula ob rem non defensam, fideiussores conueniuntur, actor eis cauere debet, dominum priore iudicio absolui: si enim cautionem omiserint, non agunt mandati, aut certe coguntur reum priore iudicio defendere.

L. 15. XV. Si primò quidem res non defendatur, deinde defendi cœperit, vel defendi debere desierit, stipulatio euanescit.

L. 16. XVI. Si vnus ex fideiussoribus ex iudicatum solui stipulatione, quod pro parte eius sit, soluerit, non cogitur iudiciũ suscipere: non enim amplius aduersarius eius per iudicem consecuturus est.

L. 17. XVII. Ex clausula re iudicata, & dolo malo, & ob rem non defensam in solidum committitur stipulatio.

L. 18. XVIII. Non videtur indefensa esse res, de qua prætor iudicium accipere non cogit.

A 14. Εὰν δύο δοθέντων ἐγγυητῶν ὅτι τῇ ἐμπληροσὶ τῆς κρινέντων ἱκανοδοσίᾳ ὁ εἰς δὲ τὸ τῆς ὁβ ρέμ νὸν δεφένσαιμ κατὰ βάλῃ ἐκοισίως τὸ ἴδιον μέρος, οὐδὲν ἦλλον ὁ ἑτῆρος ἐγγυητῆς τὸ παρ᾽ ἄμα διεκδικεῖν δύναται. ὁ δὲ ἐκ τῆς μὴ διεκδικήσεως κατὰ βάλων ἐκ ἀναλαμβάνει. ἢ γὰρ ἐπρώτης μερικῶς ἐσβέσθη, ὥς αὐτὸς εἰ ὁ ἐπρώτης αὐτὰ δὲ ποτὶ πωλήσῃ.

B Οσαῖς ἐκ τῆς κεφαλαίου ὁβ ρέμ δεφένσαιμ οἱ ἐγγυηταὶ ἐναρζόνται, ὁ ἐναρζων ὁφείλει ἀσφαλίσασθαι αὐτῷ, ἐλθόντος τοῦ παρ᾽ αὐτοῦ δικασθῆναι τὸν ἐναρζόμενον. εἰ δὲ γὰρ παρὰ λίπωσι τὴν ἀσφάλειαν, οὐ κινῶσι πλὴν πρὸς ἐν πολλῇ ἀγωγῇ, ἢ ἀναγκάζονται διεκδικεῖν τὸν ἐναρζόμενον ἐν τῷ παρ᾽ αὐτῷ δικασθῆναι.

C 15. Εὰν πλὴν δέχῃ μὴ μὴ διεκδικηθῇ τὸ παρ᾽ ἄμα, ὑπερον δὲ διεκδικεῖται, ἢ παύσεται ὁφείλον διεκδικηθῆναι, σβέννεται ἢ ἐπερῶται.

D 16. Ο εἰς τῆς ἐγγυητῆς διδοὺς τὸ ἀναρζουῦ αὐτὰ μέρος δὲ τὸ ὁβ ρέμ νὸν δεφένσαιμ, ἐκ ἀναγκάζεται πλὴν δίκῃ ὑποδέξασθαι. οὐτε γὰρ εἰς πλέον κατὰδικάζεται.

17. Ἐκ τῆς κεφαλαίου τῆς ρέ ιονδικάτα, ἐ τῷ δόλω, ἐ τῷ ὁβ ρέμ νὸν δεφένσαιμ, εἰς ὁλόκληρον ἢ ἐπερῶται βεβαιούται.

18. Οὐ δοκεῖ ἀδικοδικητὸν εἶναι παρ᾽ ἄμα, πρὸς οὗ ὁ πρᾶκτωρ ἐκ ἀναγκάζει δικασθῆναι ὑποδέξασθαι.

ιβ'. Τὸ τῆς δόλου κεφάλαιον τῆς A XIX. Clausula iudicatum L. 19.
 ὅτι τῆς ἐκπληρώσεως τῆς κρινέντων ἱκανο-
 δοσίας, καὶ ἀπεῖναι καὶ ἀπέσεσθαι τῆς δόλου,
 δηλοῖ καὶ εἰς τὸ μὴ μόνον τὰ χρόνον ἐκτείνε-
 σθαι. ὅθεν εἰάν τις ποιήσας τὴν δόλον ἀπο-
 θάνῃ, ὁ κληρονόμος αὐτοῦ ἐνέχεται.

Εἰ δὲ οὕτω ἐπιβεβαιώσῃ, ἐὰν μὴ
 ἀπὸ τῆς πράξεως δόλος, διδόντω
 διαφέρον, καὶ διὰ τοῦ ἀλλοτρίου δό-
 λον ἐνέχεται.

Τὸ δὲ τῆς δόλου κεφάλαιον ὡς
 καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπιβεβαιώσεσιν, εἰάν
 μὴ ὀνομαστικῶς χρόνος προστεθῇ, πρὸς
 πᾶσι δόλοις ἀναφέρεται τῆς ἐπιβε-
 βαιώσεως.

κ'. Εἰ δὲ δόλῳ ὅτι τῆς ἐκπληρώσεως
 τῆς κρινέντων ἱκανοδοσίας, ὅτι τοῖς
 κρινέσθαι μὴ οὐκ ἔστιν ὅτι δίκασθαι
 καὶ ἀποκρίσεως καὶ αὐτῶν ὁ ἐν ἄλλων
 ἐκκαλέσθαι, καὶ τῶν δικαστῶν τῆς
 ἐκκαλήσεως ἢ τῆς διενεχθείσης, οὐ
 βεβαιώσεται ἢ ἐπιβεβαιώσεται. δεόν οὖν
 εἶναι προστεθεῖν τῇ ἐπιβεβαιώσεως, εἰ π-
 ροσφίσεται ὁ δόλος, καὶ ὁ εἰς τὸ πᾶν αὐ-
 τῶν ὑποκαταστήσεται.

κα'. Εἰ δὲ εἰς τὴν ἐπιβεβαιοῦσαν δόλῳ ὅτι
 ῥέμνον δὲ φέρονται ἐνέχεται, καὶ ὑστερον
 διενεχθείη καὶ πρᾶγμα, διὸ καὶ ὁ ἄλ-
 λος δόλῳ ὅτι ῥέμνον ἰουδικάται ἐν ἄ-
 λλοις. καὶ αὐτὸ καὶ ἐπὶ δύο κληρονόμων
 καὶ ἐναγόμενον· εἰς γὰρ καὶ αὐτὸ πρὸς
 τὸν πᾶν δύο κεφάλαια οὐ δύναται
 βεβαιώσθαι. ἀλλὰ καὶ ὁ ῥέμνον
 ἰουδικάται ὅτι κερταῖ, καὶ μόνον
 βεβαιώσεται.

soluti stipulationis, *dolum ma-*
lum abesse abfuturumque esse,
 & in futurum tempus exten-
 di demonstrat. unde si deces-
 ferit is qui dolo fecit, heres
 eius tenetur.

Si autem stipulatio ita con-
 cepta sit: *si huius rei dolum ma-*
lus non aberit, id quod interest
 det: & ob extranei dolum te-
 netur.

Doli autem mali clausula,
 sicut reliquæ stipulationes, si
 tempus nominatim adiectum
 non sit, ad principium stipu-
 lationis refertur.

XX. Si stipulatio interposita
 sit, ut quod iudex ille iu-
 dicavit, præstetur, & petitor
 condemnatus appellauerit,
 & apud iudicem appellatio-
 nis defensor condemnatus sit,
 stipulatio non committitur:
 ideo necessarium est stipula-
 tioni adiciere: quod ille iudi-
 carit, *quive in eius locum sub-*
stitutus erit.

XXI. Si unus ex fideiussoribus
 ob rem non defensam
 conventus sit, deinde postea
 res defendatur, alter ob rem
 iudicatam conveniri potest.
 Idem quoque servandum est
 in duobus heredibus rei: nam
 in unius eiusdemque persona
 duæ clausulæ committi non
 possunt. Semper autem præ-
 valet rei iudicatæ clausula, eæ-
 que sola committitur.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΑ.

Περὶ τῆς ικανοδοσίας τὸ πρᾶγμα δεκτὸν ἡγεῖσθαι.

TITVLVS XI.

De satisfactione ratam rem haberi.

L.I.D. I. **Q**VAMVIS non is, qui A
rat. ré
hab. de rato stipulatus est,
à domino litis conveniatur,
sed alius quem convenire non
poterat, si ratum habuisset,
fortè fideiussor, aut alter ex
reis promittendi, qui socius
est eius qui stipulatus est, sti-
pulatio committitur.

L. 2. II. In stipulatione de rato
habendo non spectamus lū-
crum rei vel actoris, sed quid
interfuit eius qui stipulatus
est, ratum haberi, quod ge-
stum est.

L. 3. III. Minore qui pecuniam
sibi debitam accepit in inte-
grum restituto, stipulatio de
rato à procuratore interposi-
ta non committitur: sed ne-
que indebiti condictione agi-
tur. siue igitur mandatum in-
terveniat, ei adici debet: Si C
ille in integrum restitutus fuerit,
heresve eius, aut is ad quem ea
res pertinebit, prestabo id quod
interest: siue mandatum non
interveniat, hoc ex consen-
su cauendum erit.

§. 1. Si falsus procurator, qui
de rato habendo cauit, vi-
ctus sit, & dominus prouo-
caverit, stipulatio non com-

α. **Ε**ἰ καὶ τῷ λαβόντι πλὴν ἀσφα-
λῶς τῆς ικανοδοσίας μὴ ἐνά-
ρῃ ὁ τῆς δίκης κύριος, ἀλλ' ἐπερ-
υνὶ ὧς ἐκ ἡδυνάτου ἐνάγκην, εἰ τὸ πρᾶ-
χθὲν ἀπεδέξατο, τυχόν ἐξ ἡμετέρας, ἢ τῷ
ἐπ' αὐτῷ δύο ἐναγομένων κοινωνῶν
ὄντι τῷ λαβόντι πλὴν ἀσφαλῆως,
βεβαιόσται.

β. Ἐπὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς ικανοδο-
σίας οὐ σκοποῦμεν τὸ κέρδος τῆς ἐνα-
γομένης ἢ τῆς ἐνάροντος, ἀλλὰ τί διέ-
φερε τῷ ἐπρωτήσαντι κύριον ἢ μη-
δυνάει τὸ πρᾶχθαι.

γ. Ἀφ' ἡλικίας μὲν τὸ λαβεῖν χρεὶς
ἀποκαταστάσεως, οὐ βεβαιόσται ἢ
δοδεῖσθαι ὥς τῷ ἐντολέως αὐτῷ ικα-
νοδοσία, ἀλλ' οὐδὲ ἀπαιτήσεις κινεῖται.
εἴτε οὖν ἐντολὴ ὅσιν, ὁφείλει πρᾶ-
σθαι αὐτῇ. εἰ δὲ ἀποκαταστή, ἢ κλη-
ρονόμος αὐτῷ, ἢ πρὸς ὃν ἀνήκει τὸ
πρᾶγμα, δίδωμι τὸ διαφέρον. εἴτε
μὴ ὅσιν ἐντολὴ, ἐκ συμφώνου ὁ-
φείλει τὸ τοιοῦτον ὁμολογεῖσθαι.

Εὰν πλάσῃς ἐντολὴν πλὴν ικα-
νοδοσίαν δέδωκας ἡγήσῃ, καὶ ὁ
δεσπότης ἐκκαλέσται οὐ βεβαιό-

πα. εἰ δὲ ὁ δεσπότης μὴ ἡγησάμενος
κώριον ἀπατήσῃ τὸ χρέος, εἰς ὅσον
ἀπήτησε, βεβαιότα, καὶ αὐτὸς
ὁ ἐντολὴς οὐδὲν ἔλαβεν.

δ'. Εὰν ἐντολὴς εἰς πενήκοντα
νομίσματα ἐναγάζῃ δεδωκώς τ' ἱκανο-
δοσίαν, ἢ ἔλθῃ ὁ δεσπότης κινῶν εἰς
ἐκατὸν, κρατοῦνται οἱ ἐγγνηταὶ καὶ εἰς
τὰ πενήκοντα, καὶ εἰς ὃ διέφερον ὑπὲρ
τεθῶαι πλεὺς ἀγωγῶν τ' πενήκοντα.

ε'. Αποδέχεται τις τὸ παρὰχθέν,
οὐ μόνον ῥήμασιν, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ· ὥς
ὅταν ἐπεξέρχωμαι τῇ ἐναρχείῃ
ὡρὰ τῆς ἐντολέως μου δίκῃ.

ς'. Ο δέλων διεκδικῆσαι κατή-
γοροῦμενον ὡς ὑποπτον τὸν ἐπίτρο-
πον, ἀπατῆται τ' ἱκανοδοσίαν.

ζ'. Οὐ δύναται ὁ κληρονόμος μου
κώριον ἡγήσασθαι εἰσὼν τ' ὠρεομένον
χρόνου πλεὺς ὀνόματί μου αἰτηθεῖσαν
ἀγνοεῖν τὸς μου διακατοχῶν.

η'. Εὰν ὁ ἐντολὴς κινήσας πλεὺς
ἐπὶ φανερόν τι παρὰ τῶν ἀγω-
γῶν καὶ σοὶ ἤκηθῃ, καὶ μὴ ταῦτα
σου νεμηθέντος ἐναγάζῃ σοι ὁ δε-
σπότης, οὐ βεβαιότα ἢ ἱκανοδοσία
καὶ αὐτὸς γὰρ ὁ δεσπότης ἤκηθεις καὶ
ἐνάγων σοι νεμηθέντι μὴ ταῦτα, ἐκ
ἐκβάλλεται τῇ ῥεῖ ἰουδικάτα.

θ'. Εὰν ὁ ἐντολὴς ἀπατήσῃ
χρέος δεδωκώς πλεὺς ἱκανοδοσίαν,
καὶ κινήσῃ καὶ τῆς χρεώσου ὁ δε-

A mittitur. quod si dominus,
qui ratum non habuit, pe-
cuniam exegerit, stipula-
tio de rato committitur in
eam pecuniam quam domi-
nus exegit: quamvis nihil pro-
curator acceperit.

IV. Si procurator quinquaginta petat praestita cautio- L. 4.
ne de rato, & dominus cen-
tum petat, fideiussores & in
quingenta tenebuntur,
& quanti interfuit differri
quingenta actionem.

V. Non tantum verbis ra- L. 5.
tum quis habet, sed etiam
actu: veluti cum litem, quam
procurator meus inchoavit,
persequor.

VI. Qui tutorem suspecti L. 6.
postulatum defendere vult,
cautionem ratam rem domi-
num habiturum cauet.

VII. Heres meus bonorum L. 7.
possessionem nomine meo
ignorante me petitam intra
statuta tempora ratam habe-
re non potest.

VIII. Si procurator agens L. 8.
ad exhibendum aduersus te,
victus sit, & postea te possi-
dente tecum agat dominus,
stipulatio non committitur:
nam etsi dominus victus es-
set, & postea quia possides
ex integro egerit, exceptio-
ne rei iudicatae non summo-
uetur.

Si procurator a debitore L. 9.
pecuniam exegerit, & satis-
dederit dominum ratam rem
habere, & dominus aduersus

debitorem egerit, tametsi li-
tem amiserit, stipulatio com-
mittitur: & si procurator ex-
tra iudicium eandem pecu-
niam domino soluerit condi-
cit: conuentum autem pro-
curatorem ex stipulatu domi-
nus defendere potest, & de-
bitorem exceptione repelle-
re: naturale enim debitum
manet.

§. 2.

Sistatus controuerfiam cui
faciat procurator, & actor &
reus cauere debent: debet
autem certa summa definiri
quia libertas inestimabilis est.
& statim quidem committi-
tur stipulatio tam ratione
summæ, quàm sumptuum li-
tis, si dominus ratum non ha-
buerit. sed non antè ex ea agi-
tur, quàm de libertate actum
fuerit: quia si seruus sit iudi-
catus, inutilis fit stipulatio:
cùm & si qua sit actio eam
domino adquisiuit.

L. 9.

IX. Actor à tutore datus de
rato cauēt: non etiam actor
ciuitatis, nec magister vni-
uersitatis, nec curator bonis
consensu creditorum datus.

L. 10.

X. Interdùm ex conuentio-
ne stipulatio ratam rem ha-
beri interponitur: ut puta si
quid procurator locet, aut
vendat, aut si ei soluatur,

L. 11.

XI. Vel paciscitur, vel quod-
libet aliud nomine absentis
gerit.

L. 12.

XII. Quo enim tutiore lo-

A

σπούτης, εἰ δὲ πλεὺς δίκην ἀπολέσῃ,
βεβαιούται ἢ ἐπρώτοις, ἢ αἰα-
λαμβάνει τὰ χεῖματα, ἐὰν ἔξω-
θεν δικασθείου δέδωκεν αὐτὰ τῷ
δεσπότῃ ὁ ἐμπολεὺς. ἐναγόμενον δὲ
τῇ δὲ σπουλάτου τὸν ἐμπολέα διώα-
ται διεκδικεῖν ὁ δεσπότης, δὲ ἐμ-
βάλλει. (V) χρεώσιν ἀφραγέα φη-
μύρι γὰρ τὸ φυσικὸν χρεός.

B

Εὰν ἐμπολεὺς πρὸς ἑνα πρὸς
καταστάσεως δικάζηται, δὲ ἐνάγων
δὲ ἐναγόμενος δίδωσι πλεὺς ἱκανο-
δοσίαν. οὐκ ἔστι δὲ ὀφείλει δῆλον
ποσὸν, διὰ τὸ ἀδιαμήτητον εἶναι πλεὺς
ἐλδυσείαν. ἢ βίβως μὴ βεβαιού-
ται ἢ ἐπὶ τῷ ποσῷ, ἢ ἐπὶ τῆς
δαπάνης τῆς δίκης τῆς δεσπότου μὴ
ἀποδεχομένου τὸ πρᾶχθέν. οὐ κί-
νείται δὲ μέγας αὐτὰ πρὸς τῆς ἐλδυ-
σειας κριθῆ. (V) ἐὰν ψιφισθῇ
δοδός εἶναι, ἀκυροῦται ἢ ἐπρώτοις.
ὅτε εἰ δὲ ἡ πρὸς ἀγωγὴ, τῷ δεσπότῃ
προσπερίλει.

C

θ'. Οὐ πρὸς τῆς ἐπιζήτου δοδεὶς
ἐνάγων, ἀπαγείνεται πλεὺς ἱκανοδοσίαν,
οὐ μὲν ὁ ἐνάγων τῆς πόλεως, οὐδὲ
πρὸς τῆς ὁμάδος, οὐτε ὁ κτ' σω-
αίνεσιν τῇ δανείων δοδεὶς κουρά-
τωρ τοῖς πράγμασιν.

D

ι'. Εὰν ὅτε ἀπὸ συμφώνου δίδω-
ται ἢ ἱκανοδοσία ὥς ὅτε μεθοῖ ἢ πρ-
πράσκει, ἢ χρεὶ λαμβάνει ὁ ἐμ-
πολεὺς,

ια'. Ἡ πεκτεύει, ἢ π' ἐπὶ πρὸν ποιεῖ
ὀνόματι τῆς ἀπόντος.

ιβ'. Διὰ γὰρ ἀσφάλειαν τῆς σω-

ἀλλὰ ποντος τῷ πλαστῷ ἐντολεῖ, δι-
δοται.

Οὐκ αὐθιγὸς ἄμα τὸ γινῶναι τὸ
ᾧ τῆς ἐντολέως παρὰ τὸν, ὁφεί-
λει δὲ ποδεχέσθαι αὐτὸ ὁ δεσποτὴς,
ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐπιμετελείου διαση-
ματος· εἰ δὲ πλεὺν χρόνον μὴ δὲ πο-
δεξάμενος, ὑπερὸν δὲ ποδεχέσθαι, βε-
βαιόδοται μὴ ἢ ἐπὶ πρώτοις, ἀρμόζει
δὲ κατ' αὐτὸ παραγραφῆς· εἰ δὲ καὶ
ἀπατήσῃ τὸν ἐναγόμενον, τὸ δὲ πο-
τῷ ἐντολεῖ, βεβαιόδοται ἢ ἐπὶ πρώ-
τοις, & εἰ ἐν ἐναγόμενος ᾧ τῆς
ἐναγόμενου σύμφηφίση καὶ λογί-
σται, ὅπως ἐπεχρεώσῃ· ὅπως δὲ
ποτε γὰρ τις ἀνάστασιν τὸ παρὰ τὸν
ᾧ τῆς ἐντολέως, βεβαιόδοται ἢ
ικανοδοσία.

γ. Η ἐπὶ τῆς ικανοδοσίας, εἰς
τὸ διαφέρειν τῷ ἐπὶ πρώτῳ ἀρμό-
ζει, οὗτοι εἰς εἴπερ ἐζημιώσῃ, ἢ εἰς
εἴπερ ἡδυνάτο κερδαίνει.

Εάν ἐξωθεν δικαστηρίου κατα-
βάλληται ἐντολεῖ ληγάτον, ὁφεί-
λει δοῦναι πλεὺν ικανοδοσίαν.

δ. Εάν ἐν τῷ δύο ὑποδυνάτων
δοθῇ ικανοδοσία, ἢ ἀπατήσῃ ὁ
ἄλλος κοινωνὸς ὢν τῆς ἐνοχίας, βε-
βαιόδοται ἢ ἐπὶ πρώτοις.

ε. Η γὰρ ἀμπλοῖς πέπε ἐπὶ πρώτοις
βεβαιόδοται, εἴτε τὸ χρέος ἀπατήσῃ
ἐν δικαστηρίῳ, ἢ καὶ ἐξω δικαστη-
ρίου καταβληθῇ αὐτῷ, ἢ ἀπα-
τήσῃ συλλογίσται αὐτὸ, ἢ
ὑπεξέλῃ· καὶ ὁ κληρονόμος γὰρ κα-

eo sit qui contrahit cum fal-
so procuratore, de ratihabi-
tione cauetur.

Non statim atque domi-
nus cognouit quod à procu-
ratore gestum est, ratum id
habere debet, sed cum mo-
dico quodam spatio tempo-
ris. quod si quod primò ra-
tum non habuit, postea ha-
bebit ratum; committitur
quidem stipulatio, sed exce-
ptio aduersus eum competit.
Sed etsi à reo quod procura-
tori fuerat solum exegerit,
committitur stipulatio, &
si aduersus petentem com-
pensatione, deductione uel
usus sit: quomodocumque e-
nim quis id quod à procura-
tore actum est, retractet,
cautio committitur.

XIII. Stipulatio de rato sti-
pulantī competit in id quod
interest, id est, in id dam-
num quod accepit, & in id
quod lucrari poterat.

Si extra iudiciū procu-
ratori legatum soluatur, ca-
uere debet.

XIV. Si vni ex duobus reis
cautum sit de rato, & ab al-
io petatur qui eiusdem obli-
gationis socius est, stipulatio
committitur.

XV. Stipulatio ampliùs non
peti committitur, siue quis
debitum in iudicio petat, si-
ue extra iudiciū ei soluatur;
aut si aduersus petentem com-
pensatione, deductione uel
usus sit: nam & heres prohibi-

tus debitum petere, si horum quicquam fecerit, actione ex testamento tenetur. si tamen præstita mihi eiusmodi cautione in ius vocatus fuero, & satis iudicio sistendi causa dederò, lis tamen contestata non fuerit, non videtur à me peti, neque stipulatio committitur.

L. 16. XVI. Si indebitum procuratori solutum sit, statim ex hac stipulatione convenitur, quò efficiat ut dominus eam solutionem ratam habeat: si enim ratam habeat, ipse indebiti condictione tenetur: si verò ratam non habeat, procuratori condicatur. Quamvis non dominus, sed qui ab eo emit fundum vindicet, cuius nomine procurator instituta iam actione de rato cauerat, committitur stipulatio.

L. 17. XVII. Si dominus partem rei gestæ ratam habuerit, in reliquo stipulatio committitur, non in toto. Si verò decem aureos, aut Petrum, vtrum ego voluero stipulatus sim, & absente me, procurator meus quinque petierit, & ratum habuero, rectè actum videtur.

L. 18. XVIII. Sed etsi in cautione heredum mentio facta sit, & vnus quidem ratum habeat, alter non habeat, committitur stipulatio pro ea parte,

Α λυόμενος ἀπαγγέλλω γέρος, ἐάν πούτων παρέξω, ὑποκείται τῇ ἐκ τῆ διαθήκης ἀγωγῇ· εἰ μὲν τοι τῆς διαθήκης δοθείσης μοι ἀσφαλείας εἰς δικαστήριον κληθῶ, καὶ δώσω πλεονεξίας τῆς ἐν τῷ δικαστηρίῳ παραστάσεως ἀσφαλῆς, μὴ μὲν τοι ἡ δίκη περὶ καταρχῇ, οὐ δοκῶ ἀπαγγέλλω, οὐδὲ βεβαιοῦμαι ἡ ἐπρώτησις.

15. Ἐάν μὴ γέρος οὐ μὲν ἐντολῇ καταβλήθῃ, παραχρῆμα διὰ τῆς παρούσης ἐπρώτησεως ἐνάγεται, ἐφ' ᾧ παρέσθαι δόξαται. δεσποτίω δὲ ποδὲξασθαι· εἰ μὲν γὰρ δὲ ποδὲξεται, αὐτὸς τῷ πλεονεξίᾳ μὴ γέρος οὐ μὲν λόγῳ ἐνάγεται· εἰ δὲ μὴ, ὁ ἐντολὴς ἀπαγγέλλω. εἰ καὶ μὴ ὁ δεσπότης, ἀλλ' ὁ δὲ αὐτὸς ἀγροῦν ἐκδικεῖ ἀγρόν, πλεονεξίας οὐ δικαστήριον ὁ ἐντολὴς δέδωκεν ἱκανοδοσίαν, βεβαιοῦμαι.

17. Ἐάν μέρος τῆς παρεχόμενης δὲ ποδὲξεται ὁ δεσπότης, ὅτι τῷ λοιπῷ βεβαιοῦμαι ἡ ἐπρώτησις, καὶ ἐκ εἰς τὸ πᾶν. εἰ γὰρ ἐπρώτῃσι δέκα νομίματα, ἢ Πέτρον, ὅπου τὸν ἐγὼ βούλομαι, καὶ δὲ ποδὲξεται, ὁ ἐντολὴς μου κινήσῃ εἰς πέντε νομίματα, καὶ δὲ ποδὲξομαι, καλῶς δοκεῖ γεγενησθαι ἡ κίνησις.

18. Εἰ δὲ καὶ μνήμη κληρονόμων ἐν τῇ ἀσφαλείᾳ γίνηται, καὶ ὁ μὲν εἰς δὲ ποδὲξεται, ὁ δὲ ἕτερος οὐ, καὶ τὸ μέρος τῆς μὴ δὲ ποδὲξεται.

ἀρχομένου βεβαίως· εἰς ὃν ὁ
 διαφέρον κινεῖται· ὅθεν καὶ πολλα-
 κίς κινεῖται, ὅπ· ἐδικάσαντο, ὅπ
 ἐδαπάνησεν, ὅπ· σιωπήσῃ, ὅπ
 κατακριθεὶς δέδωκε. καὶ ἡ· ὅπ
 συμπίπτει ἀσφαλῆ· ὅπ· πρὸς
 πῶ καὶ μέρ· συμβαίνουσιν ζη-
 μίαν κινεῖται πολλακίς, μὴ πρὸς
 μόνοντων ἡμῶν πῶ πᾶσαν ζημιάν
 ζημιάν.

ιβ'. Καὶ ἐν τῇ ἐπύῃ τῆς ἱκανοδο-
 σίας, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς πρὸς τὴν δό-
 λου κεφαλαιαῖς, ὁ διαφέρον σκο-
 πεῖται τὸ ἐπρωτῆσαντος.

κ'. Οὐ μόνον ἐναγών, ἀλλὰ καὶ
 ἐπρωτῶν ἐκ πρῶτου τῶ ἀπολιμ-
 πανομένου, δίδωσι πῶ ἱκανοδοσίαν
 ὁ ἐντολῆς.

κα'. Ἐὰν διὰ δεισιφροσύνης ὁπρὸς
 δεισιφροσύνης ὅπ· ἐμοῦ βασιλεῖ σήμα-
 νῶ πόνδε δέδωκεναι ἐντολῆα, κί-
 νῶν ἐκ ἀπαυτεῖται πῶ ἱκανοδο-
 σίαν· ἐναγόμενος δὲ δίδωσι πάν-
 τως πῶ ὅπ· τῇ ἐκπληροσῇ τῶ
 κρίθεντων ἱκανοδοσίαν.

κβ'. Ἐὰν χωρὶς δικαστηρίου μὴ
 ἡγεωσόμενον ὁ ἐντολῆς ἀπαυτῇ,
 ὁ βέβαιον ὁ δεσπότης ἀποδέξῃ, μόν-
 νος ὁ δεσπότης ἐπὶ κεῖται πῶ πρὸς τῆς
 ἀπαυτῆσεως λόγῳ· εἰ ὅ· μὴ ἀποδέ-
 ξηται, εἰ μὲν δέδωκεν ὁ ἐντολῆς πῶ
 ἱκανοδοσίαν, μόνη· ὅ· ἐξ ἐπιούρου,
 καὶ ἐπὶ τῶ δόθεν καὶ ὅπ· τῆς δαπάνης
 τῆς δίκης ἀρμόζει· εἰ ὅ· μὴ δέδωκε
 ἀσφαλῆ, ὁ πρὸς τῆς ἀπαυτῆσεως
 λόγος ἀρμόζει κατ' αὐτόν.

Basil. Tom. I.

A pro quā ratum non habetur :
 quia in id committitur quod
 interest agentis : & ideo, sæ-
 pius ex ea agitur, quod liti-
 gavit, quod consumpsit; quod
 patronum aduocauit, quod
 damnatus soluit: nam & in
 stipulatione, damni, infecti;
 sæpius agitur, prout sæpius
 B totum damnum datum sit. p
 XIX. In stipulatione de ra- L. 19.
 to; & in clausulis omnibus de
 dolo malo, id spectatur quod
 interest stipulatoris.

XX. Non solum quum a- L. 20.
 ctionem intendit; verum et-
 iam quum stipulatur ex ab-
 sentis persona, procurator de
 rato cauere debet.

XXI. Si libello principi da- L. 21.
 to significauero, quendam a
 me procuratorem factum; si
 ager, non satisfacat de rato: si
 autem conueniatur, utique
 iudicatum solui promittere
 debet.

XXII. Si sine iudicio non L. 22.
 debitum procurator exegerit,
 & dominus ratum habue-
 rit, solus dominus condictione
 tenetur. sed & si ratum
 non habuit; si quidem pro-
 curator cauit de rato, sola ac-
 tio ex stipulatione eius quod
 solutum est, & impensarum
 litis nomine competit. si ve-
 rò de rato non cauit, indebi-
 ti conditio aduersus ipsum
 competit.

Ccc

§. 1. Quod si procurator in iudicio non debitum petierit, si quidem dominus ratum habeat, stipulatio non committitur: si verò ratum non habuerit, committitur.

§. 2. Cum autem procurator rectè petit, dominus autem perperam aduersus reum agit, impensarum tantum ratione stipulatio committitur, quamvis iudex non ignorauerit domino pecuniam solutam fuisse: iniuria enim iudicis fideiussoribus damnosa esse non debet. Si dominus ratam rem non habens, litem mouerit, eamque amiserit, impendiorum tantum nomine stipulatio committitur. Si post mortem meam legata mihi debita procuratori meo soluta fuerint, rectè ab eo desideratur caueri, ratam solutionem ab heredibus meis haberi.

§. 3. Si in stipulatione heredes & cæteri successores omitantur, si quidem consultò, agentibus eis doli clausula non committitur. si verò per imprudentiam omissi sint, committitur.

§. 4. Si iudicio de hereditate à procuratore instituto, dominus fundum ex ea petierit, stipulatio ratam rem haberi committitur: si enim verus procurator fuisset, exceptio rei iudicatæ dominum sum-moueret. tunc autem stipulatio committitur, quum, si

A Εἰ δὲ τὸ μὴ χρεώσου μὲν ἀπῆ-
τησεν ἐν δικαστηρίῳ, εἰ μὲν ἀποδέ-
ξεται ὁ δεσπότης, οὐ βεβαιόεται ἡ
ικανοδοσία· εἰ δὲ μὴ ἀποδέξεται,
βεβαιόεται.

Εἰ δὲ δικαίως ὁ ἐντολὴς ἐνή-
γαγῃ, ματαίως δὲ κινεῖ καὶ τὸ ἐν-
αγόμενον ὁ δεσπότης, εἰς μόνας τὰς
δαπάνας βεβαιεῖται ἡ ἐπ' ὧτοις, καὶ
ὁ δικαστὴς συνείδε π λαβεῖν τὸν δε-
σπότην· ἡ γὰρ ἀδικία τῷ δικαστηρίου
ἐπιζήμιος οὐ γίνεται τοῖς ἐπ' αὐτῇ.
ἐὰν μὴ δεκτὸν ἀποδέξαι μὲν ὁ δε-
σπότης κινήσῃ, καὶ πλεὶς δίκῃ ἀπολέ-
σῃ, εἰς μόνὰ τὰ δαπανήματα βε-
βαιόεται ἡ ἐπ' ὧτοις. ἐὰν μὲν θάνα-
τόν μου λησάτα κεχρεώση μὲν μοι
καταβληθῇ τῷ ἐντολῇ μου, καλῶς
ἀπαιτεῖται ἀσφάλεια ἐπὶ τῷ δεκ-
τὸν ἀποδέξασθαι τὸν κληρονόμους
μου.

Εὰν ἐν τῇ ικανοδοσίᾳ μνήμῃ καὶ
κληρονόμων καὶ διαδόχων μὴ γνή-
ται, εἰ μὲν ἐκ προνοίας, οὐ βε-
βαιόεται τὸ τῷ δόλου κεφάλαιον
κινουμένων αὐτῶν· εἰ δὲ καὶ ἀγνοίαν
παρελείφθωσαν, βεβαιόεται.

Εὰν τῷ ἐντολῇως πρὸς κληρονο-
μίας κινήσαντος ὁ δεσπότης ἀγὼν
ᾧ αὐτῆς ἀπαίτῃ, βεβαιόεται ἡ
ἐπ' αὐτῇ τῆς ικανοδοσίας· εἰ γὰρ ἀλη-
θὴς ᾧ ὁ ἐντολὴς κινῶν, ὁ δε-
σπότης ὧς βεβαίωτο παρὰ γὰρ φη-
τότε δὲ βεβαιόεται ἡ ικανοδοσία, ὅτε

ἐντολέως ἀληθοῦς ὄντος· ὁ δὲ ἀπὸ τῆς
κινῶν τῷ αὐτῷ δικαίῳ, ἢ διὰ πα-
ραγραφῆς ἐξεβάλλει.

Εἰ δὲ ὁ υἱὸς ὑβριζόντος κινῇ τὸ ὄνο-
μα πατρὸς πατρὸς αὐτοῦ πλὴν τοῦ τοῦ
ὑβριζοῦ ἀγωγῶν, ὁφείλει ἔτι καὶ τοῦ
αὐτοῦ, ἔτι καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ διδόναι
πλὴν ἱκανοδοσίαν. εἰ δὲ ὁ νόμος πα-
τρὸς κινῇ, ἔτι καὶ αὐτοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ,
καὶ τὸ ἐξ ὅρου, ὁφείλει αὐτὸν διδόναι.
καὶ. Εἰ δὲ ὁ ἐντολὴς πλὴν τὸν ἀμ-
πλοῖς πέπ δέδωκεν ἀσφάλειαν, καὶ
ἐλθὼν ἐντολὴς πλαστὸς, κινῶν τοῦ
τοῦ αὐτοῦ, οὐ βεβαιόταται ἢ ἐπὶ πρώτοις·
ἄρκει γὰρ τὸ μὴ κινῆσαι τὸ ἔχοντα
ἀγωγῶν, ἢ ἀπαίτησιν, καὶ εἰς ὃν τὸ
πρᾶγμα ἀναφέρεται.

καὶ. Εἰ δὲ ὁ νόμος πατρὸς διακατοχῇ
αἰτηθῇ, εἴσω τοῦ ὠρισμένου χρόνου
ταῖς διακατοχαῖς ὁφείλω δεκτὸν
ἀποδέξασθαι οὐ μὴ μὲν ταῦτα. δύ-
ναμαι δὲ καὶ ἀποθανόντος ἔτι μανέν-
τος, ἔτι μετὰ μεληθέντος τοῦ ἀπαίτη-
σαντος δεκτὸν ἀποδέχεσθαι.

καὶ. Εἰ δὲ ὁ πατήρ ἀπαίτησιν πλὴν
πρᾶγμα τὸ θυγατρὸς, καὶ ἀποθανῇ
αὐτὴ πρὶν ἢ δεκτὸν ἀποδέξασθαι, οὐ
βεβαιόταται ἢ ὅρα τὸ πατρὸς δοθεῖσα
ἱκανοδοσία, πλὴν θυγατρὸς δεκτὸν τὸ
πρᾶγμα χεῖν.

Εἰ δὲ καὶ τῷ χρόνῳ μέλλον
ἀπόλλυσθαι ὁ ἐντολὴς ἀπαίτησιν,
καὶ μὴ τὸ ἐλθὼν φερόμεναι τῷ χρό-
νῳ τὸ χρεώσιον ὁ δεσπότης δε-
κτὸν ἀποδέξασθαι, βεβαιόταται καὶ
τοῦ ἐντολέως ἢ ὅρα αὐτοῦ δοθεῖσα

Basil. Tom. I.

A. verus procurator fuisset, do-
minus agens ipso iure, aut
per exceptionem summo iu-
retur.

i. Qui patris nomine iniuria-
rum agit ob eam rem, quod
filio iniuria facta sit, tam ex
persona patris quam filij cau-
ere debet. si vero in nomine
aut agat, ex persona autem filij,
B. & nepotis de rato cauere co-
gendus est.

XXIII. Si procurator satisde-
dit amplius non peti, & pro-
curator falsus superuenerit,
qui idem petat, non com-
mittitur stipulatio: sufficit
enim eum non petiisse, cu-
ius de ea re actio, petitio sit,
& ad quem ea res pertinet.

C XXIV. Si bonorum posses-
sio nomine meo petita sit,
L. 14. intra statutum tempus quo
peti potest, eam ratam habe-
re debeo, non etiam postea.
Sed & si mortuus sit qui pe-
tiit, aut furere coeperit, aut
si poeniteat illum petiisse, ra-
tam habere possum.

XXV. Si pater dotem filiae
L. 25. petierit, & prius quam ra-
tam haberet, mortua sit, non
committitur stipulatio à pa-
tre interposita, filiam ratam
rem habituram.

Si procurator debitum quod
S. 1. tempore perituum erat, pe-
tierit, deinde postquam de-
bitor tempore liberatus est,
dominus ratam rem habue-
rit, aduersus procuratorem
stipulatio ab eo interposita

Ccc ij

committitur. si enim nulla
stipulatio interposita esset,
debitor aduersus eum condi-
tionem haberet.

XIX.VI. Quamuis id quod
a procuratore petitur inde-
bitum sit; si tamen de eo quasi
debito controuersia mota sit,
stipulatio committitur, si is,
cuius nomine procurator
controuersiam mouit; id
postea petat.

ἱκανοδοσία· εἰ γὰρ μὴ δέδωκε τ' ἀσφα-
λῶς, ὑπὲρ κείνου τῷ χρεώσῃ τῷ ἀδελ-
φῷ ἀπαγήσεως λόγῳ.
κς'. Εἰ δὲ ἀχρεώσητον ἢ τὸ ἀπαγο-
νισμὸν ὡς ἀ. τῆ ἐντολέως, Φιλονει-
κία δὲ γέγονε ἀδελφῷ αὐτοῦ, ὡς εἴη τῆ
ὀφειλοῦ μέρους, βέβαιόδοται ἢ δόδει-
σα ἱκανοδοσία, ἀπαγονισμὸς ὑπερον-
κείνου, οὗ ὀνόματι ὁ ἐντολὴς ἐκί-
νησεν.

ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ.

ΤΙΤΛΟΣ Α΄.

Περὶ τῶν εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστάσεων.

ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ

LIBER DECIMVS.

TITVLVS I.

De in integrum restitutionibus.

Α΄. **Ε**ΙΤΕ διὰ πλὴν ἡλικίαν,
εἴτε διὰ φόβον, εἴτε
διὰ πανουργίαν, εἴτε διὰ

ἀπορίαν ὡς ἐξαφῆς, βοηθεῖται.

Β΄. Εἴτε διὰ πλὴν ἐναλλαγὴν τῆς
καταστάσεως, ἢ δικαίαν πλάνην.

Γ΄. Πᾶσα ἀποκατάστασις τῆς αἰ-
τίας διαγνωθείσης δίδεται διὰ τῆς
πραίτωρος, ζητουμένης τῆς αἰτίας.

Δ΄. Εὰν διὰ μικρὸν πᾶν ὡς ἄ-
γμα, ἢ ποσὸν, μείζον ὡς ἄγμα
ὁρμηθῇται, οὐ δίδεται ἀποκα-
τάστασις.

Ε΄. Οὐ δοκεῖ πρὸς ἐμπειρίαν
ὡς ἄγματος, ἐφ' ᾧ ἔχῃ ἀποκατα-
στασιν.

ΣΤ΄. Πρώτων τῶν ἐχόντων ἀπο-
Basil. Tom. I.

Α. I. **S**IVE quis ætate, si-
ue metu, siue calli-
ditate, siue absen-
rest.

tia circumscriptus sit, sub-
uenitur ei.

II. Siue per status muta-
tionem, aut iustum errorem.

III. Omnis in integrum
restitutio causa cognita a præ-

tore datur, ut causam eius
examinet.

IV. Si propter minimam
admodum rem, vel summam
maiori rei præiudicetur, re-
stitutio non conceditur.

V. Non videtur quis re ex-
cidisse, in quam restitui po-
test.

VI. Omnium qui ipsi po-
Ccc iij

tuerunt restitui in integrum, successores quoque restitui possunt: siue heredes sint, siue hi quibus fideicommissaria hereditas restituta est. siue filii familias militis successores: sed etsi minor in seruitutem redigatur, dominus eius intra tempus statutum restituitur. sed & si fortè hereditatem adierit, & circumscriptus sit, siue minor sit, siue non; dominus abstinendi facultatem habet.

L. 7. VII. Qui citatus non paruit & damnatus est; si confestim pro tribunali sedentem prætorem adierit, restituitur: non enim per contumaciam videtur abfuisse, sed quod vocem prætoris non exaudierit.

§. 1. Ex aliis quoque causis lis restituitur, cum quis sine culpa sua ac negligentia deceptus est, & maximè si fraus aduersarij interuenerit: cum etiam de dolo malo actio competat. sed melius est restitutionem dare, quàm famo- sam actionem, quæ datur cum alio remedio destituimur.

L. 8. VIII. Minores annis etiam qui per tutores curatorésve suos defensi sunt, etiam contra ciuitatem restituuntur. Qui verò reipublicæ causa absunt, & cæteri qui eis ab- similes non sunt, si per procu- ratores suos defensi sunt, in hoc tantum restituuntur, ut appellare possint.

A κατὰ τὰς αἰτίας; καὶ ὁ διάδοχος ἔχεισιν, εἴτε κληρονόμοι εἰσὶν, εἴτε καὶ ὁ μά- δα λήγαπαί εἰσι, εἴτε ὑπεξοισίου στρατώπου διάδοχοι. εἰ δὲ ἔσθ' ἀφῆλιξ δυνάδουλωθῇ, ὁ δεσπότης αὐτῷ εἰσωτῶν ὠλεσμένου χρόνου, δόποκαθίσταται. εἰ δὲ καὶ ἐτύχεν ὑποσελθῶν κληρο- νομίαν, καὶ περὶ γραφαῖς, εἴτε ἀ- φῆλιξ ὅστιν, εἴτε μὴ, ὁξοισίου ἔχῃ δόποκαταστῆναι ὁ δεσπότης.

Ζ'. Ο κληθεὶς ἔσθ' ὑπακούσας, καὶ ἐκ τούτου κατὰ δικασθεὶς, εἰς πα- ραχρήμα. περὶ καθήκοντος πῶ δὲ- ρον πωροσέλθοι, δόποκαθίσταται. δο- κεῖ, ὅτι μὴ καὶ περὶ πέτειδου δόπολει- φθῆναι, ἀλλ' ὡς μὴ ἀκούσας τῆς κήρυκος.

Καὶ ὁξ ἐπ' αὐτῶν ἡ αἰτιά ἢ δίκη δόποκαθίσταται, ὅταν πρὸς μὴ καὶ ῥαθυ-μίαν οἰκέειν περὶ γραφῇ, ἔσθ' ἡ μά- στα εἰ γέρονε δόλος ἢ ἀντιδίκου, ἐφ' ὃ καὶ τῇ περὶ δόλου χάρις. ἀλλὰ κρείτ- τον ὅστιν δόποκατὰ τὰς αἰτίας δοῦναι, ἢ πρὸς ἀπμοποιὸν ἀγωγῇ, ἢ πρὸς ἐν δόπο- εἰς βοήθειας δίδοται.

Η'. Οἱ μὲν ἀφῆλικες καὶ διὰ τῶν κηδεμόνων δικαστέμενοι, καὶ καὶ πό- λεως δόποκαθίστανται. οἱ δὲ διὰ πρᾶ- γμα δημόσιον δόπολιμπανόμενοι καὶ ὅμοιοι αὐτοῖς, ἐχρηκότες διοικη- τὰς, εἰς μόνον τὸ δυνήθηναι ἐκκα- λείσασθαι δόποκαθίστανται.

ΤΙΤΛΟΣ Β'.

Ὅπρ φόβον ἀναπόμνητον χρεὶν εἶν.

TITVLVS II.

Quod metus causa gestum erit.

Α. ΤΟ κτ' φόβον γινόμενον, ἐκ
ἐρρώται. ἐνέσι ὃ τῷ φόβῳ ἔ
ἢ βία.

β'. Βία δὲ ὅστις, μεγάλου ἀνα-
γκαστος ἐπέλθους, ὡς οὐ δυνατὸν
ἀποδεῖσθαι.

γ'. Βίαν μεγαλύτεν ἔ παρὰ νό-
μον ἐπιζητῶμεν, οὐ μὲν ὡς
ἔχοντες δικαίῳ τῆς ἐξουσίας νομί-
μως ἐπιφέρουσιν. εἰ δὲ καὶ πρὶν
ἐν Ρώμῃ ἢ ἐξουσίαν ἐπαρχίας
ἀδίκως τι ποιήσουσιν, ὑποκείνται τῇ
τῆ συμβουλῆς αἰτίᾳ, τυχὸν ἀπει-
λῇ θανάτου, ἢ πληγῶν,

δ'. Ἡ δουλείας, ἢ τινος ὁμοίου
χρήματα ἀναγκάζουσιν.

ε'. Καὶ φόβον οὐ τὸν τυχόντα δε-
χόμεθα, ἀλλὰ τὸν ἀπὸ μεγάλης κα-
κοτελείας.

ς'. Καὶ τὸν δυνάμενον ἀνδρα γέ-
μιον, οὐ μὲν μάταιον καταπιθεῖται.

ζ'. Ο τῆς ἀπείρας καὶ τῆ σκυλ-
μοῦ φόβος, ἔ ὅ ἔ δὲ ἄλλοι, ἐπ' οὐδὲν
ἀνάγκη, τ' διὰ τὸ ἀναχθῆναι αἰτίαν
ἐκ εἰσαγγελίας. Ο καταχρεὶς ἐπὶ μοι-
χία, ἢ κλοπῇ, ἢ τινι ἀμάρτηματι,
εἰάν δῶ τι ὁμολογήσῃ, ὥστε μὴ πα-
ραδοθῆναι, ἢ φονευθῆναι, ἢ δεσφ-

I. Q V O D metus causa ^{L. 1. D.}
gestum est, non valet. ^{qu.}
metui autem vis etiam inest. ^{met. c.}

II. Vis autem est maioris ^{L. 2.}
rei impetus, qui repelli non
potest.

III. Vim maiorem, & illi ^{L. 3.}
citam desideramus, non eam
quam magistratus iure hono-
ris legitimè inferunt. cæte-
rùm si prætor Romæ, vel
præses provinciæ per iniu-
riam aliquid fecerint, inci-
dunt in edictum: si fortè mor-
tis terrore, aut verberum,

IV. Aut seruitutis, simi- ^{L. 4.}
liumque pecuniam extorfe-
rint.

V. Metum non quemlibet ^{L. 5.}
accipimus, sed maioris ma-
litis:

VI. Et qui virum grauem ^{L. 6.}
non vanum perterrere pos-
sit.

VII. Infamiae & vexationis ^{L. 7.}
timor, & meticulosi ob rem
nullam, locum edicto non
facit. In adulterio, vel furto,
vel alio flagitio deprehensus,
si quid dederit, aut promise-
rit, ne prodatur, aut occida-
tur, vel in vincula coniicia-

Ccc iiij

tur, data repetit. quamquam A
non omnem adulterum liceat
occidere vel furem, sed eum
qui se telo defendit.

L. 8. VIII. Qui autem pro com-
perto adulterio accepit lege
de adulteriis tenetur. Qui ac-
cipit ne instrumenta status
mei interuertat, dati repeti-
tioni subiicitur, si iam in B
seruitutem petitus sim, & si-
ne illis in causa superior esse
non possum. Si vir aut mu-
lier quid dederit, ne quid ip-
se, aut quis ex liberis eius
turpe patiatur, dati repetitio-
nem habet: iste enim metus
maior, quam mortis est.

L. 9. IX. Metus praesens esse de-
bet, non ex suspitione indu-
ci: nam si quis audito quod C
quiscum armis veniret, fun-
dum dereliquerit, nec actio-
nem quod metus causa, ne-
que vnde vi interdictum ha-
bet: quia deiici constanter
non expectauit. si verò post-
eaquam armati ingressi sunt,
discesserit, edicto locus est. &
cum manu & vi nouum opus
fit: metu enim nouum opus D
fieri patitur. interdictum
quoque quod vi, competit.
& si per metum possessionem
tradidero.

§. 1. Siue singularis persona vim
intulerit, siue populus, siue
collegium, siue corpus, edi-
cto locus est. qui verò aliquid
accepit, vel quid stipulatus
est, quo quem de vi latro-

ναι, ἔχῃ πῶς τῆς δόσεως αἰπάσιν,
εἰ καὶ τὰ μάλιστα οὐ πάντα μοιχρὸν,
ἢ κλέπτεον ἔξεσι φονεύειν, ἀλλὰ
ἀκοντῶ ἐαυτὸν διεκδικουῦτα.

ή. Ο δὲ λαβὼν ὑπὲρ περφορῶν
μοιχρὸς, & τῷ περ μοιχείας ἐνέ-
χεται. ὁ λαβὼν ἐπὶ τῷ μὴ ἀφαι-
σῆσαι τὰ δικαιώματα τῆς καταστά-
σεώς μου, ὑποκείται τῇ τῆς δό-
σεως αἰπάσει, ἐὰν ἐνήχηται & χωρὶς
αὐτῶν ἐκ ἡδυνάμει νικῆσαι. ἐὰν
ἀνὴρ ἢ γυνὴ δῶ, ἵνα μηδὲν αἰ-
σχρὸν, ἢ αὐτὸς ἢ τέκνον αὐτοῦ ὑπο-
στῇ, ἔχῃ πῶς τῆς δόσεως αἰπάσιν
ὅσῃ γὰρ ὁ φόβος μείζων ὅτι τῆς
θανάτου.

θ. Παρεῖναι δὲ τὸν φόβον, οὐ μὲν
ἐλπίζεσθαι· ὁ γὰρ ἀκούσας ἵνα μέλ-
λειν αὐτῷ μὴ ὀπλῶν ἐπέναι, καὶ ἀνα-
χωρήσας τῆς ἀρχῆς, οὔτε πῶς διὰ
τὸν φόβον αἰπάσιν ἔχῃ, οὔτε τὸ περ
βίας δίκαιον, ἐπὶ τῷ ἐν ἀνέμεινε βε-
βαίως ἐμβληθῆναι. εἰ δὲ τῷ ἐνό-
πλων εἰσελθόντων ἀνέχωρήσῃ, χω-
ραν ἔχῃ. καὶ ὅτε χρεὶ γίνεται και-
νοτομία· καὶ γὰρ φόβον ὁ καινοτο-
μούμενος ἀνέχεται. ἀρμόζει δὲ καὶ
τὸ περ βίας. καὶ ἐὰν καὶ φόβον
παρεδῶσω νομῶ.

Εἴτε πῶς βίαν εἰς ποιήσῃ, εἴ-
τε δῆμον, ἢ σύστημα, ἢ σωμα-
τεῖον, χωρὰ τῇ διὰ τῆς αἰπάσεως.
ὁ δὲ λαβὼν ἢ ὁμολογηθεὶς ἐπὶ τῷ
φυλάξαι, ἢ ἐλθεῖν προσεῖναι ἵνα λη-

ἑαυτῶν, ἢ πολεμίων, ἐκ ἐνέχεται, εἰ μὴ
μετὰ τῆς βίας. ὑποურγίας γὰρ
μισθὸν ἔλαβεν.

Εὰν κτ' βίαν ἐλάβηθερῶσω, ἢ κα-
ταλύσω κτήμα, χωρὰ τῇ δόποκα-
ταστάσῃ.

Εὰν κτ' βίαν ὁμολογήσω, ἔχω
παρεγραφήν, & ἐναγωγὴν εἰς
τὸ ἀναλαβεῖν πάλιν ὁμολογίαν. εἰ γὰρ
ἢ καταβάλω μὴ πάλιν δόπογνῶ, ἢ
ὁμολογίαν βιαίαν ποιήσω, & πα-
ρεγραφήν & ἀγωγὴν ἔχω, ἢ τῇ
πῶν παρὰ γὰρ ἀγωγῶν. ὅπ' ἂν τὸ
παρὰ γὰρ ἐν τῇ οὐσίᾳ ὅτι τῆς βια-
θέντος. ἔχω γὰρ & παρὰ γὰρ ἀ-
ναγκασμένης τῆς δόπογνῆς, ἢ ἄλλης
ἐλάβηθερίας.

Εἴτε τ' ὅπ' τῶν παρὰ γὰρ ἀγω-
γῶν, εἴτε πάλιν διὰ τὸ φόβον αἰπάσιν
κινήσῃ τις, ἀναίρει πάλιν ἐπ' αὐτόν.

Ὁ φόβος λαβὼν παρὰ γὰρ ἀγω-
γῶν αὐτὸν, & παρὰ γὰρ ἀγωγῶν ὁμολογεῖ.
εἰ γὰρ κτ' φόβον δόπογνῶ γνῶνται, καὶ
μὴ δίδωσι τὸ γένος, ἢ πάλιν ἀγω-
γῶν ὑποδέχεται τῆς ἐνοχῆς ἀνα-
νευμένης, εἰς τὸ τετραπλοῦν κατὰ
δικάζεται. εἰ μὴ ἐπ' αὐτῷ κτ' βίαν,
διὰ δόπογνῆς ἐλάβηθεροδμα. ἢ γένος
καρπῶν & δουλείαι δόπογνῆς
ἀνδρευοῦνται.

Οὐ κτ' μόνου τῆς ποιήσαν-
τος τὸ φόβον, χωρὰ τῇ
διὰ τὸ φόβον αἰπάσῃ, ἀλλὰ
κτ' παντὸς ἐν τῷ δὲν ὠφελουμέν-

num; aut hostium tueretur,
vel liberaret, hoc edicto non
tenetur: nisi & ipse vis parti-
ceps sit: operæ enim merce-
dem accepit.

Si seruum coactus manu-
mifero; vel ædificium; depo-
fuero, locus est restitutioni.

Si per vim pollicitus fuero, s.
exceptionem habeo, & actio-
nem ad recuperandam cautio-
nem pollicitationis. sed & si
accepto liberauerim, aut cau-
tionem vi extortam. dederò,
exceptionem, & actionem
habeo, & in rem actionem:
quia res in bonis est eius, qui
vim passus est. habeo & actio-
nem in personam rescissa ac-
ceptilatione, vel alia libera-
tione.

Siue quis in rem egerit, si-
ue actione quod metus causa,
altera per alteram consu-
mitur.

Is cui metus causa res tra-
dita est, eam reddens & de
dolo repromittit. si verò ac-
ceptilatione liberatio inrer-
uenerit, nisi vel soluatur, vel
restituta obligatione actio-
nem excipiat, in quadruplum
condemnatur. Si per vim sti-
pulantem promiserò, accepti-
latione liberor. Vfusfructus
& seruitutes amissæ resti-
tuuntur.

Actio quod metus causa
non solum aduersus eum qui
metum intulit, locum habet,
sed aduersus omnem qui oc-
casione eius commodum sen-

tit: nam si fideiussor vim intulit, vt accepto liberetur: etiam aduersus reum competit.

L. 10. X. Et si ex metu à reo illato fideiussores liberati sint, tenentur se ipsos obligationi supponere.

§. 1. Reus qui metum intulit, & accepto liberatus est, non solum tenetur, vt aduersus se obligationem redintegret; sed vt fideiussores quoque vel eosdem, vel similes det, & vt pignora restituat.

L. 11. XI. Si verò quis vim fecerit, vt fideiussori accepto fieret, fideiussor non cogitur rei obligationem restituere: nisi & ipse conscius & participes metus sit.

L. 12. XII. Non solum res, sed etiam partus ancillarum, & foetus pecorum, & fructus, & merces, & nautum, & omnis causa restituitur. non solum quos percepit, sed & si plus ego percipere potui, & per metum impeditus sum.

§. 1. Vim vi repellere licet. unde si metu quem coegeristi tibi promittere, & confestim ego te coegero metu, eum accepto liberare, tibi non teneor.

§. 2. Is, qui vim adhibuit debitori suo, vt ei solueret, hoc edicto non teneor. actio enim quod metus causa damno dato competit. incidit autem in legem de vi, & creditum amittit.

νοῦ· τῶν δὲ ἐπὶ τῷ φόβῳ ἐπαρῶντος εἰς τὸ χρεώσασθαι αὐτὸν ἀποχρῆναι, καὶ ὁ ἐναγόμενος ἐνέχεται.

1. Καὶ ἐὰν ἀπὸ τοῦ φόβου ὁ ἐναγόμενος ἐπὶ ἐπὶ τῷ φόβῳ ἐπαρῶντος, ὑποκρίνεται εἰς τὸ ἐαυτοῦ ὑποβαλεῖν τῇ ἐνοχῇ.

Ὁ ἐναγόμενος φόβον ποιήσας ἢ ἐλδιθεροφθεῖς δι' ἀποχρῆς, ἐνέχεται οὐ μόνον εἰς τὸ ἀνανεύσαι πῶν ἀγωγῶν καὶ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ δοῦναι τοῖς αὐτοῦ ἢ ὁμοίοις ἐπὶ τῷ φόβῳ, ἢ ἀποκαθίστασαι τὰ ἐνέχοντα.

1α. Εἰ δὲ τις βίαν ἐποίησεν εἰς τὸ χρεώσασθαι ἀποχρῆναι τῷ ἐπὶ τῷ φόβῳ, ἐκ ἀναγκάζεται ὁ ἐπὶ τῷ φόβῳ ἀνανεύσαι τῷ ἐνοχῷ τῶν ἐναγόμενων, εἰ μὴ μετὰ τοῦ φόβου.

1β. Οὐ μόνον τὸ πᾶν, ἀλλὰ καὶ τοκετός, καὶ γονή, καὶ καρπός, καὶ μίσθωμα, καὶ ναῦλος, καὶ πᾶν πᾶν ἀποκαθίσταται· οὐ μόνον ὅσα ἔχον, ἀλλ' εἰ καὶ ἐγὼ πλέον λαβεῖν δυνατός, ἐνεποδίδωμι διὰ τὸν φόβον.

Εξέστι βία πῶν βίαν ἀπωδείδω· ὅθεν ἐὰν καὶ φόβον ἐπὶ τῷ φόβῳ ἵνα, καὶ ἀναγκάσω σε πᾶν πᾶν ποιῆσαι αὐτὸν ἀποχρῆναι, ἐκ ἐνέχοντα σοι.

Ὁ ἐπαρῶν τῷ ἰδίῳ χρεώσῃ βίαν, εἰς τὸ καταβαλεῖν, οὐχ ὑποκρίνεται τῇ διὰ τοῦ φόβου αἰτίας· ἢ γὰρ διὰ τοῦ φόβου αἰτίας ζημίας χρεώμενης ἀρμόζει. ὑποπίπτει δὲ τῷ πᾶν πᾶν βίας νομίμῳ, καὶ τὸ χρεός ἀπολλύει.

ἰγ'. Βία γὰρ ὅτι ὁ δὲ ἑαυτῷ
 ἴνα, καὶ μὴ διὰ δικαστοῦ ἀπαμῆσαι τὸ
 κερδέωσι μὲν αὐτῷ, καὶ ἐκπλήξῃ αὐτῷ.
 ιδ'. Ο ἔχων κατ' ἐμὸς διωκεῖ πα-
 ραγραφήν, ἐὰν δώσῃ με δόπο-
 χῶ αὐτῷ ποιῆσαι, δεῖν ἢ διὰ πῶ
 δώσῃ αἰτιάσις· οὐδέν. ὅρ. ἐξ-
 μίωμαι.

Ο δόποκαδιστῶν, ἐκκλίνῃ τ' ποινῶ.
 ὅς μὴ δόποκαδιστῶν, τὸ τετραπλοῦ
 δίδωσι παντὸς τ' ὀφείλοντος δόποκα-
 τίσῃναι.

Ἡ διὰ φόβον αἰτιάσις μετ' ἐνιαυ-
 τὸν εἰς τὸ ἀπλοῦ δίδεται, ὅτε μὴ
 ὑπὲρ ἐν ἑτῷ ἀγῶνι. ὅθεν ὁ κληρο-
 νόμος τῷ βιασθέντος εἶσω μὲν ἐνιαυ-
 τῷ, εἰς τὸ τετραπλοῦ ἔχῃ πῶ διὰ
 φόβον αἰτιάσιν· μὴ δ' ἐν ἐνιαυτῷ,
 οὔτε εἰς τὸ ἀπλοῦ· ἔχῃ γὰρ πῶ πῶ
 τῆς κληρονομίας νομῆς ἀγῶνι
 καὶ τ' βιασθέντος· βία γὰρ τ' νομῇ
 ὅσα νέμεται. ὡς ἔχουσα ὅς ἡ διὰ φό-
 βον αἰτιάσις παρὰ γλαυκὸν παντοῖον
 ἐκβίβασμόν, δίδεται διαδοχοῖς.

Ἀδιὰ φόρον εἴτε ὁ νεμόμενος καὶ
 ἐναγόμενος ὡς κερδατάς ἐκ τ' φόβος
 ἐποίησε τὸν φόβον, εἴτε ἄλλος· δεῖν
 γὰρ τὸ δεχθῆναι γινώσκει φόβον. καὶ
 ἐκ ἀνάγκῃς τῆς λέγειν τὸν ποιῆ-
 σάντα, καὶ μὴ δόποκαδιστῶν δίδωσι τὸ
 τετραπλοῦ, καὶ ἐν τῷ τ' φόβον
 ἐπήγαγν.

Ἡ διὰ φόβον αἰτιάσις ἀ-
 ρετὴ ὅτι καὶ ἔξει πῶ ἐναγομέ-
 νῳ μέλει ψήφου δόποκατῆσαι,

A XIII. Vis enim est & tunc L. 13.
 quoties qui id quod sibi de-
 betur per se non per iudicem
 reposcit, & debito cadit.

XIV. Qui aduersus me ex- L. 14.
 ceptione perpetua tutus erat,
 si coegerit me acceptum sibi
 facere, cessat hoc edictum:
 nullum enim damnum sentio.

Qui restituit, poenam e- L. 15.
 uitat. qui autem non resti-
 tuit, quadruplum soluit eius
 quod restitui oportuit.

Actio quod metus causa L. 16.
 post annum in simplum da-
 tur, cum alia actio non est.
 unde heres eius, qui vim pas-
 sus est, intra annum quidem in
 quadruplum actionem habet.
 post annum verò ne in sim-
 plum quidem: habet enim
 hereditatis petitionem ad-
 uersus eum, qui vim intulit:
 vi enim possidet. Actio au-
 tem quod metus causa ideo
 successoribus datur, quia rei
 persecutionem habet.

Nihil interest, siue posses- L. 17.
 sor, & qui conuenitur, tan-
 quam ex metu lucrum sen-
 tiens, metum fecerit, siue
 alius: sufficit enim docere
 metum factum fuisse: & non
 adstringitur quis ut dicat quis
 fecerit: & qui non restituit,
 quadruplum soluit, licet a-
 lius metum adhibuerit.

Actio quod metus causa L. 18.
 arbitraria est, habetque reus
 licentiam usque ad senten-
 tiam restitutionem rei facere,

- §. 5. & quadruplum non soluere. X A καὶ μὴ δοῦναι τὸ τετραπλοῦν.
- §. 5. Aliquando etiam qui non restituit absoluitur: si enim me non conscio metus adhibitus sit, res autem ablata quæ ad me pervenit, perierit, vel servus in fuga sit, liberor, si caueo iudicis officio, me, si in potestatem meam pervenerit, restitutum. Et qui bonâ fide emit ab eo qui vim intulit, vel qui dono accepit, vel cui res legata est, tenetur. Qui vim admisit, restituere cogitur, etiam si res ad alium pervenerit. Qui rem per vim ablatam possidet, restituit, etiam si alius metum fecerit.
- §. 6. Si per vim reus constitutus fideiussorem volentem dederit, uterque liberatur: Si vero solus fideiussor per vim adhibitus sit, solus liberatur.
- §. 7. Id quod interest quadruplatur, id est, cum fructibus & omni causa.
- §. 8. Si quis per vim fisti promittendo, postea fideiussorem det, is quoque liberatur.
- §. 9. Per vim stipulatus, & quod acceptum facere nolle condemnatus, in triplum qui-DEM condemnari debet, acceptilationem autem omni modo facere compelli.
- §. 10. Quadruplo res ipsa inest.
- §. 11. Si vero sine insidiis & dolo eius qui vim intulit post condemnationem intra tempora iudicati servus ablatus
- Εὰν ὅτε καὶ μὴ ἀποκαθίστων τις ἐλθὺν δεροῖται· εἰ γὰρ μὴ γνώσκοντος μου γνήται φόβος, καὶ τὸ ἀφαιρεῖν εἰς ἐμὲ πεισθέντα ἀπολήται, ἢ δόλῳ ὧν φύγη, ἐλθὺν δεροῖμαι, διδοὺς ἑπὶ τῷ φύγαδός ἀσφάλειαν ὁφειλῶ τῇ δικαστῶ, ὡς ἐντὸς αὐτῆς γνομῆνός ἀποκαθίστημι· καὶ ὁ καλῇ πίστι ἀγροῦσας πρὸς τὴν βιασαμένον, ἢ καὶ δωρεάν, ἢ λήλατον λαβὼν, ἐνέχεται. Ὁ ποιήσας πλὴν βίαν ἀναγκάζεται ἀποκαταστήσαι, εἰ καὶ ἑτὸς ἔχῃ τὸ πρῶτον. Ὁ τὸ ἀφαιρεῖν βιαίως ἔχων ἀποκαθίστησι, καὶ ἐντὸς τῷ φόβον ἐπήγαγεν.
- Εὰν ὁ βιαίως γνομῆνος ἐναγροῦς ἐγνητὴν ἐκόντα παρέλθῃ, ἐκείνός ἐλθὺν δεροῖται. εἰ δὲ μόνῳ ὁ ἐγνητὴς βιαίως πρὸς ἐλθὺν λαβὼν, μόνῳ ἐλθὺν δεροῖται.
- Τὸ διαφέρον τετραπλασιάζει, ὅτι ἐστὶ, μὲν καρπῶν καὶ πάσης αἰτίας.
- Εὰν τις καὶ βίαν ὁμολογήσας παρίσταται, μὲν ταῦτα δῶ ἐγνητὴν, ἔτι αὐτὸς ἐλθὺν δεροῖται.
- Ὁ καὶ βίαν ἐπρωθήσας, καὶ διὰ τὸ μὴ θέλειν ἀποχρῆν ποιῆσαι καταδικαζόμενος, εἰς μὴν τὸ τετραπλοῦν ὀφείλει καταδικάζεσθαι, κατανγκάζεσθαι δὲ παντὶ ὅπως ποιεῖν ἀποχρῆν.
- Σύγκαιται τῷ τετραπλῷ καὶ αὐτὸ τὸ πρῶτον.
- Εἰ δὲ χωρὶς ἐπιβελῆς ἔδωκε τῇ βιασαμένῳ, μὲν καὶ ἀδικήσας, εἰσὼ τῇ χρόνῳ τῇ ἀδικήσας τῇ ἐλθὺν δεροῖται.

ρεῖς δόλος, τὸ τεῖπλουν μόνον ἀ-
 δίδωσιν· εἰ δὲ ἐν φυγῇ ᾖ, δίδωσιν
 ἀσφάλειαν, ὡς ἀναζητεῖ αὐτὸν, καὶ
 πάντως ὑποκαθίστησι. σῴζεται δὲ τῷ
 βιασθέντι, ἢ περὶ τῆς πράξεως, καὶ
 ἢ περὶ τῆς παραστάσεως αὐτοῦ ἀγωγῇ,
 καὶ πᾶσα ὑπόστασις αὐτοῦ ἀγωγῇ, πρὸς
 τὸ ἀναλαβεῖν αὐτόν. Καὶ ἐὰν αὐτὸν
 ὅπως αὐτὸ ἀναλάβῃ, ἐναγόμενος ὁ
 βιασάμενος ἐκ τῆς ἐπρωτήσεως, ἔχει
 παραγραφῇ. Ἄλλα ταῦτα μὲν
 καὶ καταδικνύει· εἰ δὲ καὶ πρὸς ψήφου
 χωρὶς ὑποβουλῆς ἢ δόλου πελώ-
 ρηται, ἐνέχεται· ἐὰν οὖν ἀνδρὶ ὑπο-
 βουλῆς ἢ δόλου τῆς ἐναγομένης φύ-
 ρῃ, ἀσφαλίζεται διὰ τῆς δικαστοῦ,
 ὡς ἀναζητεῖ καὶ ὑποδίδωσιν. εἰ δὲ
 καὶ μὴ καὶ ῥαθυμίαν τῆς ἐναγομέ-
 νου ὑπόληται τὸ πρᾶγμα, ἐκ δὲ τῆς ἀ-
 πώλλου· εἰ μὴ γέγονεν ἡ βία, κατα-
 δικάζεται. ὡς περὶ ὅτε ὑπὸ βίας, ἢ
 λάθρᾳ γίνεται. ὅθεν ἐὰν ὅτε τὸ πρᾶ-
 γμα λαμβάνει, ὡς ἡμελλέ πρᾶ-
 σκεν, εἰ μὴ τῷ βίαν ὑπὲρ ἔσῃ.

Ο βιασάμενος, ἐκ ἐστὶ κλέπτης,
 εἰ καὶ τὰ μάλιστα ὁ ἀρπάζων αὐτοῦ
 ᾖ κλέπτης.

Ο βιασάμενος, καὶ τῇ περὶ δό-
 λου ἐνέχεται. ἑτέρα δὲ τῷ ἑτέρῳ
 ἀναιρεῖ.

Τὸ διαφέρον μόνον τετραπλα-
 σιάζεται. ὅθεν ἐὰν ἡρεσῶν πεσα-
 ράκοντα νομίσματα, καὶ βίαν ὁμο-
 λογήσῃ τετρακόσια, μόνον τὰ διακό-
 σια ἐξήκοντα τετραπλασιάζεται.

Πολλῶν βιασάμενων, ἐὰν
 Basil. Tom. I.

amoriatur, triplum tantum
 præstat. si autem in fuga sit,
 cauet de persequendo seruo;
 & omnimodò eo restituendo.
 ei autem qui vim passus est
 integra seruatur in rem, vel
 ad exhibendum, & si qua alia
 ei competit actio ad eum
 recipiendum. & si ipsum quo-

intulit ex stipulatione con-
 uentus exceptionem habet.
 sed hæc quidem post con-
 demnationem. si autem ante
 sententiam sine insidiis & do-
 lo mortuus fuerit, tenetur.
 Ergo si in fuga sit sine dolo
 & culpa eius cum quo agitur,
 cauetur per iudicem de ser-
 uo persequendo & reddendo.
 Sed & si non culpa eius

quo cum agitur, res perierit,
 si tamen peritura res non fuit;
 si vim non adhibuisset, con-
 demnatur; sicut in interdico
 quod vi aut clam. Itaque
 interdum pretium recipit;
 qui eum venditurus fuit, si
 vim passus non esset.

Qui vim intulit, fur non
 est: quamvis raptor fur im-

probus sit. Qui vim fecit, & de do-
 lo tenetur. altera autem per
 alteram consumitur.

Quod interest quadrupla-
 tur solum: & ideo si cum qua-
 draginta aureos deberem;
 trecenta per vim promiserim;
 ducenta, sexaginta tantum
 quadruplantur.

Si plures vim intulerint,

Ddd

& vnus conuentus rem ante sententiam restituerit, aut post sententiam quadruplum soluerit, omnes liberantur.

L. 15. XV. Si verò solidum non præstiterit; tenentur in id quod minus exactum est.

L. 16. XVI. Idem dicimus & si alter vim intulerit, alter autem rem possideat.

§. 1. Si serui vim adhibuerint, & res ad dominum peruenerit, & seruorum nomine & suo conuenitur: & si quidem rem aut quadruplum præstiterit, prodest seruis. si verò noxali conuentus, seruos noxæ dediderit, nihilo minus conuenitur, si ad eum res peruenit.

§. 2. Actio quod metus causa successoribus datur, quia rem persequitur. Heredes autem in id quod peruenit tenentur: quod enim turpiter quaesitum est, compendium heredis esse non debet.

L. 17. XVII. Si heres quod ad eum peruenit, consumpserit, tam ipse, quam heredes eius, tametsi nihil ad eos peruenerit, perpetuò tenentur.

L. 18. XVIII. Si res ab alio per vim ablata ad me peruenerit, & interierit, non videor locuples factus. si tamen in pecuniam, aliāve rem conuerterim, quemcumque exitum habuerit, quod videar locupletior factus, teneor: nam & idem obtinet in petitione hereditatis.

A ὁ εἰς ἐναχθεὶς ἀποκαταστήσῃ πρὸς ψήφου τὸ πρᾶγμα, ἢ μὴ τὸ ψήφον δῶ τετραπλοῦν, ἐλδιδερούται.

14. Εἰ δὲ μὴ τὸ πᾶν παρέσθῃ, ἐνέχονται ἐπὶ τῷ ἐλλείποντι.

15. Τὸ αὐτὸ λέγεται καὶ ἐνταῦθα ἔττος μὲν ἐβιάσατο, ἔττος δὲ τὸ πρᾶγμα ἔχῃ.

B Εὰν δοῦλοι βιάσωνται, καὶ τὸ πρᾶγμα πρὸς τὸν διαπότην ἔλθοι, ἐνάγεται καὶ πρὸς δούλων, καὶ οἰκείῳ ὀνόματι. καὶ εἰ μὲν τὸ πρᾶγμα, ἢ τὸ τετραπλοῦν παρέσθῃ, συμβάλλεται τοῖς δούλοις. εἰ δὲ τῇ πρὸς δούλων ἀγωγῇ ἐναχθεὶς, ἐκδῶσθαι τὸν δούλον, ἐδὲν ἢ ἦτον ἐνάγῃ, εἰ πρὸς ἑλθεν εἰς αὐτὸν τὸ πρᾶγμα.

C Ἡ δὲ φόβον αἰτίας διδόνται διαδόχοις, ὡς ἐχούσα πρᾶγμα πῶν παντοῖον ἐκβιάσμενον. Κληρονόμοι δὲ εἰς τὸ πρὸς ἑλθὼν ἐνέχονται τὸ ὅτι αἰσθῶν κτηδὲν, ἐκ ὀφείλει κέρδος εἶναι τῆς κληρονομίας.

16. Εἰ δὲ καὶ δαπανήσῃ τὸ πρὸς ἑλθὼν εἰς αὐτὸν ὁ κληρονόμος, ἐδὲν ἢ ἦτον καὶ αὐτὸς τοῖς κληρονόμοις αὐτῶν, καὶ μὴδὲν εἰς αὐτοὺς πρὸς ἑλθεν, διηνεκῶς ἐνάγῃ.

D 17. Εὰν τὸ πρὸς ἔττος βιάσῃ ἀφαιρῶν εἰς ἐμὲ πρὸς ἑλθῇ, καὶ ἀπόληται, οὐ δοκῶ γινώσκειν πλοισιῶττος. εἰ μὲντοι εἰς χρημῖατα, ἢ ἔττον πρᾶγμα μετέστρεψα, οἷον ἀποτέλεσμα γῆ, ἐνάγεται ὡς δοκῶν γινώσκειν πλοισιῶττος πάντα γὰρ κρατεῖ καὶ ἐπὶ τῇ ἐνάγῃ τῇ πρὸς ἑλθῇ κληρονομίας τῆς νομῆς ἀγωγῇ.

ἢ δι' αὐτῶν κληρονόμος εἰς
τὸ πλεονέκτημα.

Ἐν τῇ προκλήσει, τὸ πλε-
ονέκτημα θεωρεῖται. εἰ δὲ βιαίως ἐλθ-
ερωθῇ τις τῶν κληρονόμων, οὐκ εἶναι τὸ πλε-
ονέκτημα εἰς τὸν κληρονόμον αὐτοῦ.

καὶ ἐὰν ἀρχαῖος τις πᾶσι
πατρὶνα γέροντας, καὶ κινδυνώων
ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ κατὰ τὴν δόξαν, ἢ ὁ-
μολογήσῃ διὰ τὸ μὴ καταδουλω-
θῆναι, οὐ χωρεῖ τῇ διὰ τὸν φόβον
αἰτιά. αὐτὸς γὰρ ἐαυτῷ φόβον
ἐπήγαγεν.

Οὐδὲν γὰρ κινδυνώων τὸ βίαιον.
Ὁ νομὸς ἀποτείνει τὸ πλεονέκτη-
μα ἔχων, ὅτι πάντως βιαίως παρα-
δοίς, αὐτῆς καὶ τῶν καρπῶν, οὐ μὴν ὅ-
τι τὸ πλεονέκτημα, τὸ ἀπλοῦν ἢ τὸ τε-
τραπλοῦν λαμβάνει.

Ἡ καὶ φόβον ὁμολογήσει τὸ πλεονέκτη-
μα ἔχων, οὐτε ἀρμόζει ἢ διὰ φό-
βον αἰτιά.

Εὰν καὶ φόβον ὑποδυναχρήσωμι-
δάσως, ἢ ἀγοράσας, χωρεῖ τῇ
διὰ φόβον αἰτιά. ὡς ἐπὶ τῆς
δοτικῆς.

Εἰ καὶ καὶ φόβον κληρονομήσω,
γίνομαι μὲν κληρονόμος, ἀφίσταμαι
δὲ διὰ τὸν φόβον.

Εἰ δὲ καὶ φόβον παραιτησώμαι,
ἀδύνατον ἔχει ἢ τὰς οὐπλίας ὡς κλη-
ρονόμος κινεῖν, ἢ πᾶσι διὰ φόβον
αἰτιά.

Εὰν πείρῃ τὴν πᾶσι βαλὼν ὥρα-
σιν.

Basil. Tom. I.

XXIX. Heres, de eo quod
ad eum peruenit, perpetuo
tenetur.

XX. Quod peruenit, litis
contestatae tempore specta-
tur. Si verò quis per vim de-
bitò liberatus sit, id ad here-
deni eius peruenisse videtur.

XXI. Si quis contra patro-
num ingratus factus, cum de
suo statu periclitaretur, ali-
quid dederit, vel promiserit,
ne in seruitutem redigeretur,
non est locus huic actioni:
nam ipse sibi hunc me-
tum intulit.

Quod per vim gestum est,
nullo tempore ratum habetur.

Qui rei non suae posses-
sionem coactus tradidit, eius
cum fructibus, non etiam ip-
sius rei, simplum, aut qua-
druplum consequitur.

Dos metu promissa non
valet: nec actio quod metus
causa competit.

Si metu coactus à loca-
tione, vel emptione discesse-
ro, actioni quod metus cau-
sa locus est, ut in acceptila-
tione.

Quamvis metu coactus her-
editatem adierim, heres qui-
dem fio, sed restitutor data
abstinendi potestate.

Si verò coactus heredita-
tem repudiem, liberum est
vel utiles actiones mouere,
vel actionem quod metus
causa.

XXII. Si quis in carcerem
quem detruserit, ut aliquid

Ddd ij

ei extorqueret, quod gestum est, irritum est. Ασπύαση τε παρ᾽ ἑαυτῶν ἀνίσχυρόν ἐστιν.

L. 23. XXIII. Qui dignitatem habet, & in vrbe soluit, non auditur, si dicat se per vim indebitum soluisse: poterat enim magistratum adire, qui vim prohiberet.

§. 1. Si iuste timui cognitionem, ad quam ut vinctus irem aduersarius meus minatus est, & ob id coactus rem vendidero, restitutor.

§. 2. Si fenerator athletam, qui ad certamina prodire debebat, incluserit, & maioris quantitatis cautionem emisit, restituitur.

§. 3. Si à non debitore quid per vim exigatur aduersario delegante & apparitione accedente, sine notione magistratus, id ab eo qui damnum præstitit, restitui magistratus iubet. Si verò debito satisfecit simplici iussione magistratus, & non cognitione habita, non reuocatur, quamuis ciuilitè, & non inhonestè exactio fieri debuerit.

L. 1. G. de his quæ vi met. caus. XXIV. Persecutio rerum, quæ vi, vel furto ablatae sunt, integra est, etiamsi postea res furto, vel vi sublatae corruptae sint.

L. 1. XXV. Quidam principem adiit dicens, se per vim cauisse, & iam quod promiserat soluisse, eaque quæ soluisset sibi restitui desiderabat. ei igitur princeps ad hunc modum rescripsit. Cum

κγ'. Εν πόλει κατεβαλὼν ἄξιωμα-
πκός, οὐ πεισθέν λέγων βιαίως μὴ
χρεωσύμῳ δέδωκεναι· ἠδυνάτο
ᾧ δέχοντι προσελθεῖν, εἰς τὸ κω-
λῶσαι τὴν βίαν.

Εὰν δὲ δικαίως ἐφόβηθῃ τὴν δίκην, εἰς
ἣν ὁ ἀντίδικός μιν δέδωκεν ἀπάραν
ἢ πειλίσσέ με, ἢ κτ' ἑτέρῳ βιαθεὶς πω-
λήσω αὐτῷ πρᾶγμα, ἀποκαθίσταμαι.

Εὰν ἀθλητὴν ἀγωνίζεσθαι μέλ-
λοντα δανεισῆς ἀποκλείσῃ, ἢ πλείο-
ν τοῦ ποσὸς ὁμολογήσῃ εἰς παρὰ τὴν
ἀποκαθίσταται.

Εὰν τις μὴ χρεωστῶν ἀπατηθῇ κτ'
βίαν, ἢ ἀντίδικου ἐκτατήτορος, ἢ
τῆς τάξεως παρακολουθοῦσης, ἀν-
δρώσεως τῷ δέχοντι, ἀπατεῖ τὸ ζη-
μιώσαντα ὁ δέχων. εἰ δὲ χρεὸς δοθῇ,
κτ' ἡμετέρῳ κέλῳσιν τῷ δέχοντι, μὴ
γινόμενης διαγνώσεως, ἐκ δυνάμεως
ταύτης, εἰ δὲ τὰ μάλιστα πολιτικῶς
ἐκ ἑξῶς πρέποντος ἐχέτω γινέσθαι
τὴν εἰσπραξίν.

κδ'. Τῶν κτ' βίαν ληφθέντων
παραγμάτων, ἢ τῶν κλαπέντων, ἢ ἀ-
πάτησις ἐρρώται, εἰ ἢ μὴ ταῦτα ἐφ-
θάρη αὐτὰ τὰ κλαπέντα παρὰ τὸ
πρᾶγμα, ἢ τὰ κτ' βίαν ληφθέντα.

κε'. Προσῆλθέ τις βασιλεὺς λέγων,
ὅτι ἐπηρεσθῆναι κτ' βίαν, ἢ κατέβα-
λεν ἤδη τὰ ἐκ τῆς ἐπρωτήσεως, καὶ
παρεκάλει ἀναλαβεῖν ἀπὸ κατέ-
βαλεν. πρὸς αὐτὸν οὕτως ὁ βασιλεὺς
ἀνέγραψε λέγων οὕτως. Ὅποτε

συντὸν οὐ μόνον ὠμολογηκέναι, ἀλλὰ καὶ καταβέβληκέναι τὰ χρήματα σιωμολογῆς, ποίῳ λογισμῷ ὡς βίαν ὑπομένοντας, ἀποκαταστῆναι σοὶ τὸ καταβληθὲν ἑξαίτερος, νοεῖν οὐ δύναμθα. Ἐπεὶ πιθανὸν οὐ δοκεῖ πρὸς τὴν καταβολὴν σε αὐτοῦ δαῖμα, παραλιπόντα τὴν μέμψιν τὴν πρὸς τὴν χρονογράφου ὡσαύτως καὶ βίαν ἐκτεθέντος· εἰ μὴ ἄρα ἐπὶ αὐτὴν τὴν καταβολὴν, βίαν

συντὸν ὑπομεμνηκέναι λέγας. καὶ Προσῆλθέης βασιλεῖ λέγων, ὅτι ὁ πάππος αὐτοῦ καὶ βίαν ὑποβλάστη ἀχρὸν ἴδιον πωλῆσαι καὶ ὁ βιασάμενος τὸν πάππον αὐτοῦ, ἀλλὰ πρὸς τὸν πόντον ἀχρὸν καὶ παρέκαλει ἀναδιδῶναι τὸ πῆμα, ὅπως ἔλαβεν ὁ πάππος αὐτοῦ, καὶ ἀναλαβεῖν τὸν ἀχρὸν καὶ βίαν πεπραμένον. δεξάμενος τὸν βασιλεῖς τὴν αἴτησιν αὐτοῦ, ἀντιγράφει οὕτως. Μεθ' ἧρεσε καὶ τὴν ἀγωγὴν τὴν ἴδια ἐκδικοῦσαν διδόναι τῷ πατρὶνι φόβον, πρὸς ἐλθεῖν τῷ δέχοντι τῆς ἐπαρχίας, ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἑξαίτησιν, τὸ παραλαβεῖν τὸν ἀχρὸν μόνον εἰ ὁ δούτης ἀγορασῆς μὴ διὰ τὴν χρονίαν νομῆς ἐδέασσε, μηδὲ τῇ μακροῦ χρόνου παραγραφῇ ὠχρῶται.

καὶ Ἐδύς καὶ βίαν, καὶ φόβον θανάτου, καὶ τὸ σῶμα τὸ βασιλέως ἐλαβηθεῖς, πωλήσῃ πράγματα, καὶ μηδὲ μὴ πάντα τῇ σιωμολογῇ βεβαιώσῃ τὰ πράγματα, καὶ τὴν δύναμιν τὴν δι-

Basil. Tom. I.

A te non solum cauisse, sed etiam soluisse pecuniam confitearis, qua ratione, ut vim passus restitui tibi quod solutum est postules, intelligere non possumus: quoniam verisimile non videtur ad solutionem te properasse omissa querela de chirographo, utpote per vim emissio: nisi forte & in soluendo vim te passum dicas.

XXVI. Principem quidam adiit, dicens, auum suum fundum distrahere coactum fuisse: & qui vim adhibuerat aucto ipsius, alij eundem fundum vendiderat: ac postulabat, ut reddito à se pretio, quod auus acceperat, fundus per vim distractus sibi restitueretur. Imperator igitur admissis eius precibus ita ei rescribit. Postquam placuit, in rem quoque dari actionem ei qui metum passus est, adi præsidem prouinciæ; & postula ab eo, ut fundum tibi restitui iubeat: si modò secundus emptor longi temporis possessione dominium eius adeptus non sit; neque longi temporis præscriptione munitus sit.

XXVII. Si quis per vim, vel metum mortis, aut cruciatus corporis veritus, res suas vendiderit, & non postea venditionem consensu confirmauerit, iuxta perpetui vim

Ddd iij

edicti, intra annum quidem agens, si res ipsi non restituitur, quadruplum recipiet, reddito scilicet pretio quod accepit. post annum vero causa cognita in simplum ei actio quod metus causa dabitur. causæ autem cognitio eo pertinet, ut ita demum ei detur actio quod metus causa, si alia actio ei non competat, ad exemplum actionis de dolo.

- L. 5. XXVIII. Quidam principem adiuit dicens: Pater & patruus meus vim passi sunt ab aliquo, & compulsi sunt; non ei qui vim intulit, sed alij possessionem suam minore pretio vendere, quæ maiore valebat: & postulo, ut possessiones venditæ eis restituantur. Imperator igitur ei ita rescripsit. Non interest, à quò vis adhibita sit patri, & patruo tuo, utrum ab ipso emptore, an ab alio, ut vi metûve possessionem suam vendere cogerentur: nam si omnino adhibita vi compulsi sunt possessiones suas, quæ maiore valebant, minimo distrahere, emptoribus reddito pretio, vi & potestate iurisdictionis magistratus, ut id quod improbè factum est in priorem statum restituatur, impetrabunt.

ἡμεῖς δὲ διατάγματα ἐν τοῖς μὲν ἐν-
αὐτῇ κινῶν, εἰ μὴ ἀποδοθῇ αὐτῷ
τὸ πρῶτον, τὸ τετραπλάσιον ἀπο-
λήψεται, ἀναδίδου δὲ δηλονότι τὸ ἡ-
μίμημα ὅπῃ ἔλαβε· μὴ δὲ ἐν-
αὐτὸν, εἰς τὸ ἀπλουῶν δόσθηται αὐ-
τῷ, τὸ αἰτίας διαγνωθείσης, ἢ τὸ φό-
βου αἰτία. ἢ ὅτι διάγνωσις τὸ αἰτίας
εἰς τὴν ἀνήκει, ἵνα τότε δοθῇ αὐτῷ ἢ
τῷ φόβου αἰτία, εἰ μὴ ἀρμόζει αὐτῷ
ἄλλη ἀγωγή, καὶ μίμησιν τῆς δὲ δόλῳ.
καὶ. Προσῆλθέ τις βασιλεῖ λέγων,
ὅτι ὁ πατήρ μου, καὶ ὁ θεῖός μου
βίῳ ἐπέμειναν παρὰ τίνος, καὶ
ὠκισθέντες, ἐκ αὐτῶν τῷ βίῳ
μὲν, ἀλλ' ἐπ' αὐτὸν πωλήσας πλεῖ-
οἰαν κτήσιν ἐλαχίστου τιμήματος,
καὶ τοὶ πολλοὶ οὕτως ἄξιαν. ὁ πα-
τερκαλῶς δόσθηται αὐτοῖς τὰ πε-
πραμμένα κτήματα. αἰτέγραψεν οὖν
πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς οὕτως. οὐδε-
μία ὅτι διαφορὰ πρὸς τίνος ἢ βία
γέγονε τῷ πατρί σου, καὶ τῷ θεῷ σου,
πότερον πρὸς αὐτὸν τὸ ἀγορεύσαντος, ἢ
μή τι παρ' ἄλλου, ἵνα καὶ βίαν καὶ
φόβον πλεῖον κτήσιν αὐτῶν πωλήσας
ἀναγκασθήσαν· εἰ γὰρ ὅπως βίας
χρησθέντες συνώδισαν τὰς ἰδίας
κτήσεις, αἱ ἡμεῖς πλείονος ἢσαν ἄ-
ξια, ἐλαχίστου τιμήματος διαπω-
λήσας, πρὸς φερομένου τῷ τιμή-
ματος τοῖς ἀγορεύσας, τῇ δυνά-
μει τῆς δικαιοδοσίας τὴν δέχοντος,
ἵνα ὅπῃ ἀναιχμῶτως γέγονεν, εἰς τὸ
πρῶτον κατὰ τὰς ἀνδραγαθίας,
ἐπιτάξωνται.

κθ'. Πέπρακε πρὸς τὸν ἀρχιμὰ συγ-
 κλητικῶν· ἔτι· ὁ προσήλθε βασιλεῖ
 λέγων· ὅτι καὶ βία· ἢ τὸ πρῶτον ἐγέ-
 νετο· ἀπὸ δὲ ξιν δὲ τῆς βίας· τὸ πρῶτον
 φερε· ὅτι· συγκλητικὸν ἐστὶν· ὅτι· ἡ γὰρ
 κόπια, ἑαυτὸν δὲ ἰδιώτῃ· βουλό-
 μῃος ἐκ μόνῃς τῆς ἀξίας· τῆς δια-
 δίκου αὐτοῦ, καὶ τὰς ἀποδοῦναι τὴν βίαν.
 πρὸς τὴν οὖν· ὁ βασιλεὺς· ἀντε-
 γραψεν· οὕτως· οὐ γὰρ· πῶς· ἀξίον
 ἑνὸς φθόνου αὐτῷ· ὅτι· ὁ δὲ ἐλάν· ὅτι·
 φέρει· ὅτι· εἰς ἑλεγχον· ὅτι· ἀπὸ δὲ ξιν
 τῆς φόβου ὃν λέγει· σὺ γὰρ γινώσκεις· ὅτι·
 πῶς· σὺ ἀλλάγματι, ἢ συγκλητικῇ
 ἀξία· τῆς διαδίκου σου μόνῃ, ἐκ ἑστῆς
 ἀξιοπίας.

λ'. Προσήλθε τις βασιλεῖ λέγων, ὅτι
 φοβηθεὶς θάνατον· ὅτι· τὰς καὶ τὸ σῶμα·
 πρὸς βασάνοις, ἢ ὅτι· ἀπειλήσαντος κα-
 φαλικῶς μου κατηργεῖν πῖνος, ἡ δὲ
 καὶ πῶς· πῶς· ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἢ
 διαλύσει· ἢ ἐπρωτηθῆναι, ἢ ἄλλο
 οἶον· ὅτι· πῶς· ἀπὸ τῆς ἀρχῆς· σὺ
 ἀλλάγμα· ἢ πῶς· ἀπὸ τῆς ἀρχῆς· τὰ
 καὶ τὸ φόβον γινώσκεις· ἀνάστα· ἢ
 ἀντιπρὸς πρὸς τὸν ὁ βασιλεὺς οὐ-
 πως· ἐάν· πρῶτος· ἢ ἐπρωτησεως, ἢ
 οἶον· ὅτι· ἄλλου σὺ ἀλλάγματός
 ἢ ἐνοχῆς σου ἢ τελευτῇ· ὅτι· συμβόλαιον
 ἢ τοι· ὅτι· δικαίωμα, φόβω· θάνατον, ἢ
 βασάνων· τὸ σῶμα· ἐκβιάσθαι, ἢ τῶ
 κεφαλικά· ἀπειλά· ἀπειληθῆναι,
 πρὸς τῶν τῶν ὅτι· ἐπρωτησεως, ἢ
 ἀπὸ δὲ ξιν· διωκηθείς, τῶν βέβαιον
 ἐσεῖν καὶ τὸν τῶν νομικῶν διατάγμα-
 τος τύπον, ἐκ ἀνέξετα.

XXIX. Quidam senatori rem suam vendiderat, & prin-
 cipem adiuit, dicens, vendi-
 tionem per vim factam. do-
 cebat autem vim illatam ex
 eo, quod emptor senator ef-
 fet, ipse autem priuatus. sic
 igitur Imperator ei rescripsit.
 Dignitatē alicuius inuidiam
 ei facere ac probū adferre
 non oportet. vnde ad arguen-
 dum ac probandum metum,
 per quem dicis initum esse
 contractum, senatoria digni-
 tas aduersarij tui sola non est
 idonea.

XXX. Quidam adiuit prin-
 cipem dicens, se metu mor-
 tis, aut cruciatus corporis,
 vel etiam capitalis accusatio-
 nis minas pertimescendo,
 compulsus fuisse, vt rem a-
 licui venderet, aut transige-
 ret, aut promitteret, aut a-
 lium quemlibet contractum
 iniret: & desiderabat ea, quæ
 per metum gesta erant, reuo-
 cari: cui Imperator ita rescri-
 psit. Si venditionis, vel sti-
 pulationis, vel cuiuscunque
 alterius contractus, vel obli-
 gationis instrumentum con-
 fectum sit, metu mortis, vel
 cruciatu corporis extortum,
 vel capitales minas pertime-
 scendo, adito præside provin-
 ciæ probare poteris, hoc ra-
 tum haberi secundum edicti
 formam non patietur.

Ddd iiii

L. 8. XXXI. Quidam adiuit principem, dicens: promiseram certos fructus dare cuidam, & sub spe recipiendi ab eo instrumentum, quod de his feceram, domum, & hortum ei vendidi, illud quoque addebat, quoniam unus ex prioribus ciuitatis, erat is penes quem erat instrumentum; quod de fructibus feceram, veritus ne ad ciuilia munera me nominaret, ideo venditionem feci, & desidero eam rescindi, veluti metus causa factam. Imperator igitur desiderium eius improbens in hunc modum ei rescripsit: Cum te domus & horti venditionem fecisse sub spe recipiendi, quod de frumento feceras, instrumentum: vel timore ne ad ciuilia munera nominateris, proponas, & rescindi venditionem, veluti metus causa factam, desideres, scire debes, ad ratum non habendum contractum, metum huiusmodi prodesse non posse.

L. 9. XXXII. Quidam ad principem hanc querelam pertulit. Ille metu consternauit me, multa aduersum me clamans, aut alios ad clamorem concitans, atque ita vi metusque compellus, aut quædam ei dedi, aut contraxi: vel quod idem iactarit, metum mihi adhibiturum, tanquam metum passus, desidero auxilio restitutionis iuari. Princeps igitur ei ita re-

A λα'. Προσηλθε τις βασιλεῖ λέγων· ἐπρωτηθεὶς τινας καρποὺς Φθνεροῖς δίδοναι αὐτῷ, καὶ ἐλπίσας ἀναλαβεῖν μου τὸ τε καὶ τὸ συμβόλαιον παρ' αὐτοῦ, οἶκον αὐτῷ, & κῆπον ἐπώλησα. προσέειπε δὲ καὶ ἐκείνο, ὅτι ἴσθι πρῶτον τὸ πόλεως κῶ ὅτι ἔχων μου τὸ περὶ τῶν καρπῶν συμβόλαιον φοβηθεὶς ἵνα μὴ εἰς λειτουργήματα πολιτικὰ με ὀνομάσῃ, διὰ τὸ το αὐτὸ πέπρακτα, & παρὰ καλῶ ἀνατραπεῖναι τὰ πράσιν, ὡς καὶ φόβον ἡγομήσθην. ὑποδοκιμάζων οὕτως αἰτήσιν. αὐτὸς ὁ βασιλεὺς, ἀντηγάγει πρὸς αὐτὸν οὕτως, ὅποτε σαιτὸν τὸ οἶκου & τὸ κῆπου τὰ πράσιν πεποιηκέναι ἐλπίδι τὰ ἀναλαβεῖν ὅπως πρὸς τὸ σίτου ἐποίησας δικαίωμα, ἢ φόβω τὸ μὴ πρὸς πολιτικὰς λειτουργίας ὀνομασθῆναι, ὑποπίθῃ καὶ ἀνατραπεῖναι τὴν πρᾶσιν ὡς φόβου ἕνεκεν ἡγομήσθην ἴσθι πρῶτον, ὁ φείλεις εἰδέναι εἰς τὸ μὴ κύριον εἶναι τὸ σιναλλαγμα, τὸν ποιοῦτον φόβον μὴ δυνάσασθαι συμβάλλεσθαι.

D λβ'. Προσηλθε τις βασιλεῖ μεμφομένῳ, ὅτι ὁ δεῖνα κατεπλήθυνέ με, καὶ κερᾶσας πολλὰ κατ' ἐμὸν, ἢ καὶ ποιήσας ἑτέροις τινας κερᾶσαι, καὶ φοβηθεὶς ἢ δέδωκε αὐτῷ τινα, ἢ σιναλλάξα. ἢ ὅτι δεῖνα ἐπεφήμεσε φόβον μοι ποιεῖν, καὶ παρὰ καλῶ βοηθείας τυχεῖν, ὡς φόβον ὑπομείνας. ἀντηγάγει τίνυν ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτὸν οὕ-

πως ὅτι τὸν φόβον οὐ ταῖς κραυ-
γαῖς ἢ τοὶ φήμας μόναις, ἀλλὰ τῇ
πραχύτητι τῶν νόμων, ἀποδεί-
κνυσθαι χρῆ.

λγ'. Εἰ μὴς ἡ κατηγορήσέ μου ἦ-
δη, ἡ ἡπείλει κατηγορεῖν μου, καὶ
ἵνα μὴ κατηγορηθῶ παρ' αὐτῶν, ἡ
ἵνα παύσονται τῆς ἐρχθείσης κατη-
γορίας, ἡ ἐξεποίησα αὐτῶν ἅ ποτε,
ἡ ἐπεσομένη αὐτῶν οὐ δύναμαι
ταῦτα ἀνατρέπειν ὡς φόβῳ γνό-
μῳ. ἀλλὰ δοκῶ καὶ ἀνάγκῃ τὸν
ὅτι ποιεῖν, ἐπιχρῆσθαι ταῦτα δύνα-
σθαι.

λδ'. Παλαιῶν νόμων κωλύοντων
τοὺς ἐρχοντας ἀγορεύειν τὰ πρὸς
τῶν ἰδίων ἐπαρχιωτῶν, ἃ διατάξεως
τῆς εὐσεβείας τοῦ βασιλέως ἡμῶν
τύποις ἀνδρεωσάσης τοὺς νόμους
ἀντιλεγμένης ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ
τῆς κώδικος, ἡ περὶ κειμένη διατά-
ξις χυκλώτηρον νομοθετεῖ, ἵνα καὶ
ταξιώτης, ἡ ἄλλος τις οἰονδήποτε
χρῆζων ὀφφίκιον ἀγορεύσῃ περὶ
μακρὸν ἐκείνη τῇ ἐπαρχίᾳ, ἢ τοὶ τῷ
τόπῳ ἐν ᾧ χρῆζει τὸ ὀφφίκιον,
τῆς πεπρακότος ἀλαβηθέντος αὐ-
τῶν, καὶ διὰ τῆς τοῦ πωλήσαντος. καὶ τὸ ἀ-
γορεύειν ἀναδίδεται περὶ μακρῶν, καὶ τὸ
ἀμνηστία κερδαίνει ὁ πεπρακώς. τὰ
αὐτὰ δὲ νομοθετεῖ ἡ διατάξις, καὶ εἴ τις
ταξιώτης οἰονδήποτε ταξίως, ἡ ἄλ-
λως χρῆζων ὀφφίκιον ὀνόματι τῆς
ἰδίας γαμετῆς, ἡ ὀνόματι φίλων
ἰδίων ἀποκεχρημένοι ἀγορεύσωσι καὶ
τῶν εἰρημίων τῶν περὶ μακρῶν.

A scribitur Metum non clamori-
bus vel iactationibus tantum,
sed atrocitate facti probari,
conuenit.

XXXIII. Si quis iam accu- L. 10.
sationem aduersum me insti-
tuerit, vel accusaturum com-
minatus sit: & ne ab ipso ac-
cuser, vel ut à cœpta accu-
satione desistat, vel aliquid
alienaui, aut ipsi promisi, non
possum ea reuocare, quasi
metu gesta sint, sed impro-
bū aliquid facere videor
conatus ea reuocare.

XXXIV. Cū veteribus L. 11.
constitutionibus cautum es-
set ne præsides à prouinciali-
bus suis quicquam emerent,
quod & piissimi Imperatoris
nostri constitutione renoua-
tum est, quæ relata est libro
I. Codicis, hæc constitutio
generaliter sancit, ut ne qui-
dem apparitor, aut quiuis al-
ius qui quaecumque offi-
cium administrat, quicquam
emat in ea prouincia, cōve-
loco in quo officium gerit,
cū venditor non nisi metu
territus ad venditionē proce-
dat. & quod emptum fuerit
redditur, & pretium venditor
lucratur. Idemque statuitur
et si qualiscumque apparitor,
vel alius in officio constitu-
tus, coniugis, vel amicorum
suorum nominibus abutentes
rem aliquam secundum præ-
fatum modum emerint.

- L. 12. XXXV. Venditiones, & donationes, & transactiones, quæ per potentiam extortæ sunt, præcipimus infirmari.

λέ. Τὰς πωροῖς, καὶ τὰς δωρεάς, ἔ τὰς διαλύσεις, αἱ ἕνεκ καὶ δυναστείδου ὀξείδιασθαι, πωροῦται πομπὴ ἀδνεῖν.

ΤΙΤΛΟΣ Γ.

ΠΕΡΙ ΔΟΛΟΥ ΚΑΚΟΥ.

TITVLVS III.

DE DOLO MALO.

L. 1. D. I. I. X iusta causa; si alia de dolo malio. **E** actio non erit, datur de dolo actio.

§. 1. Dolus malus est calliditas & fallacia ad decipiendum alterum adhibita.

§. 2. Est & dolus bonus, maxime aduersus hostes, latronesve.

§. 3. Siue actio civilis sit, siue prætoriana, vel interdictum, vel exceptio, qua se tueri possit, qui dolum malum passus est, non facile datur actio de dolo; quia famosa actio est. sed & si fortè stipularus sit, non agit de dolo, sed ex stipulatu.

§. 4. Similiter si stipulatio dolo malo facta sit, & stipulatio tam turpis sit, ut actio ex ea non competat, cessat actio de dolo; ut & si in integrum restitutioni locus sit: si verò actio temporalis erat, & tempore finita sit, cessat actio de dolo: nisi fortè in hoc quoque dolum passus sit, ut tempus exiret. quemadmodum si

α. **E** ἔ δόλου αἰτίας, ἔφρας οὐχ ὑποσέως ἀγωγῆς, ἢ πωλὶ δόλου δίδοται.

Δόλος ὅστις κακὸς πανουργία, ἔ ἀπειτή, καὶ μηχανή, ἢ πρὸς πειρασμῶν ἔφρου γινόμενη.

Ἔστι ἔ καλὸς δόλος, καὶ μάλιστα ὁ κατὰ πόλεμους καὶ κατὰ ληστῶν.

Εἴτε πολιτικῇ ὅστις ἀγωγή, εἴτε πραιτωριανῇ, ἢ νομικῇ παραγγελία, ἢ πειρασμῶν ἀσφαλισμένη. ὅταν ὑποσάντα πὼν δόλον, ἐκ δόλου δίδοται ἢ πωλὶ δόλου, διὰ τὸ ἀμποποιὸν αὐτῶν εἶναι. εἰ δὲ ἔ ἐτυχεν ἔφρωτήσας, οὐ κινεῖ πλὴν πωλὶ δόλου, ἀλλὰ πλὴν πωλὶ ἔφρωτήσεως.

Ομοίως ἔδω καὶ δόλον ἔφρωτῶν, καὶ ἔστιν αἰρετὰ ἢ ἐπεροτήσας, ὡς μὴ ἀρμόζειν ὅτι αὐτῆς ἀγωγῆς, ὅστις ἢ πωλὶ δόλου, καὶ ἐντα ἀρμόζει ἀποκατάσεις. εἰ δὲ πρὸς αὐτῶν ὑποσάντα ἔ παρήλθεν, ὅστις ἢ πωλὶ δόλου, εἰ μὴ ἀρετῆ καὶ πρὸς τὸ παρελθεῖν πλὴν πρὸς αὐτῶν, ὡς ἔστι δόλον. ὡς αὐτῶν

εἴη πολιτικῶν, ἢ πραιτωρίαν, καὶ ^A διὰ δόχης αὐτῷ ἀνείλεν, εἰ μὴ δόλον ὑπέστη πρὸς τὴν ἀναιρέσιν.

Οὐ μόνον εἰ καὶ τῷ ἀπατήσαντος ὑπῆστι ἀγωγή,

β'. Ἡ τὸ πρᾶγμα δυνάται εἶναι αὐτῷ φυλαχθῆναι,

γ'. Ἀργείῃ ἢ πρὸς δόλου, ἀλλὰ εἰ καὶ ἐπ' αὐτοῦ.

δ'. Ἐστὶν ἀγωγή, ἢ τὸ πρᾶγμα δυνάται φυλαχθῆναι.

ε'. Οὐδὲν ἐδὼ αὐθεντία τῷ ἐπιτρόπου πρὸς ἀντιθέσιν, ἐπειδὴ ὅστις ἢ πρὸς ἐπιτροπῆς, εἰς τὸ διαφέρειν, ἄρχει ἢ πρὸς δόλου ἀγωγή, εἰ μὴ ἀπορεῖ ὁ ἐπιτροπος.

ς'. Ἡ γὰρ καὶ ἀπόρου ἀγωγή, οὐτε ὑπεῖναι δοκεῖ.

ζ'. Εἰ καὶ ἐπ' αὐτῷ ἔστω δυνάται φυλαχθῆναι τὸ πρᾶγμα, ἄρχει ἢ πρὸς δόλου ἀγωγή.

Ἐὰν ἀφῆλιξ ἀπατηλῶς συμβουλεύσῃς ὑπὸ τῷ ἰδίου δούλου πώλησιν αὐτὸν σὺν τῷ πεκουλίῳ, καὶ ὁ ἀγοραστὴς αὐτὸν ἐλάβετο, ἐνέχεται ὁ ἐλάβετορὶς τῇ πρὸς δόλου ἀγωγῇ, εἰ μὴ μετέχῃ ὁ ἀγοραστὴς τῷ δόλῳ· εἰ γὰρ μετέχῃ, ἐνέχεται τῇ πρὸς τῷ αὐτοῦ ἀγοραστικῇ ἀγωγῇ. ἢ ἀκύρως ὅστις ἢ πρὸς αὐτῷ τὸ πωλῆσαι γέγονεν ὁ δόλος. καὶ ἀφῆλιξ ὅστις ὁ πρᾶγματος, ἐκ δόλου καὶ δόλου καὶ γὰρ τῷ ἐλάβετορὶς, οὐδεμία δίδεται ἀποκαταστασις· εἰ δὲ καὶ διὰ ποινῆς, ἢ διὰ

ciuilem actionem habuerit, vel prætoriam, & acceptilatione eam sustulerit: nisi in amittenda actione dolum passus sit.

Non solum si aduersus do- ^{L. 7.} losum alia actio sit,

II. Vel ab eo res seruari po- ^{L. 2.} terit,

III. Cessat actio de dolo, ^{L. 3.} B verumetiam si aduersus alium

IV. Sit actio, vel ab alio res ^{L. 4.} seruari possit.

V. Ideoque si tutore aucto- ^{L. 5.} re pupillum circumscripsero, cum sit tutelæ actio in id quod interest, cessat actio de dolo, nisi tutor soluendo non sit.

VI. Actio enim aduersus in- ^{L. 6.} opem nulla subesse videtur.

VII. Si res quoque alio modo salua esse possit, actio de dolo locum non habet.

Si minor consilio serui sui circumscriptus, eum vendidit cum peculio, emptorq; eum manumisit, manumissus tenetur actione de dolo: nisi emptor compos & particeps doli sit: nam si dolo non careat, tenetur actione ex empto: aut irrita est venditio, si in hoc ipso ut venderet, dolus adhibitus sit. quamuis autem minor sit qui vendidit non restituitur: nam aduersus manumissum nulla in integrum restitutio datur. Sed & si poenali actione, aut po-

pulari, indemnitati eius con-
suli possit, cessat actio de dolo.

§. 1. Si dubitetur an alia actio
sit, datur actio de dolo: si
enim cum mihi seruum, aut
fundum deberes ex venditio-
ne aut ex stipulatu, seruo ve-
nenum dederis, & sic eum
tradideris, vel fundo ante tra-
ditionem seruitutem impo-
sueris, aut quo alio modo de-
teriori feceris, in ex em-
pto quidem actione cessat de
dolo actio: est enim ex empto
actio: in ex stipulatu autem,
si quidem de dolo cautum est,
cessat de dolo actio; quo-
niam est ex stipulatu. si vero
cautum non sit, locus est a-
ctioni de dolo.

§. 2. Si dominus seruum vfu-
arium possidens eum occide-
rit, locus est actioni, quæ ad-
uersus inficiantem datur in
duplum; aduersus confiten-
tem vero in simplum, & actio-
ni ad exhibendum; & cessat
de dolo actio.

§. 3. Si seruum mihi legatum
heres ante aditam heredita-
tem occiderit, actio, quæ
aduersus inficiantem datur in
duplum, aduersus autem con-
fitentem in simplum; mihi
non competit: nondum enim
meus factus erat. de dolo au-
tem actio, quocumque tem-
pore eum occiderit; cessat:
quia auxilium ex testamento
suppetit.

§. 4. Si quadrupes mea dolo al-
terius, damnum tibi dederit,

μίσθου γίνεται τὸ ἀζημίον, ὅρχει ἢ
ὡς δόλου.

Εὰν ἀμφιβάλληται εἰ ὑπὲρ
ἄλλης ἀγωγῆς, δίδεται ἢ ὡς δόλου.
Εὰν γὰρ χρεωστῶν μοι εἴς ἀγορα-
σίας ἢ ἐπρωθήσεως δόδλον ἢ ἀγρὸν,
φαρμάξης αὐτὸν, καὶ οὕτως παρέ-
δωκός μοι, ἢ τῷ ἀγρῷ δουλείαν ὡς
τῆς παραδόσεως ἐπέθηκες, ἢ ἄλλως
αὐτὸν ἐβλάψας, ἐπὶ μὲν τῆς ἀγο-
ρασίας ὅρχει ἢ ὡς δόλου· ὑπὲρ
γὰρ ἢ ὡς τῆς ἀγορασίας ἀγωγῆς.
ἐπὶ δὲ τῆς ἐπρωθήσεως, εἰ καὶ
ὡς δόλου ἐτυχεν ἐπρωθήσας, ὅρ-
χει ἢ ὡς τῷ δόλου, ὡς τῆς ὡς ἐπε-
ρωθήσεως ὑποούσης. εἰ γὰρ μὴ ἐπηρε-
σῇ ὡς δόλου, χωρεῖ τῇ ὡς δόλου.

Εὰν ὁ κύριος νεμόμενος τῷ εἰς
χρησιν δεδομένον δόδλον φονδύση
αὐτὸν, χωρεῖ τῇ εἴς ὀμολογίας μὲν
εἰς τὸ διπλάσιον, εἴς ὁμολογίας δὲ εἰς
τὸ ἀπλουῶ ἀπαγούση ἀγωγῇ, καὶ τῇ
παρασαπῇ τῷ ὡς ἀγματος ἀγω-
γῇ, καὶ ὅρχει ἢ ὡς δόλου.

Εὰν τὸν λησταυθέντα μοι δόδ-
λον φονδύση ὡς τῷ ὑποσελθεῖν πλῆ-
κλονομίαν ὁ κληρονόμος ἐκ ἔχου-
πλῆς εἴς ὀμολογίας μὲν τὸ διπλουῶ
ἀπαγῆσαν, εἴς ὁμολογίας δὲ τὸ ἀ-
πλουῶ ἀγωγῇ· οὐπω γὰρ ἡμῶν
δεσποτῆς οἰωδῆποτε δὲ καὶ εἰ φον-
δύσας αὐτὸν, ὅρχει ἢ ὡς δόλου ἀ-
γωγῇ· ὑπὲρ γὰρ ἢ ἐκ διαθήκης βοή-
θεια.

Εὰν ἐμὸν τετράποδον κατὰ
δόδλον ἐτέρου ζημιώσῃ, καὶ ὑπο-
εῖ

ἔσθ' ἔδελω δοῦναι τὸ ὅλον ζημίω-
μα, ὅργει ἢ πρὶ δόλου ἀγωγῇ. εἰ ὃ
ἢ εἰς ἐκδοσιν ἀπολάβης, οὐδὲ δὴ
τῷ ὑπερβαίνοντι τὴν ζημίαν ἔχας τὴν
πρὶ δόλου ἀγωγὴν.

Εάν τὸν δόλόν μου δεδεμμένον
ἔλυσας, ἵνα φύγῃ, εἰ μὴ ὡς ἐλεών,
τῇ ἰν φάκτουμ ἐνέχη· εἰ δὲ μὴ, τῇ
πρὶ κλοπῆς εἰς τὸ διπλοῦν ἀγωγῇ.

Εάν ὁ δόλός μου συμφωνήσῃ
δοῦναι μοί π' ὑπὲρ τῆ ἐλευθεροθῆ-
ναι, ἢ παρὰ μοι δὴ τὸ ὑπὲρ ἐνα-
γμόνιον, ἐφ' ᾧ μὴ τὴν ἐλευθερίαν
εἰς αὐτὸν μετενεχθῆναι τὴν ἐνοχίαν,
ἢ ἐλευθεροθεῖς ὑπερπῆθεται. ἐγὼ
μὴ ἐκ ἔχω κατ' αὐτὸ τὴν πρὶ δό-
λου ἀγωγὴν· ἐστὶ γὰρ ἢ τῆς ἐναγ-
μόνιου, ἢ ἐκ τῆς ἐπρωπῆσεως. εἰ μὴ
ἀρα ὁ ἐναγμόνιος ἀπορεῖ, ἢ ὡρα-
γραφήν ἔχας κατ' ἐμοῦ ἀγωγῇ γὰρ
ἐκ ἐστίν, ἢ ὑπὸ ὡραγραφῆς ἐκ-
βαλλομένη. ὁ δὲ ἐναγμόνιος ἔχας
τῆς ἐλευθεροθέντος τὴν πρὶ δόλου
ἀγωγὴν.

Εάν ἢ δόλον τῆ διοικητῆς μου
εἰκήσῃ ὁ χρεώσης μου, ἐποίμους δὲ
ᾧ ὁ χρεώσης ἀνῶθεν ἐναχθῆναι,
δίκην μου πρὸς τὸν τῆ συμπα-
γνίδου, ὅργει ἢ πρὶ δόλου. εἰ δὲ ὑπερ-
πῆθεται πρὸς τὸν, ἀμύζει ἢ πρὶ
δόλου, τῆ διοικητῆς ἀπορούσης· εἰ
γὰρ ἀπορεῖ, κινῶ κατ' αὐτὸ τῆ ἐντο-
λέως τῆ μανδάπ.

Εάν διαβεβαιώσωμαι ἀπορον ἐπὶ
τῆ δανειζομένην ὡρα σὲ, ἐκ ἐνέχομαι

Basil. Tom. I.

A & soluendo sim, totumque
damnum præstare velim, ces-
sat de dolo actio. sed etsi no-
xæ deditum acceperis, neque
in id quod damnum exce-
dit de dolo actionem habes.

Si seruum meum compe-
ditum, vt fugeret, solueris,
si quidem misericordia du-
ctus, in factum actione tene-
bris. cæterum, actione furti
in duplum.

Si seruus meus quid mihi s. 3:
dare promiserit libertatis
consequendæ gratia; & eo
nomine reum mihi dederit
ea conditione, vt post liber-
tatem transferatur in eum
obligatio, & manumissus fru-
stratur: mihi quidem actio
de dolo non competit: est e-
nim actio ex stipulatu aduer-
sus reum: nisi fortè reus sol-
uendo non sit, aut exceptio-
ne aduersus me tutus sit: actio
enim nulla est, quæ exceptio-
ne repellitur. reus autem ad-
uersus manumissum habet a-
ctionem de dolo.

Si dolo procuratoris mei s. 4:
debitor meus vicerit, de-
bitor autem patatus sit ite-
ratò obligari, si prius collu-
sionē probauero, cessat actio
de dolo. si verò frustratur, de
dolo actio competit, si pro-
curator soluendo non sit: si
enim soluendo sit, aduersus
procuratorem ago mandati.

Si adfirmauero idoneum s. 5:
esse eum, cui mutuam pecu-
niam dabas, de dolo non te-

Ece

neor: nam nisi ex magna & evidenti calliditate non datur.

L. 8. VIII. Si verò cum scirem eum non esse soluendo, mei lucri gratia adfirmaverim eum idoneum & soluendo esse, locus est actioni de dolo.

L. 9. IX. Qui adfirmavit minimam esse hereditatem, & ita eam emit, non tenetur actione de dolo, sed ex vendito pretij consequendi gratia.

Qui callide persuasit mihi, ut repudiem hereditatem, quasi minus soluendo sit, vel ut optem servum quasi utilem, de dolo actione tenetur.

§. 1. Si quis ne inofficiosum testamentum dicerem, testamentum patris mei suppresserit, donec decesserim, & de dolo & lege Cornelia de falsis ab heredibus meis conveniri potest.

§. 2. Si cum inter te & me de dominio olei contentio esset, illud deposuero apud Petrum, ut hoc venderetur, & pretium redderetur ei, quem dominum esse apparet, & distuleris iudicium accipere, quoniam mandati actio, & depositi cessat, nondum implera conditione, praescriptis verbis actionem habeo adversus Petrum: & si soluendo non sit, tecum de dolo agam.

§. 3. Si servum pignoraturnoq-

μα τῇ πωλίδου· εἰ μὴ γὰρ ἀπὸ μεγάλης καὶ περ φανούς κακουργίας, οὐ δίδωται.

η'. Εἰ δὲ γνώσκων αὐτὸν ἀπορον διὰ κέρδους ἴδιον ὑπορον διεβεβαιωσάμενος, χωρὰ τῇ πωλίδου ἀγωγῇ.

θ'. Ο διαβεβαιωσάμενος μὴ κερὰν εἶναι πλὴν κληρονομίαν, καὶ οὕτως αὐτὴν ἀγορεύσας, οὐ τῇ πωλίδου, ἀλλὰ τῇ πωλίδου τῆς τιμῆς διαπραδέντων ἀγωγῇ ἐνάγεται.

Ο δολερός συμβουλεύσας μοι ἀποστῆναι κληρονομίας ὡς ἀπορου, ἢ ἐπιλέξασθαι δόδλον ὡς χρησίμον, ἐνάγεται τῇ πωλίδου ἀγωγῇ.

Εάν τις διὰ τὸ μὴ κινήσαι με πλὴν μέμψιν καὶ τῆς διαθήκης, κρύψῃ πλὴν τῆς πατρὸς μου διαθήκης, ἕως οὗ τελευτήσω, καὶ τῷ πωλίδου, καὶ τῷ πωλίδου πλαστογραφίας ἐνάγεται ὡς τῇ κληρονόμων με.

Εάν φιλονεικίας οὕσης μεταξὺ ἐμοῦ καὶ σου πωλίδου διαδοποιίας ἐλαίου, ὡς ἀδωμάι ἀπὸ Πέτρου ἐφ' ᾧ διαπραδύωαι, καὶ πλὴν ἡμῶν δωδύωαι τῷ φαινομένῳ διαδοπῇ, καὶ ὑπὲρ τῆς δικασαδαι, ἢ ἢ περὶ ἐντολῆς, ἢ περὶ παρακαταθήκης ἀγωγῇ ἔρχεται, μὴ πληροδέντος τῆς ὁρου, πλὴν πρὶ τῆς πωλιδωμένων λόγων ἀγωγῇ ἔχω καὶ Πέτρου, καὶ ἀπορουῶτος αὐτοῦ, καὶ σοὶ πλὴν πρὶ δόδλου ἀγωγῇ.

Εάν ὡς ἐχρησιμοποιεῖται δόδλον ἐν

δῶς μοι ἐν δικαστηρίῳ, καὶ ἐλάβετε θῆς, ἔχω καὶ σοὶ πῶς δεῖ δόλῃ. εἰ μὴ ἐπὶ σωμαλάγματι δόλον ποιήσῃ δόλος, ἢ δεῖ δόλῃ ἐπὶ τῷ πεκουλίῳ ἀρμόζει. εἰ δὲ ἐπὶ ἀμώρτηματι, διὰ τῆς τῆς δόλῃ ἐκδόσεως.

Επὶ μικρᾷ ποσότητι,

Ι. Τουτέστι μέχρι δύο νομισμάτων,

ια. Οὐ δίδεται ἡ δεῖ δόλῃ ἀγωγῇ.

Οὔτε πασίν, ἢ ἀπελευθεροῖς καὶ πατρῶν, ἢ πατρῶνων, διὰ τὸ ἀπμοποιὸν αὐτῶν εἶναι. οὔτε ἰδιώτῃ καὶ ὑπαίου, οὔτε ἀκολάστῳ καὶ ἀσώτῳ, ἢ ἄλλως βυτελεῖ, καὶ βυζήμονι. ἐπὶ πούτων οὐκ ἢ ἐν φάκτουμι ἀρμόζει,

ιβ. Ἰνα μὴ διὰ τῆς οἰκείου δόλῃ κερδάνωσιν.

ιγ. Οἱ ὃ κληρονόμοι τούτων ἐν ἀγῶσι καὶ ἐν ἀγῶνται τῇ δεῖ δόλῃ ἀγωγῇ.

Ο ἀνήρ ὡς κληρονόμος ἐν ἀγῶται τῇ δεῖ δόλῃ ἀγωγῇ. ἀπὸ δὲ οἰκείου φάκτου, ὅτε πλησιάζει τῇ ἡβῃ· καὶ μάλιστα εἰ γέρονεν βυπορροφῇ.

ιδ. Τί γὰρ ὅτι ἐπεισε τὸ διοικητῶμα ἐλάβετε θῆσαι αὐτόν· ἢ δεῖ τῆς μὴ ὄντος ἐπιτροπῆς ψευδᾶ μὲν, ὑπεδέξατο χρήματα;

ιε. Καὶ ἀπὸ τῆς δόλῃ τῆς ἐπιτροπῆς εἰ γέρονε. πλοισιῶται ὡς πρὸ παραχρᾶφῃ δίδεται.

Η. ὁ μὲν τὸ πῶλεως, ἐκ ἐν ἀγῶνται τῇ δεῖ δόλου ἀγωγῇ, ὡς ἀπὸ οἰκείας δόλου· ἀλλ' εἰς τὸ δεῖ ἐλθόν· εἰς αὐτὸν.

Basil. Tom. I.

A xæ mihi dederis in iudicio & absolutus sis, aduersus te de dolo actionem habeo. Si seruus in contractu dolum admiserit, actio de dolo in peculio competit. ex delicto verò, actio noxalis.

Si modica summa sit, §. 4.

X. Id est, vsque ad duos aureos, L. 10.

B XI. Non datur de dolo actio. L. 11.

Neque liberis, vel libertis §. 1.

aduersus parentes, patronosve, cum sit famosa: neque plebeio aduersus consularem, neque luxurioso atque prodigo, aut aliàs vili aduersus hominem vitæ honestioris. In his igitur actio in factum competit, L. 11.

XII. Ne ex dolo suo, L. 12.

C crentur.

XIII. Heredibus autem eorum, item aduersus heredes de dolo actio datur. L. 13.

Pupillus tanquam heres actione de dolo conuenitur. ex suo autem facto, si proximus pubertati est: & maximè si locupletior factus est: §. 1.

XIV. Quid enim si persuaserit procuratori meo, ut ab eo liberaretur: vel si de tutore mentitus, pecuniam acceperit? L. 14.

XV. Et ex dolo tutoris, si factus est locupletior: sicut & exceptio datur. L. 15.

Municipes non conueniuntur actione de dolo, quasi ex dolo suo, sed si quid ad eos.

Ecc ij

peruenit ex dolo eius, qui res eorum administrat. Administratores autem ciuitatis ex dolo suo conueniuntur de dolo actione.

Procurator tuus ex dolo suo conuenitur: tu verò in quantum ad te peruenit.

§. 1. In actione de dolo designari oportet eum qui dolo malo fecit. non idem est in actione quod metus causa,
L. 16. XVI. Et in qua re dolus admissus sit.

L. 17. XVII. Si plures dolo fecerint, & vnus restituerit, aut id quod interest præstiterit, cæteri liberantur.

§. 1. Actio de dolo aduersus successores datur dumtaxat de eo quod ad eos peruenit.

L. 18. XVIII. Actio de dolo arbitraria est, & nisi reus restituat, in id quod interest condemnatur. ob contumaciam verò eius iuratur in litem, adiecta à iudice taxatione. Idem & in metus causa actione.

§. 1. Si seruus dolo malo mihi traditus, defunctus sit, in id quod interest protinus iudex condemnat.

§. 2. Si dominus proprietatis infulam fructuariam incendit, cessat actio de dolo: alia enim actiones sunt.

§. 3. Si adfirmauero me æqua pondera habere, & placuerit, vt merces quædam in his appenderentur, & iniqua esse deprehendantur, de dolo actione teneor. si verò de his

ἄνθρωποι δὲ δόλῳ τῶν διοικούντων τὰ πολιτικά. ὅτι οἱ πολιτάρχαι δὲ οἰκείου δόλου ἐνάγονται τῇ περὶ δόλου.

Ὁ διοικητὴς σε δόλον μοι ποιήσας, ἐνάγεται τῇ περὶ δόλου, καὶ σὺ εἰς τὸ ἀποβλεπόμενον.

Ἐπὶ τῷ περὶ δόλου ἀγωγῆς ἡ σὴ μαίνεσθαι τὸ ποιήσαντα τὸ δόλον. ὅπερ ἐκ ἐστὶν ὅτι τὸ διὰ φόβον αἰπάσεως, ἴσ'. Καὶ ἐν ποίῳ παράγματι γέγονεν ὁ δόλος.

ἴσ'. Ἐὰν πολλοὶ ποιήσωσι δόλον, ὃς ὁ εἷς ἀποκαταστήσῃ, ἢ δώσῃ τὸ διαφέρον, οἱ λοιποὶ ἐλευθεροῦνται.

Ἡ περὶ δόλου ἀγωγή καὶ διαδόχων, εἰς μόνον τὸ ἀποβλεπόμενον δίδεται.

ἴσ'. Ἡ περὶ δόλου ἀγωγή αἰρετική ἐστὶν. καὶ μὴ ἀποκαταστήσῃ ὁ ἐνάγωγός τις εἰς τὸ διαφέρον καταδικάζεται. ἀπὸ τῆς ἀρεσκείας, καὶ τῷ ἐνδικῷ ὅρκῳ ὑποκίπεται, ὁρίζομαι ὡς τὸ δίκασθαι. τὸ αὐτὸ δὲ ὅτι τὸ διὰ φόβον αἰπάσεως.

Τὸς καὶ δόλον μοι δόσαντες δούλου πελάτισαντος, παραχρῆμα καταδικάζει εἰς τὸ διαφέρειν.

Δ. Τὸς κυρίου καίοντος τὸν ἐν γῇ σὺ οἶκον, ἄρχεται ἢ περὶ δόλου. εἰσὶ γὰρ αἱ ἄλλαι ἀγωγαί.

Ἐὰν διαβεβαιώσωμαι δίκαια σάθμια ἔχον, καὶ δόξηται ἀπαρασκόμηναι ἐν αὐτοῖς σαθμιαθῆναι, ὃς ὁ βρεθῶσιν ἄδικα, ἐνάγομαι τῇ περὶ δόλου ἀγωγῇ. εἰ δὲ μὴ ῥητῶς περὶ

αὐτῶν σὺνέδοξεν, ὁ μὲν πρῶτος
πλέον δέδωκας, ἔχῃ ἀγωνίῃ ἐπὶ
τῷ πλείονι· ὁ δὲ ἀγοράστῃς ἦπὸν
λάβων, ἔχῃ πῶς ἐπιζητήσιν τῷ λει-
πόντῳ.

Ὁ δόλον ποιῶν εἰς τὸ παρελ-
θεῖν (V) χρόνον τῆς ἀγωγῆς, ἐνάγ-
ται τῇ πρὸς δόλου, ἐκ ἐπὶ τῷ ὑπο-
καταστῆναι τὸ πρῶτον, ἀλλ' εἰς τὸ
διαφέρειν τῷ ἐνάγοντι μὴ φθαρ-
ναι πῶς ἀγωνίῃ.

Εἰ τὸν δόλον ὃν ὁμολόγησας
διδόναι μοι, ἄλλος ἀνείλεν, ἔχω
κατ' αὐτὸ πῶς πρὸς δόλου. (C) ὁ δὲ
νεῖται σοι ὁ Ακουσίλιος, καὶ ἡλδυσθε-
ρῆς μου.

10. Ὁ ἐπὶ τῆς φονδύων πρὸς
ὑπερδύσεως τὸ ὁμολογηθέντα δόλον,
ὑποκαίεται τῇ πρὸς δόλου ἀγωγῇ· (C)
ἐνάγοντός μου, καὶ ἡλδυσθερῆς μου, ἀ-
κολούθως καὶ ὁ ἐπὶ τῆς τῆς ἐργῆς
ἐλδυσθερῶν.

κ. Ὁ δόλος μου χρεώσων μοι
φισικῶς, καὶ ὑποδόν, ἐδανείσασθαι
ὑποδὸν πρὸς τῇ μου, καὶ κατέβα-
λέ μοι, χάρεα τῇ περὶ δόλου· οὔτε
ᾧ ἀμύζει ἡ περὶ τῆς πεκουλίου
μὴ ὄντος, οὔτε ἡ περὶ τῆς πρῶ-
τῃς μου ἀναλώσεως· χρεὸς ᾧ ἀ-
πέλαβον.

Εἰ διαβεβαίωσά μιν ὅς, μὴ ἐχ-
κεῖναί σε μὴ τὸ καταλιπόντος μοι (V)
κλήρον, κοινῶν ἂν, ὑπερδύσω ἐλδυσ-
θερῶν αἰσε, χάρεα τῇ περὶ δόλου.

κα'. Εἰ δὲ ἐπὶ φέροντός μου
ὁμολόγησας, καὶ οὐ πῶς τῆς δίκης, ἡλδυσ-

Basil. Tom. I.

A specialiter nihil conuenerit
id quod amplius mercis da-
tum est, venditor repetit.
emptor autem si minus datum
sit, ut reliqua merx detur,
desiderabit.

Qui dolo fecit, ut actio §. 4.
tempore perimeretur, tene-
tur de dolo, non ut res resti-
tuatur, sed ut tantum actor
consequatur, quantum eius
interfuerit, actionem non
perimi.

Si seruum quem tu mihi §. 5.
promiseras, alius occiderit,
cum eo de dolo agam: & le-
gis Aquiliæ actio tibi deneg-
atur, & à me liberatus es.

XIX. Fideiussor, qui pro
missum seruum ante mortem
occidit, de dolo actione te-
netur: reo enim liberato, per
consequentias quoque fidei-
jussor obligatione, fideiussor-
ia liberatur.

XX. Seruus meus cum mi-
hi naturaliter deberet, nec
soluendo esset, hortatu in eo
pecuniam mutuam à te acce-
perat, & mihi soluit: locus
est de dolo actioni: quia nec

de peculio actio competit,
cum in peculio nihil sit, ne-
que de in rem verso: debitum
enim accepi.

Si persuaseris mihi, nul-
lam societatem tibi fuisse cum
eo, cui heres extiti, & passus
sim te liberari, locus est de
dolo actioni.

XXI. Quod si deficiente me
iuraueris, & ita iudicio ab-

Ecc ij

solutus sis, cessat: quamvis A
postea periurium adprobata-
tum fuerit.

L. 11. XIXII. Sufficit enim periuri-
rij poena.

L. 13. XXIII. Legatarius qui he-
redi ignorantem substantiam
hereditatis persuasit, aut ul-
trò & non deferente here-
de, iuravit, ipsam sufficere
ad solida legata solvenda, at-
que ita supra modum legis
Falcidia accepit, de dolo ac-
tione tenetur.

L. 14. XXIV. Si procurator eius,
qui a me in servitutem pete-
batur, dolo fecerit quo me
absente secundum libertatem
pronuntietur, tenetur de do-
lo actione: semel enim pro li-
bertate dicta sententia non
retractatur.

L. 15. XXV. Cum a te pecuniam
debitam peterem, dixisti te
servo meo, aut procuratori
meo soluisse, eoque modo
consentiente me absolutus es:
cessat quidem de dolo actio;
ago autem si certum petetur:
si vero uteris exceptione rei
iudicatae; replicatione utar.

L. 16. XXVI. Actio de dolo in
heredem meum datur; quia
tenus ad eum pervenerit: id
est, quatenus ex dolo locu-
pletior ad eum hereditas per-
venerit.

L. 17. XXVII. Dolo vero malo eius
factum est, quod minus per-
veniret.

L. 18. XXVIII. Itaque si accepto
lata sit mihi pecunia, heres

δεσφους, δεχέει· καὶ ὕστερον ἡ ἑπι-
ορκία ἐλέγχεται.

κβ'. Αρκεῖ γὰρ ἡ ποινή τῆς ἑπιορκίας.

κγ'. Ο ληγατάριος ἀγνοοῦν τῶ
κληρονόμῳ τὸ ποσὸν τῆς ὑποσχεσεως
διαβεβαιώσας, ἢ σκοπίως ἐ-
κ' ἐξ ἑπιφορεῖς τῆς κληρονόμου
ὁμνίς, αὐτὸν δεχεῖν πρὸς ὁλοκλη-
ρον τὰ ληγάτα, οὕτω λαβὼν ὑπὲρ
τοῦ φαικίδιον, ἐνάγεται τῇ περὶ
δολοῦ ἀγωγῇ.

κδ'. Εὰν ὁ διοικητὴς τῆς περὶ ἐμοῦ
δουλαγωγίου ποίησιν δόλον,
εἰς τὸ δότοντος μου ψήφισθαι ὑπὲρ
τῆς ἐλευθερίας, ἐνάγεται τῇ περὶ
δολοῦ ἀγωγῇ· ἢ γὰρ ἀπαξ ὑπὲρ τῆς
ἐλευθερίας ἐμφωνήσιν αὐτῷ ψήφους,
ἐκ' αὐτῶν λαβὰται.

κε'. Εὐαγρόντος μου θεὸς περὶ χερείς,
εἶπες· κατέβληκέναι τῷ δούλῳ
μου, ἢ τῷ διοικητῇ μου· καὶ οὕτω
συναινέσάντος μου, ἢ λυθ' ὑποσχε-
σεως, δεχέει μὲν ἡ περὶ δολοῦ, κινῶ δὲ πάλιν
περὶ τῶν χερείς. Ἐὰν χρησθῇ τῇ ἐκ' τῆς
ψήφου βοήθειᾳ, ἀντιπαράσχει φά-
μαίσε.

κς'. Ἡ περὶ δολοῦ διδεται καὶ κλη-
ρονόμων μου εἰς τὸ ἀεὶ ἐλθόν, τοῦ-
τέστιν εἰς ὅσον ἐκ' τῆς δολοῦ ἡ κληρονό-
μία ἀεὶ ἐλθόν· εἰς αὐτὸν δὲ ὑποσχε-
σεως.

κζ'. Ἡ δούλῳ αὐτῷ μὴ ἀεὶ ἐλθόν
δαν. καὶ εἰς τὸν χρόνον τῆς ἐλευθερίας
αὐτοῦ ἀπὸ τῆς φάμαίσε ἐκ' ἐπὶ τὴν
κτ'. Εὰν ἐν χρόνῳ μὴ ἀεὶ ἐλθόντος
ἐλευθερωθῇ, ἀπὸ τῆς φάμαίσε ἐκ' ἐπὶ τὴν
B

ὁ κληρονόμος μου· εἰ δὲ παρὰ γὰρ
καὶ δόλον ἐδόθη μοι, & φαίνεται
μὲν θάνατον μου, ἐνάγεται ὁ κληρο-
νόμος. εἰ δὲ μή, ἐκ ἐνάγεται. ἐφ' ὧν
ὁ θεμάτων καὶ κληρονόμων δίδεται ἡ
πρὶ δόλου ἀγωγή, διωκεῖς παρέ-
χεται. καὶ ὁ δόλον ποιήσας εἰς
ὅπως ἐκέρδανέ, διωκεῖς ἐνάγεται
τῇ ἐν φακτοῦ.

κθ'. Ἐπειδὴ δὲ μὴ ὅστιν ἀπμο-
ποιός εἰς τὸν κληρονόμον, διωκεῖς
δίδεται κατ' αὐτῶν.

λ'. Καὶ χρεῖς αἰτίας διαγνώ-
σεως.

λα'. Ἐὰν καὶ συμβούλῳ σὺ ἢ
φαιλῶν μου νομῆς ἀναχωρήσῃ,
πῶς μὲν νομῶν ἐκ πολλῶν πρὶ ὧν
τῆς συμβάσεως ζημίας, ἐνάγεται
τῇ πρὶ δόλου.

λβ'. Ἐνὶ τῷ πατρὶ μου δόλον
ἐληγάτοσα ὅτι τῷ ἐλευθέρῳ
αὐτὸν μὲν ἑσόνον ἀνά, τὸ δὲ δόλον
ναὶ ἐστὶ λογιμοῖς. ὁ δὲ πατὴρ τὸ
ἑσόνον, μήτε τῷ λογιμοῖς δόλον
διδόντων, ἢ ἐλευθέρῳ αὐτὸν ἐνάγεται
τοῖς συκληρονόμοις ἀδελφοῖς αὐτῶν,
ἐὰν δια τὸ μὴ δόλον αὐτὸν λογιμοῖς
τὸν δόλον, τῶν ἐλευθέρῳ.

λγ'. Ἐχόντι μοι παρὰ γὰρ πρᾶ-
γμα, ἐνηγάγας πρὶ τῆς αὐτῶν διαπο-
πίας, καὶ παρελθόντος τῶν καίρου
καὶ ὅν αὐτὸν ἑσόνον ἡδυνάμην
πωλῆσαι, τῆς δικῆς ἀπείσης, ἐγὼ καὶ
σοὺ ὅτι τῷ ἀζημίῳ πῶς ἐν φα-
κτοῦ.

A meus tenetur, at si res per do-
lum mihi tradita sit, & mor-
tuo me adhuc extet, agitur
cum herede. si minus, non
agetur. Quibus vero casibus
de dolo actio in heredem
datur, perpetuo datur. & in
ipsum qui dolum commise-
rit, in id quod lucrificet per-
petuo in factum actio datur.

XXIX. Quoniam autem in L. 29.
heredis persona famosa non
est, ideo in heredem perpe-
tuo datur.

XXX. Et citra causæ cogni- L. 30.
tionem.

XXXI. Si suasu tuo familia L. 31.
mea de possessione decesserit,
possessionem quidem non a-
mitto: si quid autem damni
mihi contigerit, de dolo ma-
lo iudicium aduersus te com-
petit.

XXXII. Vni ex filiis meis L. 32.
seruum legavi, ut eum ma-
nmitteret post certum tem-
pus, posteaquam rationes red-
didisset. ille vero ante diem,
& ante redditas rationes, ad
libertatem eum perduxit: co-
heredibus fratribus suis tene-
tur, si ideo seruum properas-
set manumittere, ne rationes
redderet.

XXXIII. Cum rem vena- L. 33.
lem haberem, litem proprie-
tatis mouisti, & posteaquam
tempus elapsum est, quo eam
utiliter vendere poteram, a
lite destitisti, actionem in fa-
ctum cum tua indemnitate
aduersus te habeo.

Eccē iiij

τῇ περὶ δόλου ἀγωγῇ· εἰ δὲ αὐτὸς δανειστὴς ὅστις καὶ μόνος, ὄρεται ἢ τῆς δόλου παραγραφῇ.

μα'. Εδανείσατο τις ὥρᾳ ἔνδοξον, δέδωκεν αὐτῷ καὶ ἐπὶ πηλὸν καὶ ἐνέχυρα. ὁ δὲ τούτου ἐπὶ πηλὸς ἐνοχληθεὶς πρὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς χρεώσεως, ἠγόρεσε ὥρᾳ τῆς δανείσεως τὰ ἐνέχυρα, ὅπως ἀποδέδωκε τὸ χρέος. ἐλθὼν ὁ χρεώστης, προσέφερε τῷ ἐπὶ πηλῷ καὶ τὸ κεφάλαιον, ὅπως κατέβαλε τῷ δανειστῇ, καὶ τὸν τῆς κεφαλαιου πόκον, καὶ ὥρᾳ ἀναλαβεῖν τὰ ἴδια ἐνέχυρα, ὅπως τὸν καρπὸν αὐτῶν. ἀναβαλλομένου ὅμως τῆς ἐπὶ πηλῷ ταῦτα ποιῆσαι, πρὸς ἡλθε βασιλεῖ, ὅπως ἀντέγραψε πρὸς αὐτὸν τὸν χρεώστην ὁ βασιλεὺς οὕτως· εἰ ὁ ἐπὶ πηλὸς ὥρᾳ τῆς δανείσεως τὰ ἐνέχυρα ἠγόρεσε, προσφερομένου τῆς ποσότητος τῆς κεφαλαιου, καὶ τῶν πόκων; οὐκ ἐπὶ δασοποιίαν μὴ καὶ τῶν καρπῶν, οὐκ ἐπὶ καλῇ ἐλάβε, σιωπῶντον ἀποκαταστήσας, ἵνα μὴ χάριν τῆς ῥῆξαι αὐτὸν πᾶσι τῶν σωμαλλάματος, ἢ πρὶ δόλου διωκτῇ ἀγωγῇ γυμνασθῆναι.

μβ'. Ἡ πρὶ δόλου ἀγωγῇ, ὅπως μηδεμίαν ἄλλην ἀρμόζει ἀγωγῇ, ἀπὸ τῆς προαίτησιν, τῆς αἰτίας διαγνωθείσης; ἐπαγγέλλεται.

μγ'. Δόλον τις ὑπομείνας, καὶ μὴ πᾶσι πρὶ δόλου ἀγωγῇ αἰτήσας, ἀπεδήμησε διὰ δημοσίαν χρεῖαν καὶ ἀποληθεὶς πρὶ ταύτην τὸ ἐκδημίαν ὑπὸ τῆς διετῆς χρόνον; μὴ ταῦτα ἐπανελθόν,

tenerur. si verò ipse creditor est, & solus, sufficit doli exceptio.

XL I. Quidam mutuam pecuniam ab aliquo acceperat, eique fideiussorem, & pignora dederat. cum autem fideiussor eius ad solutionem urgeretur, à creditore pignora emit, atque ita debitum exsoluit. debitor oblata fideiussori sorte, quam creditori soluit, & usuris eius, desiderabat recipere pignora sua cum fructibus eorum: Cum autem fideiussor frustraretur, principem debitor adiit, qui ei in hunc modum rescripsit. Si fideiussor à creditore pignora emerit, oblata quantitate sortis & usurarum, tibi dominium cum fructibus, quos bona fide percepit, consultius restituet, nec fidei contractus ab eo ruptæ gratia de dolo possit actio exerceri.

XL II. De dolo actio, cum nulla alia competit actio, à prætoribus causa cognita promittitur.

XL III. Quidam dolum passus, priusquam de dolo actionem intenderet, reipublicæ causa abesse coepit: cum autem ultra biennium in ea legatione occupatus fuisset,

post reditum de dolo actionem mouere volebat. quidam contradicebant, dicentes, post biennium agere cum non posse. preces igitur obtulit Imperatori, qui ei agendi data potestate in hunc modum rescripsit.

Non possunt obesse tibi tempora, quæ in actione de dolo mouenda solent computari, quibus Reipublicæ causa, ut allegas, occuparis. sed exinde tibi incipiet tempus cedere, ex quo muneribus liberatus facultatem agendi intra præstitura tempora cœperis obtinere.

L. 4. XLIV. Quidam alienæ ancillæ amore captus, cum domino eius pactus erat, pro ea se mancipium aliud daturum, si eam manumitteret, aut sibi eam traderet, quo illam manumitteret. & ancillæ quidam dominus, vel ipsam manumiserat, vel tradiderat ei qui eam amabat. ex cuius contubernio cum liberos suscepisset, bona fide pro ipsa mancipium non dedit. unde ancillæ quondam dominus, porrecto principi libello libertatem, ancillæ reuocari desiderabat, cui princeps ita rescripsit.

Cum proponas inter te &

A ἡβούλετο πλὴν πρὶ τῷ δόλῳ κινεῖν ἀγωγὴν. ἀντέλεγον ὃ αὐτὰ ἄνευ φάσκοντες, ὅτι οὐ δύνασται λοιπὸν κινήσας αὐτὴν, παρελθόντων τῶν δύο ἐνιαυτῶν. προσήλθεν οὖν βασιλεῖ περὶ τούτου δέουτος, καὶ συγχωρῶν αὐτῇ κινήσας ὁ βασιλεὺς, ἀνπεγράψαι πρὸς αὐτὸν οὕτως.

B Οὐ δύνανται ἀντικεῖσθαι σοι οἱ χρόνοι οἱ ἄνευ ἐν τῇ ἀγωγῇ τῇ πρὶ δόλου κινουμένη, εἰώθασιν καταλογίζεσθαι, ἐν οἷς πράγματος δημοσίου ἐνεκεν, ὥς δικαιολογῇ, ἡσχολήσης. ἀλλ' ἐμποτὲ σοὶ ἔρχεται ὁ χρόνος πρέχων, ὥστε τῇ λειτουργίᾳ ἐλθούσῃ, πλὴν δι' ἑξῆς εἶσω τῇ ὁρεαδέντων χρόνων ἡρξῶ κατέχων.

C μολί. Ἡράδην τις δούλης ἄλλοτρίας, ἣ σωμαφώνησε πρὸς τὴν δεσποτὴν αὐτῆς, ἄλλο ἀνδράποδον ὑπὲρ αὐτῆς δίδοναι, εἰὰ ἐλθούσῃ αὐτῇ, ἢ αὐτῇ παραδώσῃ εἰς τὸ ἐλθούσῃ αὐτῇ ὡς αὐτῇ. ἣ ὁ μὲν δεσποτὴς τῆς θεραπαίνης, ἢ ἡλθούσῃ αὐτῇ, ἢ παρέδωκε τῇ ἐρχομένη αὐτῆς. λαβὼν ὃ ἐκείνος τῇ θεραπαίᾳ, καὶ σωμαφθεῖς αὐτῇ, πᾶν δας ἔχων ὥς αὐτῆς, οὐ δέδωκε ὃ διγνωμένως τὸ ἀπὸ αὐτῆς ἀνδράποδον. ὅθεν προσήλθεν ὁ τῇ θεραπαίνης ποτὲ δεσποτὴς τῷ βασιλεῖ. θέλων ἀνακαλέσασθαι πλὴν τῇ θεραπαίνης ἐλθούσῃ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀντέγραψε πρὸς αὐτὸν οὕτως.

Ὅποτε θεμαπίζας μετὰ ξυνοδοῦ καὶ

ἐκείνῃ, ὃν ἔτινα εἰς συνάφειαν τῆς δευ-
 παμναι τῆς σὺν ἐαυτῷ συζύξαι μνη-
 μονύεις, δέξασαι ἐ συμφωνηθῶναι,
 ἵνα σοι ὑπὲρ αὐτῆς δώσῃ ἀνδράποδον,
 νόει, τίς τ' ἐστὶν ὁφείλεις εἰδέναι, ὅτι καὶ
 ἡλδθεροσας, ἢ ἐκείνῳ πρᾶδεδω-
 κας, ἢ αὐτὸς ἡλδθεροσεν, ἀνα-
 κλητέας τῆς ἐλδθερίας ἐξοισίαν
 ἐκέρχῃ· ἀλλὰ μόνον εἰ μὴ πῶ παρῆλ-
 θεν ὁ ὠρεσμένος τῆς περὶ τῆς δόλου
 χρόνος, ἐπὶ τῷ πρίν τῆς συμφωνηθέν-
 τος ῥήγισιν, ἐπιζητήσαι ὁφείλεις
 τῷ περὶ τῆς δόλου δοθῆναι ἀγῶνι.
 Ἐὰν δὲ πρὸ σοι ἡ δεσποτεία τῆς δε-
 υπαμνῆς ταύτης ἀπέμεινέ, περ-
 ελθῶν τῷ δέχοντι ἐπαρχίας, μὴ
 τῷ ἐξ αὐτῆς γνησθέντων, δώσασαι
 αὐτῷ ἀναλᾶβεῖν, εἰ μὴ πῶ κινήσῃ
 περὶ τῆς τύχης αὐτῆς ζήτησις.
 μέ. Οὐ γὰρ ἐὰν πῶς ἔχων, αὐτεξ-
 σίαν αὐτῷ ἐποίησεν· αὐτὸς ἐλδθε-
 ροτῆς αὐτῆς γερῶν, εἰκότως ἐ
 ἐπεδρῶσεν αὐτῆς νόμιμῳ δικαίῳ
 ἀλλὰ πληροδείσης τῆς ἐπιδρῶτης, διε-
 λύσας μετ' αὐτῆς ἡ θυγάτηρ αὐτῆς
 περὶ τῆς ἐπιδρῶτης, ἢ μὴ ταῦτα προς-
 ἦλθε βασιλεῖ βουλευμένη ταῦτῳ τῆς
 διαλύσιν ἀνατρέψαι. ἀντρεφεί D
 οὐκ ὡς αὐτῷ ὁ βασιλεὺς οὕτως.

Εἰ δὲ περὶ τῆς θυγατρὸς τῆς θυγα-
 τρὸς αὐτεξοισία γνησθήναι τῷ μη-
 τέρι διεδέξω, καὶ τῷ πῶν περ-
 γμάτων διὰ τῆς νόμιμου ἐπιδρῶτου
 σου καὶ πατρὸς καὶ ἐλδθεροτῆς σου
 διοικηθέντων, μὴ ταῦτα διελύσω
 περὶ αὐτὸν καλῇ πίστι, ὅρα, θυτέστιν.

A eum, quem in contubernio
 ancillam tuam sibi coniunxis-
 se memorasti, placuisse &
 conuenisse, ut tibi pro ea-
 dem daret mancipium, in-
 telligis, id est, scire debes,
 quod si manumisisti, vel ei
 tradidisti, & ille manumisit,
 reuocandæ libertatis potesta-
 tem non habes, sed solum,
 si necdum statutum tempus
 de dolo actionis excefferit,
 & fidem placiti rumpat, de-
 siderare debes, de dolo tibi
 dari actionem. Quod si pe-
 nes te dominium eius reman-
 sit, cum natis eius hanc po-
 tes recuperare, si nullâ ei mo-
 ueatur status quæstio.

XLV. • Quidam filiam suam L. s.
 emancipauerat & manumise-
 rat, ac per hoc legitimam tu-
 telam eius nactus fuerat. fi-
 nita autem tutela, filia cum
 patre de tutela transegerat.
 postea cum transactionem re-
 scindi desideraret, ea de re
 principem adiuit, qui ei hoc
 modo rescripsit.

Si superstiti patre per e-
 mancipationem tui iuris ef-
 fecta matri successisti, rebûs-
 que tuis per legitimum tuto-
 rem patrem, eundemque ma-
 numissorem administratis;
 postea transegisti cum eo bo-
 na fide, perspicis, hoc est,

scire debes, quòd si pacto solò transigisti, & tutelæ rationes iterum reddi postules, per exceptionem summoueberis. Si verò nouatio facta sit, & acceptilatio subsequuta est, nulla tibi superest actio. Sanè si dolo malo circumscripta sis, liberato patre tuo per nouationem, atque acceptilationem, de dolo actio non est propter paternam verecundiam: est autem intra præstituta tempora in factum actio.

- L. 6. XLVI. Dolum ex insidiis manifestissimis probari conuenit. Nec enim ex nuda qualibet suspitione dolum definire oportet. quamvis enim de actione de dolo dictum sit, actionem de dolo non dari nisi ex magna & euidenti caliditate: hæc tamen regula in ipsa actione de dolo locum habet. hæc autem constitutio latius porrigitur, quia generaliter definit de omni dolo, non de actione mera de dolo. cùm igitur agens ex contractu aduersus aliquem, contendendo dolo eum fecisse, actio-

nem ex contractu intendens, dolum non aliter arguere possum, quàm vt ait hæc constitutio; ex insidiis manifestis: memento igitur huius regulæ tanquam in multis tibi pro-

A εἰδέναι ὁφείλεις, ὅτι εἰ μὴ ἐν συμφωνῶν ὁ μὲν ὁ γέροντες ἢ διὰ λίσσας, ἀπ' αὐτῶν αὐτῶν ἐν τοῖς λόγοις τῶν ἐπι-
 τρητικῆς διοικήσεως, παραγραφεῖ ἐπιβληθῇ. εἰ δὲ μετὰ τοῖς γέρον-
 νε, καὶ ἀποχῇ ἠκολούθησεν, οὐδεμία
 τοῖς ἐξέστιν ἀγωγή. εἰ δὲ δηλαδὴ
 καὶ δόλον καὶ κανὸν παρέγραφε, ἐλ-
 B θεροθέντος τῶν πατρὸς σου διὰ τῶν με-
 ταδοσέως καὶ τῶν ἀποχῆς, ἢ τοῖς δόλου
 μὴ ἐκείστιν ἀγωγή, διὰ τῶν πατρικῶν
 αἰδῶ. ἐστὶ δὲ ἐν φάκτου εἶσω τῶν
 ὁρεθέντων αὐτῇ χρόνων.

μς'. Τὸν δόλον ἀπὸ ἐπιβουλῶν
 παροφανεσάτων ἀποδείκνυσθαι χρῆ
 οὐ γὰρ χρῆ ἀπὸ ψιλλῆς οἰας δὴ ποτε
 ὑπονοίας ὁρεζέσθαι πλὴν τοῖς δόλου
 C εἰ γὰρ εἴρηται καὶ ἐν τῇ τοῖς δόλου
 ἀγωγῇ, ὅτι οὐ δίδεται ἢ τοῖς δόλου
 ἀγωγῇ, εἰ μὴ ἀπὸ μεγάλης καὶ πα-
 ροφαικῆς πανουργίας· ὁ μὲν ἐκείνῳ
 ὁ κανὼν τοῖς αὐτῆς τῶν τοῖς δόλου
 ἀγωγῆς διελέγεται. αὐτῇ δὲ ἡ διάτα-
 ξις καὶ τῶν πλατυτάτη ὅτιν, ὅτι
 τοῖς τῶν καὶ δόλου δόλου κανονίζει, οὐ
 μόνον τοῖς αὐτῆς τῶν τοῖς δόλου. καὶ
 ὅτε οὐκ ἀπὸ συναλλάγματος ἐνά-
 γων ἡνὶ ἐκκαλῶ αὐτῶν ὡς δόλον πε-
 ποιηκότι, κινῶν κατ' αὐτῶν τῶν ἀπὸ σω-
 ἀλλάγματος ἀγωγῇ, οὐ συγχω-
 ροῦμαι ἄλλως διελέγξαι τῶν δόλου,
 εἰ μὴ ὡς εἶπεν ἡ διάταξις αὐτῇ, ἀπὸ
 ἐπιβουλῶν παροφανεσάτων. με-
 μνησο οὐκ τῶν κανόνων αὐτῆς, εἰς
 πολλά σοι πάντῃ δυνάμει σου συμβά-
 λεσθαι.

μς'.

μζ'. Αδελφόν τις ἔχων, ἔχων ἢ καὶ
γαμετὴν, διαδέμνος, ἔνστατον μὲν
ἐξαίρετα κληρονόμον τὸν ἴδιον ἀδελ-
φόν, ὑποκατέστησε δὲ αὐτῷ πλὴν
ἐαυτοῦ γαμετῇ. ἀλλ' ὁ τοῦτου ἀδελ-
φός ᾤρηται τὸν μὲν πλὴν ἔνστατον,
παρῆλθε βασιλεῖ δεόμενος, ὥστε
ἐπιτραπῆναι αὐτῷ ὑποσελθεῖν τὴν
κληρονομίαν, ἢ ἐναγαγεῖν καὶ τῆς
γαμετῆς τῆς τελευτήσαντος, τῆς καὶ
ὑποκαταστάτου· ἔλεγε γὰρ καὶ δόλον
ἡμιόμνον ᾤρεται αὐτῆς, ᾤρηται τὸν
αὐτῷ πλὴν ἔνστατον. ἀντιγράφει οὕτως
πρὸς ἐκάστρον ὁ βασιλεὺς οὕτως.
ἐὰν μείζων ὢν τῷ εἰκοσιπέντε ἐν-
αυτῷ πλὴν κληρονομίαν τῆς ἀδελ-
φοῦ σου ᾤρηται, οὐδεμίαν σοι δύνα-
μει πρὸς πλὴν ταύτης ὑποσελθεῖν
καταλέλθῃ. δηλαδὴ ἢ εἰ τὸ τοῦτου
γαμετῆς τὴν ὑποκαταστάτου σου οὐσὴς
δόλος γέγονε, ἢ πρὸς δόλον ἀγ-
νωτῶ καὶ ταύτης γυμνάσαι δύνασαι.
μή. Ἡ προκείμενη διάταξις, πάσης
ἡμῶν ἀπαλλάττουσα φιλονεκίας, νο-
μοθετεῖ· μή ἔξοτε τις λέγῃ πεπονθέναι
τὸν δόλον, ἐν αὐτὸν ὡρεσμένον αὐτῷ
ψηφίζεσθαι, πρὸς τὸ αἰτεῖν τὸ πρὶ δόλου
ἀγῶν, ἀλλ' ἔξοτε γέγονεν ὁ δόλος
εἴσω δύο ἐν αὐτῷ συναπλήν τὸ πρὸς δό-
λου ἀγῶν κινεῖσθαι, εἴτε παρὲς τὸν
δόλον ὑπομείνας, εἴτε ἀπὸ τῆς πάντες ἔν-
ομοι, γνωσκέτω, ὡς ἔδωκε τὸ δόλον
δύνασθαι πρὸς κινῆσαι τὸ πρὶ δόλου ἀγῶν
μὴ δύο ἐπὶ τῷ ἡμιόμνῳ τὸν δόλον, ἔδωκε δὲ
ἡμιόμνος εἴσω τὸν δύο ἐν αὐτῷ κινεῖν,
δύνασθαι μὴ δύο ἐπὶ τῷ ἡμιόμνῳ τὸν δόλον

Basil. Tom. I.

XLVII. Cum quis fratrem L. 7.
& uxorem haberet, testamen-
to fratrem quidem suum he-
redem scripsit, uxorem autem
suam ei substituit. cum au-
tem frater hereditatem repu-
diasset, Imperatori preces
obtulit, quod ei liceret here-
ditatem adire, & aduersus
sororem defuncti, eandem-
que substitutam agere: dice-
bat enim dolo eius factum,
ut hereditatem repudiaret. ad
vtrumque igitur ab Impera-
tore ita rescribitur. Si ma-
ior quinque & viginti annis
hereditatem fratris tui repu-
diasti, nulla tibi facultas eius
adeundæ relinquitur. sanè si
eius uxoris tibi substitutæ do-
lo factum est, actionem de
dolo contra eam exercere
potes.

XLVIII. Hæc constitutio L. 8.
omni iurgio sublato sancit;
non ex quo quis dolum se
passum dicit, annum ei præ-
stitutum computari ad peten-
dam de dolo actionem, sed ex
quo dolus commissus est in-
tra biennium continuum de
dolo actionem moueri, siue
præsto est is qui dolum pas-
sus est, siue abfuerit. Omnes
igitur, inquit, sciant, non
posse quem actionem de dolo
incipere post biennium ex
quo commissus est, neque cœ-
ptam intra biennium post
Fff

biennium finire. Omnino igitur constitutio iubet, de dolo actionem intra biennium continuum inchoandam & finiendam esse.

ἡ δὲ παλαιὴ πρὸ τούτης ἀγωγὴ πάντως οὐκ ἔχεται ἐκ παλαιότητας καὶ τοῦ δόλου δικαστήριον, εἴσω δύο σωματίων ἐνιαυτοῦ, αὐτὴ ἡ διάταξις νομοθετεῖ.

ΤΙΤΛΟΣ Δ΄.

ΠΕΡΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΑΦΗΛΙΚΩΝ.

TITVLVS IV.

DE RESTITVTIONE MINORVM.

I. MINORES dicuntur, usque ad annum vicesimum quintum, & in hanc usque ætatem sub curatoribus degunt: nec rerum suarum administratio eis committitur, quamvis, benè res suas gerant,

II. Aut etiam liberos habeant: in honoribus enim capescendis regulariter cautum est, vt singuli liberi pro singulis annis computentur, non etiam ad rem suam administrandam.

III. Solus princeps, & is quidem perrarò, non etiam consules, vel præsides minoribus rerum suarum administrationem concedit.

Si maior effectus, quod in minori ætate gestum est, confirmauerit, non restituitur.

Si minor actionem intenderit, & eo maiore effecto viginti quinque annis sententia prolata sit, non restituitur: nisi

α'. Οἱ ἀφήλικες, ἕως πληροῦς ἡλικίας τῆς εἰκοσῆς πέντε τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰσὶ, καὶ μέχρι τότε τελοῦσιν ὑπὸ κουράτωρας, μὴ ἑπὶ τρεπόμενοι πρὸς τῶν ἰδίων διοίκησιν, εἰ ἐκ καλῶς διοικοῦσιν,

β'. Ἡ καὶ ἔχουσιν παῖδας: ἑπὶ τῶν ἑμῶν κεκαυόνισται, ἕκαστον παῖδα αὐτῶν ἐνιαυτοῦ λογίζεσθαι, οὐ μὴν πρὸς τὸ διοικεῖν τὰ ἴδια.

γ'. Μόνος ὁ βασιλεὺς ἀπαντίως, οὐ μὴν ὑπάτοι, ἢ ἄρχοντες, ἑπὶ τῶν ἀφήλικῶν τὰ ἴδια διοικεῖν.

Ο τέλει κυρτὸν τὸ παλαιὸν ἐν ἀφελικότητι, ἐκ ἀποκαθίσταται.

Εὰν ἐν ἀγάγῃ ἀφήλικος ὢν, καὶ τελείου αὐτοῦ ἡλικίας ᾖ, φησὶ, ἐκ ἀποκαθίσταται· εἰ μὴ

καὶ δόλον τῷ ἀντιδίκῳ αὐτῷ ἢ δίκῃ A
παρειλκώσθῃ. εἰ μὲντοι μικρά ὄσιν
ὑποψία πρὸς τὸ δόλου, ἐκ ἀποκα-
θίσταται.

Εἰ δὲ ἀφῆλιξ κληρονομήσῃ, ὅς τις
γυρόμηνος ἀπατήσῃ κληρονομίαις
χρεώσας, δύνάται ἀποκαθίστηναι.

Ὁ χρόνος δὲ ἀφῆλικός, ἀπὸ ὥρας εἰς
ὥραν ψηφίζεσθαι, καὶ ἐάν τις ἐμπίση
βίσεξον, εἰς μίαν ἡμέραν ψηφίζεσθαι. B

Ὁ αὐτεξούσιος βοηθεῖται, καὶ ὑπε-
ξούσιος ἐν οἷς αὐτῷ διαφέρει. ἐάν
γὰρ κελύσῃ τὸ πατρὸς ἐνοχλῶς γίνηται,
ὁ μὲν πατήρ εἰς ὁλόκληρον ἐνάγε-
ται, αὐτὸς δὲ ἀποκαθίσταται. Ἢ γὰρ
ὅς τις ὑπεξούσιος ὢν, καὶ αὐτεξούσιος
γυρόμηνος, καὶ ἀποκληρῶν, ἐνάγε-
ται μέγας ὑποείας. οὐ βοηθεῖται
δὲ δι' αὐτῷ ὁ πατήρ, ὡς ἐὰν ὅτε βο-
ηθεῖται ὁ ἐγγυητής. δανεισάμενος δὲ ὁ
υἱὸς κελύσῃ τὸ πατρὸς, οὐ βοηθεῖται.
εἰ δὲ καὶ ὡς ἀγνώμην τὸ πατρὸς σω-
ήλαξεν, εἰ μὲν αὐτὸς ἐνάγεται, ἀ-
ποκαθίσταται· εἰ δὲ καὶ τὸ πατρὸς, ἢ
πρὸς πεκούλιον ἀγωγὴ κινεῖται,
ἐκ ἀποκαθίσταται, εἰ καὶ διαφέρει τῷ
υἱῷ πεκούλιον ἔχον· μάλλον γὰρ τῷ
πατρὶ διαφέρει· εἰ καὶ τὰ μάλιστα D
τῷ δημοσίου πλὴν οὐσίαν τὸ πατρὸς διὰ
χρέος λαμβάνοντος, χωρίζεται τῷ
υἱῷ τὸ πεκούλιον αὐτῷ.

Καὶ ἡ ὑπεξοισία μὲν πλὴν ἐπὶ δό-
σιν τῆς πατρὸς συναίνουσα τῷ πα-
τρὶ ἐπρωτῶν πλὴν ἀνάληψιν, ἢ
ἄλλον ὑποβάλλοντα ἀποκαθίσταται

Basil. Tom. I.

calliditate aduersarij ipsius
iudicium prorogatum sit. si
tamen leuis sit suspicio de do-
lo, non restituitur.

Si minor hereditatem ad- s. 2.
ierit, maiorque factus exege-
rit aliquid à debitoribus he-
reditariis, restitui potest.

Tempus minoris ab hora s. 3.
in horam computatur: & si
bisextus inciderit, pro vno
die habetur.

Patrisfamilias succurritur, s. 4.
& filiofamilias ex his causis,
quæ ipsius intersint: si enim
iussu patris obligatus sit, pa-
ter quidem in solidum conue-
nitur: ipse autem restituitur;
cùm & in potestate manens,
vel etiam emancipatus, vel
exheredatus in id quod face-
re potest, conuenitur. Hoc C
autem auxilium patri non
prodest, ut interdum fideiuf-
sori prodest. si autem filius
iussu patris mutuam pecu-
niam acceperit, non adiuua-
tur. Sed & si sine iussu patris
contraxit, si quidem ipse con-
ueniatur, restituitur: si verò
pater de peculio conueniatur,
non restituitur, quamuis in-
ter sit filij peculium habere:
magis enim patris interest,
licet peculium filio separetur,
si patris eius bona à fisco pro-
pter debitum occupata sint.

Etiam filiafamilias post do- s. 5.
tem ei traditam, dum patri
consentit stipulanti dotem
reddi, vel adhibenti aliquem,
qui stipuletur, restituitur:

Fff ij

dos enim ipsius patrimonium ^A οὐσία γὰρ αὐτῆς ὅστιν ἢ περιζ.

est.

§. 6. Etiam aduersus adrogationem restituitur : fortè enim ipse locuples est , adrogator autem egens.

§. 7. Si quid minori fuerit filiofamilias legatum post mortem patris, quod personæ eius cohæret, putà ius militiæ; & consenserit patri illud remittenti, restituitur: inter est enim eius, cùm patri non adquiratur.

§. 8. Et si heres sit institutus sub hac conditione, si à patre intra dies triginta sit emancipatus, & cùm mox patrem certiorare posset, non fecerit, restituitur, si modò pater paratus sit eum emancipare.

§. 9. Ex hiscausis, ex quibus in re peculiari filiusfamilias restituitur, & pater eius quasi heres nomine filij post obitum eius restituitur.

Etiam ex his, quæ ad castrense peculium spectant, filiusfamilias restituitur.

§. 10. Seruus minor annis vigin-
tiquinque non restituitur, nec maior dominus in his quæ seruus gessit, cui libera peculij administratio concessa sit: aut ^D per seruum dominus contraxerit, licet seruus impubes esset.

L. 4. IV. Etenim voluntate domini contrahere videtur, ut euenit quoque cùm tabernæ præpositus est, & cùm maior annis vigin-
tiquinque nego-

Καὶ κατὰ ὑποθέσεως δόποκαθίσταται πλὴν γὰρ αὐτὸς μὴ ὅστι πλούσιος, ὁ δὲ λαβὼν αὐτὸν πένης.

Εάν ληγατοῦσθαι ἀφῆλκε ὑπε-
ξοισίῳ μὴ θάνατον ἢ πατρὸς περι-
γματοῦ περισώπῳ αὐτῷ. ὡς ὁ μὲν,
οἷ δίκαιον στρατείας, καὶ συναινεσθαι
συγχωροῦν τῷ πατρί, δόποκαθί-
σταται. διαφέρει γὰρ αὐτῷ, ὅτι μὴ
περισσεύεται.

Εἰ δὲ γραφείας κληρονόμος ὑπὸ ἄ-
ρεσιν ἢ, ἐάν εἰσω τελέοντα ἡμερῶν
αὐτεξούσιος γένῃ, ὅτι δυνάμειος δι-
δέως ἐν εἰδήσει ποιῆσαι ἢ πατέρα, ἐκ ἐ-
ποίησεν, δόποκαθίσταται. εἴπερ ἐτομὸς ἐστὶν
ὁ πατὴρ αὐτὸν αὐτεξούσιον ποιῆσαι.

Εξ ὧν αἰπῶν ὁ ὑπεξούσιος ὅτι
πραγματι πεκουλιάρῳ δόποκαθί-
σταται, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτῷ μὴ τελευτήν
αὐτῷ ὡς κληρονόμος ὀνόματι ἢ ὑπο-
δόποκαθίσταται.

Καὶ ὅτι τοῖς ὁρῶσι τὸ ἰδιόκτητον πε-
κούλιον, ὁ ὑπεξούσιος δόποκαθίσταται.

Ὁ ἀφῆλιξ δοῦλος ἐκ δόποκαθί-
σταται, οὔτε δὲ ὁ δεσπότης αὐτῷ τέ-
λος ὧν ἐφ' οἷς ὁ δοῦλος ἐπράξεν ἐ-
χῶν ἐλθεῖν πεκουλίου διοίκησιν·
ἢ ὁ δεσπότης δι' αὐτῷ συνήλλαξε,
καὶ ὡς ὁ δοῦλος αὐτῷ.

δ'. Ὁ γὰρ τοιοῦτος γὰρ ἡ γὰρ
δεσπότης δοκεῖ συναλλάσσειν ὡς
καὶ ὅτι τῆς ἐργασίας περὶ
σεσίας, καὶ ἐνταῦθα τελεῖται ὅτι.

πρέψα ἀφῆλικί π' ᾠρεῖται.

ε'. Εἰ δὲ δοῦλος χεῖς αἰρέσεως ἐλθούσαν χρεωσύμῳ πωρεῖται, βοηθεῖ· καὶ γὰρ ὑπὲρ τοῦ ὑπομῆναι.
ς'. Οὐ μόνον ἐπὶ τῷ μὴ ζημιωθῆναι ὁ ἀφῆλιξ ἀποκαθίσταται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῷ μὴ δίκαις καὶ δαπαναῖς σκύλλεσθαι.

ζ'. Οὐ μόνον ἐφ' οἷς συναλλάσσει ὁ ἀφῆλιξ ἀποκαθίσταται, ἀλλὰ καὶ ἐφ' οἷς δανείσεται, ἢ χρέος ὑποδέξεται καὶ ἀπολέσει. ὅθεν ἐκ ἀνάγκης ζονται καταβαλεῖν αὐτῷ χεῖς ἢ κουράτωρος. καλῶς γὰρ τῷ κουράτῳ εἰ καταβάλλοισιν. εἰ δὲ καὶ ἀποδύνται τὰ χεῖματα ἐν ναυῷ, ἐλθούρουται τῶν τόκων. δυνάται ὁ χρεώσης ἀναγκάσαι τὸ νέον αἰτῆσαι ἐαυτῷ κουράτῳ· εἰ γὰρ καὶ δικαιολογούμῳ αὐτὸν ὁ χρεώσης ἀφῆλικα εἴπῃ, καὶ ἀναγκάσῃ καὶ ψῆφον τῷ δέχοντι καταβαλεῖν αὐτῷ χεῖς κουράτωρος, δέξαι ἢ ἀποκαθίστασις.

Καὶ ἐφ' ὧ μῳ ὁ νέος ἐῖς ὑποπτεύμῳ πωρεῖται αὐτῷ ὑπὲρ ἄλλου, ἀποκαθίσταται. καὶ ἐν ταῖς δίκαις ἐν αἰχλῶν τε καὶ ἐναγούμῳ. ἐῖς ἡνὸ μῳ ἀπόρου διάδοχος, ἀποκαθίσταται εἰς τὸ ἀποσῆναι.

Καὶ δὲ ὁ ἀφῆλιξ ὑπὸ τοῦ δεσποῦ γενομένου κληρονόμος καὶ ἐμμιγῆς, βοηθεῖ· εἰς τὸ διαμνηστὸν λαβεῖν τὰ ἰδίων πραγμάτων. ἀφιστάμῳ ὁ ἀφῆλιξ κληρονομίας, ὁφείλει παρασχῆναι ἐπὶ πρὶν λαθεῖν εἰς αὐτὸν, καὶ ἐκ ἀπώλετο.

Basil. Tom. I.

Atium aliquod gerendum minori mandauerit.

V. Si verò seruus cui absque conditione libertas debebatur, captus fuit, adiuuatur: etenim morari patitur.

VI. Minor restituitur non solum ne damnum rei suae patiatur, sed etiam ne litibus & sumptibus vexetur.

VII. Non solum minor restituitur si contraxerit, sed & si mutuum pecuniam acceperit, vel ei pecunia soluta sit, & hanc perdiderit: & idcirco debitorum ei, si curatores non adhibuerint, soluere non compelluntur. rectè autem curatorum soluunt. sed & si pecunia in æde deponatur, usufructu liberantur. potest debitor compellere adolescentem ad petendos sibi curatores: sed & si debitor allegans eum minorem esse, decreto prætoris minori sine curatore soluere compulsus sit, cessat restitutio.

Minor quoque restituitur si fideiusserit, & rem suam pro alio obligauerit, & in iudiciis, siue agat, siue conueniatur. & si homini inopi heres extiterit, restituitur, ut se abstineat.

Seruus minor annis heres à domino institutus, si se miscuit, adiuuatur, ut habeat bonorum suorum separationem: Minor qui se abstinuit hereditate, debet præstare si quid ad eum peruenit, nec perire.

Fff iij

per ætatis imbecillitatem.

- §. 4. Et in lucro ei succurritur. utputà si legatum sine dolo cuiusquam repudiauerit, vel cum optionem haberet deterius elegerit, vel cum subalternata conditione deberet, putà aurum, aut seruum, rem pretiosiore dederit.

- §. 5. Si tamen postquam res minoris venierit, existat qui plus liceatur, in rebus quidem quæ fortuitis casibus subiectæ sint, succurritur ei, nisi lucrum aut gratia tutorum vel curatorum doceatur. in his autem rebus, quæ seruari ei debent, circumspectè, & non temerè restituitur, ne cohibeatur emptio rerum ipsius.

- §. 6. Minor qui repudiata hereditate restitutus est, ut eam adeat, rursus restitui potest, ut se abstineat.

- §. 7. Si seruus necessarius minori substitutus sit, & minor hereditatē repudiet, locus est substitutioni. si autem minor adiit hereditatem, & abstentus est, si soluendo non sit hereditas, locus quoque est substitutioni, licet minor extraneus sit. etiamsi non prouocauit intra diem, restituitur.

Et in eremodiciis. maiores

- §. 8. quoque & in eremodiciis, si ex iusta causa abfuerint, restituntur.

- l. 8. VIII. Minor qui vocatus non venit, & condemnatus est, restituitur.

A διὰ τὸ τῆς ἡλικίας σαθεόν.

Καὶ ἐπὶ κέρδι βοηθεῖται· οἷον ἀληγὰτον χωρὶς δόλου ἑνὸς πύραι-
τήσεται, ἢ ἐπιλογίῃ ἔχων, τὸ χεῖρον
ἐπιλέξεται, ἢ ὑπὸ ἐπαμφοτέρει-
σιν ὡς ἔστιν, οἷον χεῖρόν ἢ οὐκ ἐπὶ τῷ,
τὸ κρεῖττον παρὰ τῆς.

Εἰ μὲντοι μὴ τὸ παρὰ τῷ παρὰ
μα τῷ ἀφῆλικος, ὅπως τὸ πλεόν
δίδωσι, ἐπὶ μὲν τοῖς ὑποκειμένοις
πυρρεῖ φθορᾷ, οὐ βοηθεῖται, εἰ μὴ
κέρδος ἢ χάρις τῷ κηδεμόνων δει-
κνύται. ἐπὶ δὲ τοῖς ὀφείλοισιν ἀπὸ
φυλαγμῶν, ὡς ἐσκεμμένως καὶ
οὐ ὡς πετῶς ἀποκαθίσταται· ἵνα
μὴ διὰ τὸ ἐμποδισθῇ ἢ παρὰ τῶν
τῷ παρὰ τῶν αὐτῶν.

Παραίτησάμενος ἀφῆλιξ, καὶ
ἐπὶ ἀποκατάστασιν κληρονομήσας,
διώσκει πάλιν ἀποκαταστήναι εἰς
παρὰ τῶν αὐτῶν.

Εὰν δόλος ἀναγκᾶς κληρονό-
μος ἀποκαταστῇ τῷ ἀνέβω, καὶ παρὰ
τήσεται ὁ ἀνέβω, χωρὶς τῇ ἀποκα-
τάστασι. εἰ δὲ καὶ κληρονομήσας ἀπο-
καταστῇ, ὅς ἀπορός ὅστις ἡ κληρονο-
μία, καὶ οὕτω χωρὶς τῇ ἀποκατα-
στάσι, καὶ ὡς πικρὸς ἢ ὁ ἀνέβω.
καὶ μὴ ἐγκαλεσάμενος ἐμπροσ-
τις, ἀποκαθίσταται.

Καὶ ἐν τοῖς ἐρημοδικίοις, καὶ οἱ μεί-
ζονες δὲ ἐπὶ τῷ ἐρημοδικίῳ, ὁ λόγος
ἀπολειφθέντες ἀποκαθίστανται.
ἢ καὶ ὁ κληθεὶς καὶ μὴ παρὰ τῶν ἀφῆ-
λιξ ἀποκαθίσταται.

θ'. Καταδικάζοντο ἀφήλικος, ἐλήφθησαν αὐτῶ ἐνέχυρα ὑπὸ τῆς καταδίκης, & ἐπράθθησαν· ὁ δὲ, κτ' ἡφίου ὑποκατέστη. ἀναλαμβάνει τὰ κτ' ὡς φασιν τῆς καταδίκης καταβληθέντα χρήματα. εἰ δὲ διαφέρει αὐτῶ, αὐτὰ τὰ πωθέντα ἀναλαμβάνει.

Ἡ νέα κτ' ὡς εἰς γραφῶν ὑπέρμετρον δόδοι πωθῆκα, ὑποκαθίσταται.

Εν τοῖς ἀμώρημασιν, οὐ βοηθουῖται ὁ ἀφήλικος, οἷ δόλον ποιουῖτες, ὡς ἐν τῷ παραπέντι, ἢ χρηθέντι, ἢ ἐπ' αὐτῷ συναλλάγματι, καὶ μηδὲν εἰς αὐτῶ ἐντὺθεν περὶ εἶλθῃ. οὔτε εἰ κλοπῶν, ἢ ζημίαν ποιήσουσιν. εἰ δὲ ἔπ' τῆ βλαβέντ' ὑποκαθίσταται ὑπὲρ τῶ διπλῶ, ἢ ἔπ' τῆ κλοπῆς διπλῶς διαλυσαῖται, καὶ μὴ ὑποπέσειν τῷ διπλῶ, ἢ τῷ τετραπλῶ, οὐ διελύσεται, ὑποκαθίσταται εἰς τὸ δοῦναι τὸ ἀπλού, ὅπρ' ἡδυνάτω παραχεῖν & διαλυομένῳ.

Ὁ κτ' ῥαθυμίαν διαζυχθεὶς, ἐκ ὑποκαθίσταται· οὔτε γὰρ μέτερον ὅτι τὸ ἀμώρημα· οὔτε ὁμοιχθῆσας.

Εἰ δὲ ἀδύλως ὑπὲρ τῶ κλεπτοπληγῆματι, ὑποκαθίσταται· εἰ δὲ δόλον, ἐκ ὑποκαθίσταται.

Κατὰ ἐλευθερίας, ἐκ ἐστὶν ὑποκατάστασις,

Εἰ μὴ κελύσῃ βασιλέως ὑπὸ μεγάλης αἰτίας.

Ἀρμόζει οὖν εἰς τὸ διαφε-

IX. Minore condemnato, L. 9. pignora eius capta sunt, & distracta. restitutus autem est aduersus sententiam. pecuniam ex causa iudicati solutam recipit. si verò intersit ipsius, ipsa quæ distracta sunt recipit.

Mulier quoque circumscripta in dote supra modum danda; restituitur.

In delictis minores non adiuvantur, ut puta si dolo aliquid fecerint in re deposita; vel commodata; aut alio contractu; etiamsi nihil ad eos peruenierit: nec si furtum fecerint, aut damnum iniuria dederint. Sed si quum in damno dato negasset, in duplum incidit: vel cum in furto transigere posset, & non in duplum, vel quadruplum incidere, non transegit, restituitur ut simplum det; quod præstare potuisset si transegisset.

Qui culpa diuertit; non restituitur: est enim delictum non modicum: nec qui adulterium commisit.

Si non dolo in commissum vectigalis inciderit; restituitur: si verò dolo malo; non restituitur.

Aduersus libertatem restitutio non est,

X. Nisi iussu principis ex magna causa:

XI. Actio igitur de dolo in

Fff iij

id quod interest, competit. manumissus autem earum rerum nomine quas furto abstulit tenetur furti actione in duplum, & conditione furtiva, & ad exhibendum actione, quoniam & post libertatē eas contrectat. Nam ex delictis in seruitute factis domino aduersus manumissum actio non competit.

§. 1. Si minor viginti quinque annis, maior viginti, seruum vendiderit, ut manumittatur, prius quidem quam liberetur, restitui potest: postea verò non potest: minor autem annis viginti seruum vendere non potest hac lege, ut manumittatur. si autem minor hac lege emerit, ut manumittatur, antea quidem quam liberetur seruis, potest in integrum restitui: sin verò posteaquam dies venerit, voluntas venditoris libertatem imponit.

§. 2. Curator post coeptam administrationem cum rerum in vrbe Roma ad principem pertinentium procuracionem adeptus esset, absentibus adolescentibus à cura se ipsum apud Prætores excusauit, cum minimè se excusare deberet: hi enim tantum qui Reipublicæ causa trans mare abfuturi sunt, & qui circa Principem sunt occupati, etiam si administrare coeperint, excusantur. Adolescentes igitur aduersus excusationem

Aρον ἢ πρὸς δόλου ἀγωγῇ ἐνέχεται δὲ ἐλθροφθεῖς, ὧς ἐφ' οἷς ἀπέκλεψε τῇ πρὸς κλοπῆς, εἰς τὸ διπλοῦν, καὶ τῇ ἀπατήσας τῆς κλαπέντος, καὶ τῇ φανερόσας τὸ πρὸς ἀπάτης, ὡς φημι λαφῶν αὐτὰ μὴ τιτὼ ἐλθροφθεῖν. ἐπεὶ τοίγε πρὸς τῇ ἀμνηστειῶν ἐν δουλείᾳ, ἀγωγῇ ἐκ ἑξῆς καὶ τῆς ἐλθροφθέντος ὁ δεσπότης.

Ο ἀφῆλιξ μείζων ὢν τῇ εἰκοσι ἐτῶν, πηγάσκων δόδρον ὅτι τῷ ἐλθροφθεῖναι, πρὸς ἢ μὴ ἐλθροφθεῖν, δυνάται ἀποκαταστῆναι. μὴ δὲ τὸ ἐλθροφθεῖναι, ἐκέπη. ὁ δὲ ἡπίων τῇ εἰκοσι ἐτῶν, οὐ δυνάται πωλεῖν ὅτι τῷ ἐλθροφθεῖναι. ἀφῆλιξ δὲ ὅτι τῷ ἐλθροφθεῖναι ἀγορεύων, πρὸς μὴ τῆς ἐλθροφθεῖναι, δυνάται ἀποκαταστῆναι. μὴ ὅ τὸ ὅτι τῆς πρὸς πωλεῖν, ἢ γνώμη τῆς πρὸς πωλεῖν ἐλθροφθεῖναι ὅτι πῶς.

Κουράτωρ δὲ ἀμνηστειῶν διοικεῖν, καὶ γρομνηστειῶν τῇ ἐν Ρώμῃ βασιλικὸς διοικητής, ὅς ἐκουσάσει ἐαυτὸν μονομερῶς παρὰ τῷ πρῶτῳ, καὶ τοὶ μὴ ὀφείλων. μόνοι γὰρ ὅς ἐμείνοντες ἀποδημεῖν διὰ πρὸς ἀπάτης ἀμνηστειῶν διαποντίως, καὶ ὅς περὶ τῇ βασιλείᾳ ὄντες, καὶ μετὰ τὸ δὲ ἀπάτης διοικεῖν, ὅς ἐκουσάσει. ὅς οὐ νέοι οὐ δυνάται καὶ τῆς ἐκουσάσει.

ἀποκαθίσταται ὥρα. τῷ πραιτωρὶ
οὐ γὰρ γέρονε συνάλλαγμα. διὰ δὲ
τῆ βασιλέως ὁ κουράτωρ διοικεῖν
ἀναγκάζεται.

Τῆς αἰτίας διαγίνωσκομένης, ἡ
ἀποκατάστασις δίδεται.

Τοῖς γὰρ καλῶς διοικοσίν, οὐ
δίδεται, καὶ ἐν αὐτῷ ἀποτέλεσμα
γέρονεν· τυχὸν γὰρ δοῖλον ἀναγκαῖον
ἠγρήρασε, & ἐτελεύτησεν.

Η. κληρονομίαν. ὑπόρον ἐκλη-
ρονόμησε, & τυχερῶς ἐμειώθη. εἰ
δὲ κληρονομίαν ἔχουσιν ὑφάρτα,
πολλά, ἢ ἥξις λαμβάνον, κληρο-
νομήσῃ, & φθαρῶσι τὰ περιττώμα-
τα μὴ πωλήσαντος αὐτῷ συντόμως· C
ἀποκαθίσταται.

Εὰν ἀφῆλιξ ἀφῆλικι χεῖμα-
τα παρέσθῃ, & ὁ λαβὼν ἀπολέσῃ,
κρείττων ὅστις ὁ λαβὼν.

Εἰ δὲ δανείσῃ ἀφῆλιξ ὑπερ-
σῶ μείζονι παρὰ τὸ δόγμα, ἀπο-
καθίσταται.

ΙΒ'. Εὰν ἐγγύησται γυνὴ ὥρα
ἀφῆλικι, εἰ μὲν ὑπόρος ὅστις ὁ
χρεώτης, ἐκ ἐνάγεται ἡ γυνή. εἰ δὲ
ἀπόρος ὅστις, ἐνάγεται.

ΙΓ'. Εὰν εἰδῶς σε νέον εἶναι
ἐκ Ἰππιδόου σοι, καὶ ἐλθὼν
Πέτρῳ ἐγγύησται σε, οὐ βοη-
θεῖται· οὔτε μὲν ἔχει κατὰ σοῦ

A restitui à Prætoře non pos-
sunt: neque enim contractum
est. curatorem autem Prin-
ceps administrare compellit.

Minoribus causa cognita
per, in integrum restitutio-
nem subuenitur.

11. Nam benè rem suam ge-
rentibus restitutio non con-
ceditur, licet contrarius e-
uentus secutus sit: fortè enim
seruum necessarium minor
comparauit, & decessit.

Vel locupletem heredita-
tem adiit, & casu fortuito
deminutionem passa est. Si ve-
rò hereditatem adierit, in
qua res erant multæ corru-
ptioni obnoxia, & æs alienum
latens, ac res perierint, quod
non citò eas distraxerit, in in-
tegrum restituitur.

Si minor minori pecuniam
dederit, & qui accepit, per-
diderit, melior est causa eius
qui accepit.

Si verò minor annis maio-
ri filiofamilias contra senatus-
consultum pecuniam credi-
derit, restituitur.

D. XII. Si apud minorem mu-
lier pro alio fideiusserit, si
quidem debitor soluendo sit,
in mulierem actio non datur:
si verò soluendo non sit, da-
tur.

XIII. Si cum scirem te mi-
norem esse, nec tibi fidem
haberem, Petrus pro te fidei-
iusserit, fideiussori non sub-
uenitur: sed nec aduersus te

mandati actionem habet. Priusquam Prætor decernat, cui subueniendum sit, creditori, an fideiussori; minor caput neutri tenetur. Facilius autem dicimus, mandatori non subueniri. minor autem & aduersus creditorem, & aduersus fideiussorem in integrum restitui debet. Causa cognita præsentibus aduersariis, vel diuersa parte per contumaciam absente, in integrum restitutio datur.

§. 1. Si minor viginti quinque annis rem vendiderit, & qui à minore accepit alteri vendiderit, actio in rem rescissoria minori competit, & restitutio: & si secundus emptor sciuit rem ita gestam, tenetur. si ignorauit, non tenetur: nisi prior emptor soluendo non sit,

L. 14. XIV. Aut heres eius.

L. 15. XV. Posterior autem emptor competentem actionem habet aduersus venditorem suum. Idem iuris est, si emptio per plures personas ambulauerit.

L. 16. XVI. Si alia actio sit, vel civile auxilium, in integrum restitutio non datur: est enim restitutionis extraordinarium auxilium: ut puta cum minore contractum est sine curatore, nec locupletior factus est. Etenim si minor circumscriptus, vel etiam donationis causa societatem coierit, restitutione non eget: eius-

ἂν πρὸς τῆς ἐντολῆς ἀγωγῇ. πάλιν ὁ πρῶτος διαγινώσκει τὴν δεῖν βοηθεῖν, τῷ δανείῃ; ἢ τῷ ἐπυνητῇ, περὶ γραφῆς ὁ νέος οὐδέ τῳ ἐνέχεται. ὁ δὲ ἑρῶς δὲ λέγομεν μὴ βοηθεῖν τὸν μανδάντωρα. ὁφείλει δὲ ὁ νέος, ἢ καὶ τῷ δανείῳ, καὶ καὶ τῷ ἐπυνητῷ ἀποκατασταθῆναι. γίνεται ἡ ἀποκατάστασις, τῆς αἰτίας διαγινώσκουμένης, παρόντων τῶν μερῶν, ἢ τῷ ἐνδυνήτῳ περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως.

Ἐάν ὁ ἀφῆλξ πωλήσῃ πρῶτον, καὶ ὁ λαβὼν ἐτῶς πωλήσῃ, ἀρμόζει τῷ πρῶτῳ καὶ ῥέσκις οὐκ ἐστὶν ἐν τῇ, καὶ ἀποκατάστασις. καὶ εἰ μὴ οἶδεν ὁ δεύτερος ἀγορασθῆναι τὸ γινόμενον ἐν ἀγῶγῃ. εἰ δὲ ἤγνοε, ἐκ ἐνάγκης, εἰ μὴ ὅτι ἀπορίας τῷ πρῶτῳ ἀγορασθῆναι,

ιδ'. Καὶ τὸ κληρονόμου αὐτοῦ.

ιε'. Ἐάν δὲ ὁ δεύτερος ἀγορασθῆναι καὶ τῷ πωλήσαντι αὐτῷ τὸ πρῶτον πῶς πρὸς τοὺς ἀγῶγῃ. τὸ αὐτὸ ὅτι, καὶ διὰ πολλῶν ἐλθῇ ἢ πρῶτος.

ισ'. Ἄλλης ἐποπύσεως ἀγωγῆς, ἢ πολιτικῆς βοηθείας, οὐ δίδοται ἀποκατάστασις ἐκ τῆς οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἀποκαταστάσεως βοηθείας. ὡς ὅτε συναλλάσσει νέος χεῖρς τὸν κούρην, καὶ οὐ γίνεται πλοισιὶς τῇ. εἰ γὰρ καὶ κοινωνίαν κατὰ πρῶτον, ἢ δωρεὰς αἰτία ποιήσῃ, οὐ γιγνέται ἀποκατάστασις. ἢ